

ДЖАК ВАНС ПНУМИТЕ

Част 4 от „Планетата на приключенията“

Превод от английски: Юлиан Стойнов, 2008

chitanka.info

1.

Айла Гмуреца седеше завързан за стол в един склад в покрайнините на сивишките солни мини. Металната скоба на шията му бе заключена с верига, прекарана през дебела тел, която висеше от тавана — така можеше да се движи между масата и килера, където спеше, теглейки веригата след себе си.

Айла бе затворник на своя територия, още една кръвна обида, която пораждаше в душата му периодични пристъпи на дива ярост. Но той продължаваше да седи неподвижно на стола, с абсурдна унесена усмивка на лице, разплул огромното си седалище, което бе увиснало от двете страни на седалката като дисаги на кон.

Адам Рейт го наблюдаваше откъм навеса, под който се намираще космическият кораб. Напоследък това странно спокойствие го безпокоеше повече от първоначалните изблици на гняв. Все пак се надяваше, че каквито и планове да зреят в главата на Гмуреца, няма да се излюпят твърде бързо. Космическият кораб бе почти завършен, след седмица, дори по-скоро, щяха да напуснат завинаги Тчай.

Колкото и да бе странно, Гмуреца си убиваше времето с плетене, като от време на време вдигаше дантелената плетка, за да ѝ се полюбува — той бе като живо олицетворение на търпението и смирението. Траз, който в този момент се появи под навеса, го изгледа намръщено. Младежът бе застъпник на твърдото поведение спрямо Гмуреца — наследство от емблемата Онмале, която някога бе носил.

— Да го убием веднага и да се приключи с това! — заяви и този път.

— Окован е за шията — възрази Рейт, — нищо не може да ни стори.

— Ще намери начин. Забрави ли колко е изобретателен?

— Не мога да го убия хладнокръвно.

Траз изстена от яд и отвращение и излезе нацупен навън.

— Поне веднъж и аз да се съглася с чергаря — обади се Анахо.
— Да видим сметката на тлъстото чудовище!

Гмуреца, който бе ням участник в този разговор, го дари с най-милата си усмивка. Рейт забеляза, че е поотслабнал. Доскоро подпухналите му бузи сега бяха увиснали на гънки, горната му устна бе щръкнала като клюн над малката брадичка.

— Погледни го само — изсъска Анахо. — Ако можеше, щеше живи да ни изгори!

— След седмица вече няма да сме тук — припомни му Рейт. — Какво може да направи, когато е окован и безпомощен?

— Не забравяй, че става дума за Айла Гмуреца!

— И така да е, не можем да го заколим като животно.

Анахо вдигна отчаяно ръце и последва Траз въвн от склада. Рейт отиде при кораба и известно време наблюдава работата на техниците. В момента се занимаваха с изключително деликатната задача по настройката на водните помпи. Рейт не можеше да им помогне с нищо. Също като дирдирската душа, технологията на тази раса му бе чужда и непонятна. И двете произхождаха от интуитивни предпоставки, за които не знаеше нищо, нещо повече, нямаше почти никакви данни за съществуването на целенасочена рационалност в който и да било аспект от живота на дирдирите.

Дълги коси колони от кафеникава светлина се спускаха от високите капандури на покрива, скоро щеше да се стъмни. Гмуреца остави плетката със замислено изражение. Той кимна на Рейт почти дружелюбно и се прибра в малката си стаичка до стената, теглейки с подрънкване веригата след себе си.

Техниците излязоха от кораба, следвани от Фио Харо — главния механик. Всички отиваха на вечеря. Рейт докосна нежно с ръка корпуса и го опипа, сякаш все още не вярваше, че е негово притежание. Само още седмица и после излитат в космоса и се отправят към Земята! Възможност, която все още граничеше с мечтите. В мислите му напоследък Земята бе някакъв далечен и чудноват свят.

Рейт влезе в кухнята, взе си парче пушена наденица и излезе пред вратата да го изяде на въздух. Слязла ниско в небето, Карина 4269 обагреше солниците в кехлибарена светлина, хвърляйки издължени сенки зад всяка издатина.

От двата черни силуета, които напоследък се появяваха заедно със залеза, днес нямаше и следа.

Имаше някаква тъжна и печална красота в този пейзаж. На север полуразрушеният град Сивиш бе окъпан от бледите лъчи на слънцето. На запад, от другата страна на Айзанския пролив, стърчаха кулите на дирдирския град Хей, а над тях — огромният Стъклен блок.

Рейт се присъедини към Траз и Анахо. Двамата седяха на пейка и мятаха камъчета в близката локва: Траз, с мрачно лице, мълчалив, набит и мускулист, Анахо — слаб като змиорка и издължен, с бледа кожа, остри, интелигентни черти, словоохотлив, колкото Траз бе мълчалив. Траз не одобряваше маниерите на Анахо, той пък го смяташе за скован и нецивилизован. Понякога, макар и рядко, двамата намираха общ език — както беше сега, когато настояваха да видят сметката на Айла Гмуреца. Рейт, от своя страна, бе далеч по-загрижен за поведението на дирдирите. От високите си кули те почти можеха да надзъртат под навеса и да следят как напредва работата. Бездействието на дирдирите му се струваше също толкова неестествено, колкото замечтаната усмивка на Айла, и намекваше за тъмни и подмолни сили, действащи зад кулисите.

— Защо не предприемат нищо? — попита Рейт, отхапвайки от наденицата. — Със сигурност знаят, че сме тук.

— Невъзможно е да се предвидят постъпките на дирдирите — отвърна Анахо. — Може би са изгубили интерес към теб. Какво са за тях хората, ако не безполезни насекоми? Предпочитат да изкарват пнумите от дупките им. Ти вече не си субект на *тсаугш*, или поне така предполагам.

Рейт обаче не бързаше да се успокои.

— А какво ще кажеш за фунгите или пнумите, които ни следят? Едва ли излизат в полето да подишат чист въздух — имаше предвид двете черни фигури, които бяха забелязали няколко вечери край солниците. Появяваха се неизменно по залез-слънце — зловещи силуети, загърнати в черни наметала и с черни широкополи шапки.

— Не са фунги — онези се движат сами — възрази Траз. — А пнумите никога не се появяват на дневна светлина.

— Нито пък толкова близо до Хей, защото се страхуват от дирдирите — допълни Анахо. — Тези са пнумеци, по-вероятно гжиндра.

При първата си поява в покрайнините на солниците двете същества останаха да наблюдават складовете, докато Карина 4269 се

спусна зад хълмовете, след което изчезнаха в мрака. Интересът им съвсем не изглеждаше случаен, и Рейт бе обезпокоен от факта, че са под наблюдение, но не знаеше как да се справи с това.

Следващият ден бе мъглив и дъждовен и никой не се показва сред солниците. На другия ден слънцето отново изгря и малко преди залез двете тъмни фигури се приближиха, втренчили погледи в навеса. Рейт вече знаеше едно от основните правила на Тчай — следят ли те, винаги чакай неприятности.

Карина 4269 бе съвсем ниско над хоризонта.

— Ако ще се появяват — промърмори Анахо, — сега е моментът. Рейт огледа солниците с визоскопа.

— Не виждам нищо, само изсъхнали туфи и блатни храсталаци. Няма дори гущери.

Траз посочи през рамото му.

— Ето ги.

— Хм — изсумтя озадачено Рейт. — Току-що гледах нататък — той даде максимално увеличение на визоскопа и сега туптенето на сърцето му караше образа вътре да подскача. Лицата, очертани на светлия фон, оставаха невидими. — Имат ръце — заяви той. — Пнумеци са.

Анахо пое визоскопа. След няколко секунди заговори:

— Всъщност са гжиндра, прогонени от тунелите пнумеци. Те са посредници на пнумите при търговия — самите пнуми никога не търгуват директно.

— Какво търсят тук? Нямаме работа с пнумите.

— Но може би те имат с нас или възнамеряват да имат.

— С нас или с Гмуреца, когото чакат да се покаже — предположи Траз.

— Само по залез-слънце?

Изведнъж на Траз му хрумна една мисъл. Той заобиколи склада и канцеларията на Гмуреца, извървя стотина крачки към солниците, спря и се обърна. След това махна на Рейт и Анахо да отидат при него.

— Погледнете към навеса — рече Траз. — И ще разберете с кого си имат работа гжиндра.

Насред тъмната стена малка светлина блещукаше в неритмична последователност.

— Тази светлина — обясни Траз — е от стаичката на Айла Гмуреца.

— Дебелият негодник изпраща сигнали! — обяви Анахо с развълнуван шепот.

Рейт си пое дълбоко въздух, опитвайки се да овладее гнева си — глупаво бе да очаква нещо друго от Айла, който живееше в интриги, както рибата във вода.

— Можеш ли да разчетеш сигналите? — обърна се той към Анахо.

— Да, това е общоприетият точков код. „... съответна компенсация... за вашата... служба... моментът... приближава...“ Сигналят изчезна. Това е всичко.

— Видял ни е през цепнатината — промърмори недоволно Рейт.

— Или му липсва светлина — добави Траз, защото Карина 4269 се бе скрила зад хълмовете.

Рейт извърна глава към солните купчини и откри, че гжиндра бяха изчезнали също така мистериозно, както се бяха появили.

— Най-добре да идем да си поговорим с Гмуреца — заяви той.

— Нима очакваш да ти каже истината? — попита Анахо.

— Съмнявам се — поклати глава Рейт. — Но понякога човек може да получи сведения и от нещата, които крият от него.

Те влязоха под навеса. Гмуреца, който отново се бе върнал към любимата си плетка, ги посрещна с любезна усмивка.

— Май приближава време за вечеря — подхвърли разговорливо той.

— Не и за теб — озъби се Рейт.

— Какво? — подскочи Айла. — Без храна? Хайде стига, не смяташ ли, че шегата ти е прекалена?

— Защо пращаше сигнали на гжиндра?

Освен с леко повдигане на голите си клепащи Гмуреца не показа по никакъв начин изненада.

— Стари сметки за уреждане. Понякога търгувам с подземните обитатели.

— И какво по-точно търгуваш?

— Най-различни работи. Днес им се извиних, тъй като не можах да спазя една наша уговорка. Нима ще ме обвините, че се опитвам да защитя добрата си репутация?

— И каква по-точно е тази уговорка, която не си могъл да спазиш?

— О, стига вече — замърмори недоволно Айла. — Всеки има право на някои малки тайни.

— Не и ти — заяви хладно Рейт. — Подозирам, че замисляш нещо срещу нас.

— Хайде де! Това вече е прекалено! Какво мога да замислям, след като съм окован във вериги? Още един повод да ви напомня, че състоянието, в което ме държите, е унизително за мен.

— Ако нещо се обърка — заплаши го Рейт, — ще те преместим на метър под земята, пък там се оплаквай, на когото щеш. Без да ти сваляме веригата.

Гмуреца поклати тъжно глава и огледа кораба.

— Затова пък работата върви чудесно — смени темата той.

— За което едва ли бихме могли да ти благодарим.

— Ах! Ето че пак омаловажавате подкрепата ми! Кой ви намери корпуса, при това с огромни усилия и с минимална печалба? Кой организира доставката на жизненоважни инструменти и прибори?

— Същият негодник, който прибра всичките ни пари и ни предаде на дирдирите — отвърна Рейт. Той прекоси помещението и седна в другия край. Траз и Анахо го последваха. Тримата не сваляха погледи от Гмуреца, който продължаваше да се оплаква, че няма да изкара дълго без вечеря.

— Трябва да го убием — заяви равнодушно Траз. — Сигурен съм, че е намислил нещо лошо.

— Не се съмнявам — подкрепи го Рейт. — Въпросът е, защо се обръща към пнумите? Дирдирите — ето от кого трябва да се страхуваме. Те знаят за моя произход и се досещат за какво ни е нужен корабът.

— Може би това не ги интересува — върна се към предишната си теза Анахо. — Дирдирите са затворен и егоистичен народ. Виж, пнумите са съвсем друга история. Те искат да знаят всичко и проявяват особен интерес към дирдирите. Те пък открият ли тунел на пнуми, го пълнят с вода или отровен газ.

— Нали не сте забравили за вечерята ми? — подвикна от другия край Айла.

— Нищо не съм забравил — закани се Рейт.

— В такъв случай очаквам да ми я донесете. Днес ми се яде салата от бяло коренче, варена леща, гарганско печено, пастет от черно сирене и обичайната каничка вино.

Траз се разсмя презрително.

— Защо да ти тъпчем търбуха, след като заговорничиш срещу нас? — попита Рейт. — Нека твоите приятелчета гжиндра да ти поднесат вечеря.

Лицето на Гмуреца помръкна, той блъсна ядно с юмрук коляното си.

— Ето че сега измъчват нещастния Айла Гмуреца, който винаги е оставал верен на възгледите си! Каква окаяна участ, да живееш и страдаш на тази ужасна планета!

Рейт му обърна отвратено гръб. Наполовина дирдирчовек от благородно потекло, Айла искрено вярваше в доктрината за Двойното сътворение, която обясняваше появата на дирдириите и дирдирхората от две клетки близнаци на Първородното яйце на планетата Сибол. На този фон Рейт, с неговите богохулни представи за света, приличаше на безотговорен фанатик, с когото трябва да се води борба на всяка цена.

От друга страна, престъпленията на Гмуреца не можеха да бъдат приписвани единствено на сляпата му вяра. Припомняйки си някои негови прояви на безмерна алчност и перверзна наслада, Рейт прогони от душата си всякакви наченки на милост.

Гмуреца продължи да се оплаква и хленчи още десетина минути, след което притихна. Известно време, той наблюдава мълчаливо Рейт и другарите му. Когато отново заговори, Рейт долови в гласа му необяснима радост.

— Твоят проект е към своя край — благодарение на Айла Гмуреца, неговите умения, на жалките му финансови запаси, които вие така безчувствено прахосвате.

— Едно е вярно — че проектът приближава своя край — кимна Рейт.

— Кога възнамерявате да напуснете Тчай?

— Колкото се може по-скоро.

— Забележително! — обяви Гмуреца с нарастваща възбуда. Рейт дори си помисли, че забелязва пламъчета в очите му. — Но от друга страна, ти си забележителен човек — гласът на Гмуреца се изпълни с неочакван патос, сякаш вече не беше в състояние да сдържа възхитата

си. — Все пак има случаи, в които е по-добре да бъдеш скромен и смирен. Какво мислиш за това?

— Не разбирам накъде биеш.

— Защо ли не съм изненадан? — въздъхна с престорена тъга Гмуреца.

— Тъй като си в настроение за разговори — предложи Рейт, — защо не ми разкажеш за гжиндра?

— Какво толкова има за разказване? Окаяни същества, обречени да се скитат на повърхността, макар да се страхуват от откритото пространство. Питал ли си се някога защо пнуми, пнумеци, фунги и гжиндра винаги носят широкополи шапки?

— Предполагам, че такъв им е обичаят.

— Така е. Но има и друга, по-дълбока причина: периферията на шапката скрива небето.

— И какво кара тези странни гжиндра да излизат под открито небе, от което толкова се боят?

— Като всички хора — отвърна надутото Айла — и те имат надежди, възжеления.

— Техните какви са?

— Де да знаех — въздъхна Гмуреца. — Но нямам представа — всички хора са загадка. Дори ти не спираш да ме учудваш, Адам Рейт! Проявяваш към мен нечувана жестокост, наливаш събраните ми с кръв и пот парици в един безнадежден проект, пренебрегваш протестите ми, съветите ми за смирение. Защо? Ето какво се питам — защо, защо? Ако обяснението ти не беше тъй нелепо и абсурдно, щях наистина да повярвам, че си човек от друг свят.

— Все още не си ми казал какво искат гжиндра — припомни му Рейт.

Гмуреца се надигна неочаквано, подрънквайки с вериги, придаде си достолепен и наперен вид и отвърна надменно:

— Щом толкова много те интересува, защо не ги попиташ сам?

Той се върна при масата, хвърли един последен загадъчен поглед на Рейт и отново се зае да плете.

2.

Рейт потръпваше и стенеше в лапите на кошмар. Сънуваше, че лежи на кушетката в старата канцелария на Гмуреца. Стаята бе озарена от призрачна жълто-зелена светлина. В другия край на помещението Гмуреца разговаряше с две неподвижни фигури с черни наметала и широкополи черни шапки. Рейт се помъчи да се надигне, но мускулите му бяха парализирани. Жълто-зелената светлина избледня и сега Гмуреца бе обгърнат от тайнствено сребристосиньо сияние. Типичен кошмар за безсилие и безпомощност, помисли си Рейт. Той полагаше отчаяни усилия да се събуди, но само се обливаше в нови потоци от лепкава пот.

Гмуреца и гжиндра извърнаха очи към него. Гмуреца все още носеше металната си халка, но веригата беше скъсана или разтопена и се поклащаше на лакът от шията му. Имаше самодоволен и безгрижен вид — такъв, какъвто го познаваше отпреди. Гжиндра не показваха никакви чувства и само го гледаха вторачено. Лицата им бяха тесни и издължени, кожата — бледа като слонова кост, създаваше усещането, за прозрачност. Единият от тях носеше сгънато парче плат, ръцете на втория бяха празни, скръстени на гърба.

Гмуреца неочаквано се надвеси над него. Изглеждаше като исполин.

— Адам Рейт — провикна се той. — Ей, Адам Рейт, къде е твоят дом?

Рейт продължаваше да се съпротивлява на завладялото го безсилие. Странен и мрачен сън, който щеше да помни още дълго.

— Планетата Земя — изхриптя той. — Земята...

Лицето на Гмуреца се разширяваше и свиваше.

— Има ли други земяни на Тчай?

— Да.

Гжиндра се приближиха заинтригувани, но Гмуреца ги, пропъди с ръка.

— Къде? Къде са земяните?

— Всички хора са земляни.

Гмуреца се изправи с изражение на презрително отвращение.

— Ти си се родил на планетата Земя.

— Да.

Гмуреца плесна доволно с ръце. Той кимна на гжиндра.

— Ето ви чист уникат!

— Вземаме го — единият гжиндра разгъна парчето плат, което, за безпомощен ужас на Рейт, се оказа чувал. Той напъха краката на Рейт в чувала безцеремонно и го дръпна нагоре, така че накрая само главата му се подаваше навън. След това с изумителна лекота гжиндра метна пълния чувал на рамо, а през това време вторият подхвърли добре, натъпкана кесия на Гмуреца.

Сънят започна да избледнява, жълто-зелената светлина се разсея и замъгли. Вратата се отвори и на прага неочаквано се появи Траз. Гмуреца отстъпи ужасено назад, Траз вдигна арбалета и стреля право в лицето му. От раната бликна изумително силен фонтан от кръв — беше зелена на цвят, с жълтеникав оттенък, на капките. Мъждива завеса закри сцената и Рейт потъна в дълбок сън без сънища.

Рейт се събуди с усещането за дискомфорт. Краката му се бяха схванали, в носа го блъсна тежка и неприятна миризма. Усети притискане и движение, протегна ръка и напипа груб плат. Изведнъж го споходи мисълта, че сънят е бил действителност, той наистина се намираще в чувал. Ах, този вездесъщ Гмурец! Но какво можеше да означава всичко това? Гмуреца си бе сигнализирайл с гжиндра, а покъсно по някакъв начин бе упоил Рейт, вероятно с помощта на наркотичен газ. И сега гжиндра го отнасяха в неизвестна посока и с неясна цел.

Известно време Рейт лежа неподвижно в чувала. Гмуреца, дори окован, бе успял да осъществи замисъла си! Рейт се опита да си припомни последните мъгляви сцени от съня. Беше видял Гмуреца с разцепено лице, от което блика зелена кръв. Айла най-сетне бе платил суровата цена за малките си хитрости.

Рейт усещаше, че му е трудно да се съсредоточи. Чувалът се поклащаше и той чуваше ритмично поскърцване — вероятно го носеха на прът. По щастлива случайност беше облечен, снощи, когато отиде

да си легне, бе толкова уморен, че не бе свалил дрехите си. Дали го бяха претършували? Ако не, тогава ножът все още щеше да е у него. Но кесията я нямаше, джобовете на куртката бяха опразнени и той не посмя да продължи по-надолу, опасявайки се, че гжиндра ще го усетят.

Притисна лице към зеблото, надявайки се да различи нещо през рехавата материя, но не успя. Беше тъмно и се придвижваха по неравен терен.

Измина неопределено време, през което Рейт се чувстваше безпомощен като малко дете. Още една странна нощ на планетата Тчай! И за пореден път той бе участник в събития, чието значение засега оставаше неясно. Чувстваше се унижен и засрамен, нещо повече, целият трепереше от гняв. Да можеше само да пипне похитителите си, какво ужасяващо отмъщение ги очакваше тогава!

Гжиндра спряха и в продължение на няколко секунди стояха съвсем неподвижно. След това чувалът бе положен на земята. Рейт се заслуша, но не долови никакви гласове, шепот или стъпки. Изглежда го бяха оставили сам. Той пхна ръка в джоба, с надеждата да открие нож, инструмент, някакво острие. Не намери нищо. Докосна плата, заби в него нокти, но зеблото беше яко и жилаво и нямаше никаква надежда да го скъса.

Нещо му подсказа, че гжиндра са се върнали. Той застина неподвижно. Гжиндра спряха наблизко и му се стори, че дочува шепот.

Чувалът се раздвижи, вдигнаха го и го понесоха. Рейт започна да се поти. Скоро нещо щеше да се случи.

Чувалът се люшна. Поклащаше се на въже. Рейт усети, че се спуска — надолу, надолу и надолу, не можеше да прецени на каква дълбочина. Спускането бе прекратено внезапно и чувалът се заклати напред-назад. Високо над главата му проехтя гонг — нисък, меланхоличен звук.

Рейт започна да рита с крака и да блъска. Завладя го паника, остър пристъп на клаустрофобия. Задъхан и облян в пот, едва си поемаше въздух, но все пак съумя да се овладее. Претърси жилетката, но и нейните джобове бяха празни. Съсредоточи с отчаяно усилие мислите си и се зае трескаво да търси някакво решение. Гонгът беше сигнал, с който викаха някого или нещо. Той заопипва чувала отвътре с надеждата да открие поне цепнатина. Безуспешно. Трябваше му метал, острие, нож! Рейт отново се опипа от горе до долу. Коланът! С

мъчителни извивания го изхлузи и забодде езичето в плата. Този път успя да го разкъса, пъкна ръце, разшири процепа, промуши главата и раменете си. Никога през живота си не бе изпитвал, подобно облекчение! Ако издъхне в този момент, поне щеше да знае, че е победил чувала!

Всъщност, може би му предстояха и други победи. Намираше се в мрачно подземие с грубо одялани стени, озарено от няколко мъждукащи светлини. Чувалът почти докосваше пода и се поклащаше на сантиметри от него. Рейт се измъкна и се изправи, разтреперан и схванат. Стори му се, че долавя някакъв звук, когато наостри слух в подземната тишина. Нещо или някой се движеше.

Над него кухнята се стесняваше като комин и въжето се поклащаше в мрака. Някъде горе би трябвало да има отвор към света — но на каква височина? В чувала бе преброил бавно до десет или дванадесет, докато се спускаше надолу, което се равняваше приблизително на стотина стъпки.

Рейт се загледа към вътрешността на пещерата. Някой идваше, привлечен от гонга. Той извърна очи нагоре към въжето. На горния му край се намираше външният свят. Рейт го стисна здраво и започна да се катери. Нагоре и нагоре, заобиколен от всички страни от мрак, нагоре, нагоре и пак нагоре. Чувалът и пещерата се превърнаха в част от един изгубен свят, сега тъмнината го обгръщаше плътно.

Дланите му горяха, предателска слабост омаломощаваше раменете му, но ето че най-сетне стигна горния край на въжето. Вдигнал ръка, той установи пипнешком, че е провряно през отвор в метална плоча, положена върху чифт железни подпори. Плочата бе нещо като капак на кладенец и нямаше как да я повдигне, докато висеше на въжето. Силите му бързо се топяха. Той обви въжето с крака и заопипва наоколо с ръце. От едната страна напипа малка ниша, в която бе напъквана една от подпорите. Пое си дъх, залюля се и направи опит да се закачи с крак за подпората. За един кратък, но ужасяващ миг му се стори, че ще падне. След това кракът му докосна металната греда, той се завъртя около нея и остана да лежи върху тясната повърхност, запъхтян и облян в студена пот.

Измина около минута — достатъчно дълго, за да спре люшкането на въжето. Отдолу изгряха и започнаха бавно да се приближават четири светлини. Рейт запъкна крака в стената и натисна с

плещи металната плоча. Беше солидна и тежка, със същия успех би могъл да се опита да повдигне планина. Още веднъж! Този път вложи всичките си сили, но без никакъв резултат. Светлините отдолу, се приближаваха, носени от четири тъмни сенки. Рейт увисна безпомощно върху преградата, притаен наполовина в нишата.

Четири сенки се изкачваха в зловецко мълчание, като същества, идещи изпод водата. Те спряха да огледат чувала, след което възобновиха катеренето си. Чак сега Рейт долови шепот и тихо мърморене. Те се оглеждаха, насочвайки светлинките встрани. Сетне, по някакъв неуловим знак, погледнаха едновременно нагоре. Рейт се притисна към студения метал и се опита да прикрие белотата на лицето си. Светлината пропълзя покрай него и достигна металния капак, който — едва сега забеляза — бе запънат с четири резета, залостени от горната страна. Светлините обходиха бавно свода на кладенеца. Съществата отдолу проведоха кратко и смутено съвещание. След още един, последен оглед на пещерата, те се запускаха надолу, като продължиха да насочват лъчите във всички посоки.

Рейт остана да лежи високо горе в мрака, питайки се дали все още не сънува. Но околният свят, колкото и кошмарен да бе, си оставаше съвсем истински. Беше попаднал в клопка. Не можеше да повдигне капака над него, а и най-вероятно щяха да го отворят след дни, дори седмици. Немислимо бе да остане да виси тук като прилеп. За добро или лошо трябваше да вземе някакво решение. Той погледна към тунела долу, но светлините вече бяха изчезнали. Спусна се бързо по въжетото и се втурна след тях с дълги, безшумни стъпки. Имаше идея, безнадеждна като всяка друга в, тези невъобразими обстоятелства — да плени едно от тъмните същества и по някакъв начин да го накара да го отведе на повърхността. Скоро пред него се появи първата от четирите светлини, мъждива като лунно сияние, но достатъчно силна, за да сочи пътя между нацърбените стени.

Малко след това Рейт застигна първия от четиримата подземни обитатели, който се движеше най-бавно и оглеждаше плахо и колебливо всеки ъгъл на тунела. Рейт започна да се изпълва с необяснима бодрост, сякаш вече бе мъртъв и неуязвим. Хрумна му дори да замери с камък тъмните фигури! Истерия! Тази мисъл му помогна да се съвземе. Само пълна концентрация и самообладание можеха да му помогнат да оцелее, както го бяха учили много отдавна.

Четиримата крачеха видимо обезпокоени от нещо, като разговаряха едва чуто, с откъслечни, прошепнати фрази. Притичвайки от една тъмна сянка към друга, Рейт се придържаше близо до тях, за да може да действа при първия удобен случай. Като се изключеше онази кратка среща в подземията на Пера, никога досега не бе виждал пнумек. Тези тук, доколкото можеше да прецени по стойката и вървежа, имаха съвсем човешки вид.

Тунелът се вля в по-широка галерия, чиито стени се отличаваха със същия примитивизъм на обработката, освен ако това не се смяташе тук за някакъв вид изкуство, като например онази кварцова жила, издадена напред, за да може човек да се любува на сиянието на пиритовите кристали.

Изглежда, се намираха на кръстопът, възел, площад с важно значение, от който се разклоняваха три по-широки тунела. Точно в средата имаше малка площадка от гладки каменни плочи, озарена от фосфоресциращи мъниста, полепнали по надвисналият таван.

Встрани от площадката стърчеше още едно същество — подобно на останалите и то носеше черно наметало и широкопола шапка. Рейт се притаи, сниши се почти до земята и пропълзя бавно напред. Петият непознат също беше пнумек, сега вече Рейт различаваше издълженото му бледо лице. В началото той като че не забелязваше четиримата, нито те му обръщаха внимание, но това бе някакъв любопитен ритуал на взаимно пренебрегване, който разпали интереса на Рейт. Постепенно петимата започнаха да се приближават, като никой от тях не поглеждаше останалите четирима.

След това се дочу приглушен ромон на гласове. Рейт наостри слух. Говореха на универсалния език на Тчай, поне доколкото можеше да разбере от откъслечните реплики. Четиримата докладваха за обстоятелствата около откриването на празния чувал, петият, офицер или надзирател, не показва никаква изненада. Изглежда сдържаността, старанието да останеш незабелязан, умението да загатваш бяха типични за подземното съществуване на тези създания.

Те прекосиха галерията и навлязоха в една пещера съвсем близо до Рейт, който бе принуден да се притисне до стената. Групата спря на десетина крачки по-нататък и този път Рейт успя да подслуша целия разговор.

Един от тях говореше с тих, смирен глас:

— ... доставката. Не знаем, нищо не намерихме.

— Тунелът бе празен — продължи друг. — Да не би някой да е присвоил нашето имущество, преди да се появим?

— Необяснимо и в двата случая. Никакви следи в коридора.

— Трябва да е някъде тук — подхвърли надзирателят. — Не може да е другаде.

— Освен ако има таен проход, извеждащ в страничен коридор, който му е известен.

Надзирателят се изправи в цял ръст, изпълнал ръце по тялото.

— Не ми е известен подобен проход. Обяснението е неприемливо. Трябва да претърсите отново всичко, а аз ще отида да проверя за тайния проход.

Четиримата се върнаха бавно в първия коридор и вдигнаха пред себе си фенерите. Надзирателят остана на място, загледан след тях. Рейт се напегна — моментът бе критичен. Ако се обърне към него, надзирателят несъмнено ще го забележи — дяляха ги само шест крачки. Ако се завърти в другата посока, поне засега Рейт щеше да е в безопасност... Въпросът бе дали да го нападне. Но четиримата все още бяха съвсем близо и шумът от схватката щеше да ги привлече. Рейт реши да изчака.

Надзирателят обърна гръб на Рейт. Движейки се безшумно, той прекоси галерията и влезе в един от страничните тунели. Рейт го последва, като стъпваше на пръсти. Той надзърна в тунела. Тук стените бяха от пироксилин. Необичайно красиви кристали стърчаха от всички страни, някои с диаметър една стъпка и множество фасети, като диаманти — червеникаво кафяви, черно-кафяви, мътно зелени. Бяха изкусно почистени и шлифовани, за да се разкрие целият им блясък — всичко това с цената на огромно и невероятно усилие. Изпъкналите кристали се оказаха подходящо прикритие и Рейт побърза да се възползва от това, докато се прокрадваше зад пнумека, надявайки се да го издебне неподготвен и да го принуди със заплахи да го отведе на повърхността: примитивен и отчаян план, но точно сега Рейт не беше в състояние да измисли нищо по-добро. Пнумекът неочаквано спря и Рейт се притаи зад една масленозелена издатина. Пнумекът се огледа, след това вдигна ръка и натисна малък кристал, почака и натисна друг. Част от стената се плъзна встрани. Пнумекът пристъпи в отвора и стената се затвори. Коридорът опустя. Рейт започна да се кори. Защо

бе изчакал? Трябваше да се нахвърли върху пнумека веднага щом онзи бе спрял.

Той огледа коридора. Нямаше жива душа. Хукна навътре, но само след стотина стъпки стигна ръба на дълбока шахта. Далече под него блещукаха жълтеникави светлинки и се местеха обемисти предмети, които Рейт не бе в състояние да разпознае.

Той се върна при вратата, през която бе изчезнал пнумекът. Всякакви отчаяни идеи се гонеха трескаво из ума му, коя от коя по-рисковани, макар бездействието също да го обричаше на гибел. Рейт вдигна ръка и натисна кристалите така, както бе видя да прави пнумекът. Вратата се плъзна встрани. Рейт отскочи назад, готов за всякакви неприятности. Пред него се намираше помещение с диаметър трийсетина стъпки — заседателна зала, ако можеше да се съди по кръглата маса в средата, пейките, лавиците и шкафовете.

Той пристъпи вътре и вратата се затвори зад него. Рейт се огледа. Таванът бе обсипан със светещи мъниста, стените бяха изсечени методично до кристалната основа на скалата. Вдясно започваше боядисан в бяло, коридор, вляво имаше само шкафове и лавици.

От коридора долиташе приглушено и неравно потракване, в което се долавяше известна тревожност и настойчивост. Рейт, чиито нерви бяха изопнати докрай, се озърна за място, където да се скрие. Изтича при близкия шкаф, дръпна вратата, блъсна настрани окачените на закачалки черни наметала и се спотаи зад тях. Наметалата и шапките излъчваха тежка, неприятна миризма. Стомахът му се сви. Той дръпна обратно вратата на мястото ѝ и долепи око до процепа.

Времето сякаш спря. Рейт усещаше нарастващи конвулсии в стомаха. Пнумекът надзирател се върна в помещението и спря, потънал в дълбок размисъл. Широкополата шапка скриваше лицето му, което, както Рейт успя да забележи, изглеждаше съвсем обикновено. Той си спомни за останалите човешки хибриди на Тчай, които повече или по-малко бяха мутирвали в посока към своята господстваща чуждоземна раса: дирдирхората, с техния зъл нрав, затъпелите, но агресивни часкоиди, користолюбивите и самомнителни уонкоиди. Човешката същност на всички тези групи, с изключение може би на безупречните дирдирхора, бе останала непокътната. Пнумеците, от друга страна, не бяха претърпели никакви видими физически

изменения, промяната беше в душите им — те изглеждаха вгълбени и сдържани като привидения.

Съществува в другия край на стаята — Рейт не можеше да мисли за него като за човек — стоеше неподвижно, с безизразно лице, на което не се четяха никакви чувства. Беше твърде далеч, за да се измъкне от шкафа и да го нападне.

Рейт усети, че крайниците му се схващат от неудобното положение. Той се намести леко, издавайки съвсем слаб шум. Облян в студена пот, опря око на цепнатината. Пнумекът продължаваше да стои неподвижно, погълнат от мислите си. Само да се приближи, да измине още няколко крачки... Изведнъж му хрумна друга мисъл: ами ако пнумекът откаже да му се подчинява, дори под заплахата да бъде убит? Ако е изгубил способността да изпитва страх? Вратата се отвори и в помещението влезе друг пнумек — беше един от пазачите в коридора. Двамата отново не се погледнаха, всеки пренебрегваше присъствието на другия. Новодошлият заговори съвсем тихо, сякаш разсъждаваше на глас:

— Доставка не може да бъде открита. Извършен бе оглед на тунела и шахтата.

Надзирателят не отговори. Възцари се зловеща и напрегната тишина.

Най-сетне надзирателят помръдна с устни.

— Проверихте ли навсякъде?

— Изключено е да се промъкне покрай нас. Или доставката не е осъществена, или е избягал през непознат, за нас тунел. Това са единствените възможности.

— Информацията е приета — кимна едва забележимо надзирателят. — Да се установи временен контрол на ниво Зияд, Зуддан-Зияд, на Шести Ферстански възел, на Възел Луллил и при Станция Вечност.

— Ще бъде изпълнено.

В помещението се появи пнум, използвайки за целта отвор, който бе вън от полезрението на Рейт. Пнумекът не му обърна внимание и дори отмести поглед встрани. Рейт огледа причудливото създание — първия пнум, който виждаше, ако не се броеше кратката среща в Пера. Имаше човешки бой и загърнат в обемистото черно наметало, изглеждаше слаб, почти крехък. Широкополата шапка закриваше очите

му; лицето, с форма и цвят на конска муцуна, беше съвсем безизразно; сложна мрежа от органи за дъвчене и дишане оформяха устата в долния край. Крайниците му бяха съчленени по принцип, противоположен на този при хората, пнумът се движеше напред така, както хората пристъпват заднешком. Малките му крака бяха боси и сипаничави, обсипани с тъмночервени и черни петънца, три издължени пръста потрепваха по пода, както човек тропва, когато е нервен.

Надзирателят заговори с тих глас, сякаш се обръщаше към празно пространство или говореше на себе си:

— Налице е странна случка, включваща празен чувал и несъществуваща доставка. Тунелът и шахтата бяха щателно претърсени. Или доставката не е била спусната, или е намерила начин да се измъкне, използвайки таен изход на Седмо ниво или по-високо.

Тишина. Сетне пнумът заговори с нисък и дрезгав глас:

— Потвърждаването на доставката е невъзможно. Възможността за наличие на неизвестен изход над Десето ниво не е изключена, но е отвъд пределите на моите тайни^[1]. Необходимо е незабавно да предадем информацията на секционния страж^[2].

Надзирателят заговори с глас, в който се долавяше сподадено любопитство:

— Означава ли това, че доставката е от голяма важност?

Пръстите на пнума затропаха по пода със сръчността на опитен пианист.

— Доставката е предназначена за Музея на Вечността. Субектът е от някогашната планета на хората. Имаше решение да бъде заловен.

Рейт, притаен в шкафа, се зачуди защо решението е било отлагано толкова дълго. Той отново лекичко се намести, стиснал зъби от ужас да не издаде с нещо присъствието си. Но когато долепи око до цепнатината, установи, че пнумът си е тръгнал. Надзирателят и коридорният пазач стояха мълчаливо, без да обръщат внимание един на друг.

Измина време, но колко, Рейт не беше в състояние да прецени. Крайниците му изтръпнаха и започнаха да го болят, но той не смееше да промени позата си. Пое си бавно дъх, опитвайки се да запази спокойствие.

Пнумеците подхванаха разговор шепнешком, на неравни интервали, като продължаваха да гледат встрани. Рейт долавяше откъслечни фрази:

— ... състояние е Човешката планета... няма сведения... варвари, обитаващи повърхността... безумци като гжиндра... ценни предмети... невидими...

Пристигна пнумът, следван от още един — висок и изпит, пристъпващ с крадливите стъпки на лисица. Вторият пнум носеше черен куфар, който постави много внимателно на едно бюро само на няколко крачки от Рейт, след което сякаш потъна в мисли. Изминаха няколко минути. Коридорният пазач, чийто ранг очевидно бе най-нисък, наруши пръв мълчанието:

— Когато чуем сигнала на гонга, очакваме да се спусне пълен чувал. Но ако чувалът е празен, ние сме объркани. Или не е осъществена доставката, или тя се е измъкнала през таен изход, над Десето ниво.

Вторият пнум, който очевидно бе споменатият секционен страж, се извърна рязко, разтвори тъмното си наметало и докосна ключалките на черния куфар. Двата пнуми и първият пнум не сваляха погледи от кристалната стена.

Секционният страж отвори куфара и извади отвътре папка в твърд син калъф. Той я разтвори с благоговение и се зае да прелиства страниците, вглеждайки се в причудливите, заплетени, разноцветни линии. Не след дълго затвори папката и я прибра обратно в кутията. След кратко размишление заговори с глас, толкова задъхан и тих, че Рейт едва разбираше какво казва:

— Съществува древен изход на Четиринайсето ниво. Продължава деветстотин метра в северна посока, спуска се и се слива с Джиа Ну.

Пнумеците мълчаха. Отговори първият пнум:

— Ако субектът е достигнал Джиа Ну, би могъл да прекоси терасата и да се спусне по Ома пет в Голямата горна странична. От там да свие към Синьото възвишение или дори да стигне при кула Жу и по такъв начин да излезе на гаун^[3].

Думата отново взе секционният страж:

— Това е възможно само ако субектът знае за древния изход. Ако приемем, че е използвал тунела на Четиринайсето ниво, трябва да се

съгласим и с останалите предположения. Остава неясен начинът, по който са разкрити нашите тайни.

— Невероятно — промърмори коридорният пазач.

— Щом един гаян^[4] е в състояние да узнае нашите тайни, как бихме могли да се опазим от дирдириите?

Пръстите на двамата пнуми се повдигнаха едновременно и отново затропаха по пода.

— Съществуват неизяснени обстоятелства — отбеляза секционният страж. — След оглед на тунелите ще получим нужната информация.

Първи напусна залата пазачът, като същество с най-нисък ранг. След него се измъкна надзирателят, оставяйки двамата пнуми застинали неподвижно като двойка насекоми. Първият пнум се отдалечи с тихи, равномерни стъпки. Последен остана секционният страж. Рейт отново се зачуди дали да не излезе и да се нахвърли върху него. Ала една мисъл го спря. Ако пнумите притежаваха фантастичната сила на фунгите, схватката щеше да бъде неравна. И още нещо — дали пнумът щеше да е податлив на заплахата? Рейт не знаеше отговора, но имаше известни съмнения по този въпрос.

Секционният страж взе черния куфар и плъзна внимателен поглед по стените на залата. Изглеждаше, сякаш се ослушва. Движейки се с бързи и отсечени крачки, той отнесе куфара при един празен участък от черната стена. Рейт го следеше със затаен дъх. Секционният страж подаде крак напред и внимателно натисна с пръсти три копчета на малкото табло. Част от стената се разтвори и зад нея се появи малка ниша, в която секционният страж постави куфара. Преградата се върна на мястото си и стената отново изглеждаше солидна. Веднага след това секционният страж напусна помещението.

[1] Тайни — неточен превод на пнумски израз, обозначаващ знания, присъщи на определен ранг. — Б.а. ↑

[2] Още един приблизителен превод на термин, съчетаващ висока ерудиция с голямо влияние и висш ранг. — Б.а. ↑

[3] Гаун — на езика на пнумците пустош, изоставена на милостта на вятъра и времето. В конкретния случай повърхността на планетата Тчай, с намек за беззащитно излагане на показ, потискаща празнота, нещастие. — Б.а. ↑

[4] Гаян — обитател на гаун, в конкретния случай същество от повърхността. — Б.а. ↑

3.

Помещението беше празно. Рейт се измъкна от шкафа. Прекоси с вдървени крака стаята. На стената отсреща нямаше никаква цепнатина. Тайната ниша бе изработена с невероятна прецизност.

Рейт се наведе и докосна трите копчета. Панелът се отмести встрани. Рейт извади куфара. След кратко колебание го разтвори и взе папката. От един шкаф наблизко избра две бутилки с тъмна течност, които пъхна в куфара, след което го прибра обратно в нишата. Докосна копчетата, панелът се върна на мястото си и стената отново се превърна в монолитна скала.

Рейт стоеше в центъра на помещението, стиснал в ръка папката, която очевидно бе от важно значение. Ако можеше да се скрие от преследвачите си и да разчете пнумската писменост — две почти непосилни задачи, — би могъл да се добере до повърхността.

Той взе от шкафа плащ, с който се загърна, и шапка, която му беше тясна, но след известни усилия и напъни успя да поразшири и да нахлупи на главата си. Ето един случай, в който пнумската склонност да остават незабелязани за околните щеше да му свърши работа. Сега най-добре да напусне тази стая и да потърси скривалище, където да огледа съдържанието на папката. Той я прибра под наметалото и излезе в белия коридор, като закрачи, поставяйки крак пред крак, както ходеха пнумеците.

Коридорът беше дълъг и пуст и накрая излизаше на тераса, под която се простираше дълга, изпълнена с шум и движение галерия.

Стените на галерията бяха високи поне двајсет стъпки, покрити с картини и идеограми, в средата на стаята малка група деца присъстваха на урок. Рейт бе попаднал в училище на пнумечи.

Притаен в сенките, той гледаше надолу, без да се бои, че може да бъде разкрит. Имаше три групи деца, момчета и момичета, по двајсет във всяка група. Подобно на възрастните и те носеха черни наметала и шапки с широка периферия. Малките бели личица имаха хлътнали бузи, говорещи за живот, изпълнен с лишения, но въпреки това на тях

се четеше почти комична задълбоченост. Никой не говореше, загледани в празното пространство, те изпълняваха поредица от сложни упражнения под ръководството на три жени на неопределена възраст. Рейт забеляза, че жените на пнумеците почти не се отличават от мъжете, освен с по-дребните си тела и смекчените черти на лицата.

Децата подскачаха мълчаливо и размахваха ръце, единственият шум бе от шляпането на краката им. На какво ли ги учат тук, зачуди се Рейт. Той се огледа в двете посоки, след което пое наляво. Мина през сводест тунел и се озова на друга тераса, от която се виждаше по-голямо помещение от предишното — трапезария. Долу бяха подредени маси и пейки, но помещението бе празно, ако се изключеха двамата пнумечи, седнали в различни краища, всеки надвесен над купа с гъста каша. Рейт изведнъж си даде сметка колко е гладен.

Внезапен шум го накара да се обърне. По терасата се приближаваха двама пнумечи, вървящи един зад друг. Сърцето на Рейт се разтуптя толкова силно, че той се изплаши дали няма приближаващите се да чуят бумтенето. Наведе глава, повдигна рамене и тръгна срещу тях, опитвайки се да имитира походката им. Двамата го подминаха, без да го поглеждат, потънали в дълбоки и неразгадаеми мисли.

Набрал увереност, Рейт продължи по коридора, който малко след, това се разшири и се превърна в кръстовище с овална форма, от което продължаваха три коридора. Стълбище, изсечено в сивата скала, водеше към по-долното ниво.

Коридорите бяха пусти и мъждиво осветени, Рейт ги оглеждаше, без да може да реши накъде да продължи. Чувстваше се невероятно изморен и отпаднал. Очевидно схемите в папката нямаше да му помогнат, нуждаеше се от помощ — доброволна или не, на някой пнумек. В добавка го измъчваше глад. Той пое замаян към стълбището и след кратко колебание се спусна надолу, измъчвайки се от мисълта, че всяка крачка го отдалечава от повърхността. На долния етаж се озова в малко преддверие на столовата. Първата врата водеше към кухнята. Рейт надзърна предпазливо. Неколцина пнумечи приготвяха храна, вероятно за децата.

Рейт се отдръпна със съжаление и продължи нататък по коридора. Цареше сумрак, разсейван единствено от светещите мъниста по стените и тавана. След стотина крачки тунелът завършваше

внезапно с отвесна шахта, от която долиташе плясък на вода. Вероятно тук изхвърляха боклуците, помисли си Рейт. Той спря, чудейки се какво да прави, сетне се върна в преддверието. Едва сега забеляза малък склад, в който имаше чували, кутии и кашони. Храна, помисли си с надежда. Всеки момент можеше да се появи някой от готвачите. В това време по коридора се зададоха децата, които идваха от учебната стая. Вървяха кротко, в редичка по един, свели погледи към пода. Рейт се скри в склада — децата щяха да забележат по-бързо от възрастните, че е чужд. Притаи се в дъното на малката стая, зад купчина от кашони. Мястото, поне засега, изглеждаше сигурно. Рейт извади папката и я разтвори на коленете си. Листовете бяха от великолепна, мека и лъскава материя, картите бяха разчертани отчетливо със сини, червени, кафяви и зелени цветове. Но рисунките и схемите не му говореха нищо, легендата бе изписана с неразгадаеми знаци. Рейт сгъна със съжаление папката и я прибра под наметалото.

От една лавица до кухнята децата вземаха купи и ги отнасяха в столовата.

Рейт ги наблюдаваше през процепа между кашоните, измъчван от глад и жажда. Той отвори един чувал и установи, че е пълен с изсушено пътниче — хранителна, макар и не особено вкусна субстанция. В кашоните пред него имаше тубички с мазна черна паста, възкисела и остра на вкус, вероятно някаква подправка. Рейт насочи вниманието си към щанда за сервиране. Последното от децата отнесе купичката си в столовата. Нишата за сервиране се опразни, но на шубера останаха половин дузина купички и кани. Преди още да осъзнае какво прави, Рейт напусна скривалището си. Прегърбил рамене, той доближи забързано шубера, взе купичка с храна и малка кана и се върна обратно. Купичката съдържаше гореща каша от пътниче, примесена с ароматни пъпки от непознато растение, късчета бледо варено месо и две стебла от зеленчук, наподобяващ керевиз. В каната пък се поклащаше пенлива и съвсем слаба бира, с приятен, леко горчив вкус. До каната бяха положени шест съвсем тънки вафли, които Рейт опита, но не хареса въпреки глада си. Той изяде кашата, гаврътна жадно бирата и се поздравя за проявената решителност.

Сега в помещението за сервиране се появиха шест по-големи деца с мрачен и самоуверен вид. Надзъртайки между кашоните, Рейт установи, че и шестте са момичета. Пет от тях преминаха покрай

шубера, взеха си каша и кана с бира и си тръгнаха. Шестото установи, че за него не е останала храна и се заозърта озадачено. Рейт го наблюдаваше с гузната мисъл, че тъкмо той е виновникът детето да остане без храна. Другите пет вече бяха отишли в столовата и се хранеха, оставили шестото да пристъпва неуверено в малкото помещение.

Изминаха няколко минути, момичето не проговаряше, втренчило поглед в пода. Най-сетне невидими ръце оставиха нова купичка с каша и кана с бира на шубера. Момичето ги взе и се отдалечи бавно към столовата.

Рейт не знаеше как да постъпи. Най-добре да се върне на горния етаж и там да потърси подходящ пнумек, когото да принуди по някакъв начин да го изведе на повърхността. Рейт се надигна, но в този момент децата започнаха да напускат столовата и той отново се притаи. Едно по едно безшумните крачета преминаваха по коридора отвън. Последни се изнизаха петте момичета, бяха почти еднакви, като манекени на витрина: стройни и високи, с бледа като хартия кожа, извити черни вежди и мършави личица. Носеха обичайните черни наметала и шапки, които сякаш караха телата им да изглеждат нечовешки, чуждоземни. Може би бяха пет клонинга на един и същ човек, помисли си Рейт, ала му се струваше, че между тях съществуват дребни, на пръв поглед неуловими разлики.

Помещението за сервиране се изпразни, Рейт излезе от скривалището си и с бързи стъпки се изкачи по стълбището. И тъкмо навреме: от кухнята се появи един от готвачите и влезе в склада. Ако Рейт се бе забавил още миг, със сигурност щяха да го разкрият. С разтуптяно сърце той се затича нагоре по стъпалата. Изведнъж спря задъхан и се послуша. От горния етаж се дочуха тихи стъпки. Рейт застина на място. Шумът се усилваше и приближаваше. На стъпалата се появи червеникавите боси крака на пнум, следвани от долния край на наметалото. Къде да се скрие сега? Рейт се отдръпна назад и спря в подножието на стълбите. Той се огледа трескаво. В склада готвачът гребеше с черпак от чувала с изсушени пътничета. В учебната зала бе пълно с деца. Оставаше му само една възможност. Рейт се отправи забързано към столовата. На една маса в средата момичето, което Рейт бе лишил от порция, дояждаше кашата си. Рейт избра незабележима скамейка в ъгъла и приседна, плувнал в пот. Даваше си

сметка, че маскировката му е съвсем повърхностна, един повнимателен поглед и щеше да бъде разкрит.

Изминаха няколко напрегнати минути. Момичето похапваше с наслада от вафлите, които явно намираще за особен деликатес. На няколко пъти тя погледна разтревожено към него, но навикът си казваше своето и девойката избягваше да среща открито погледа му. Но очевидно беше забелязала или знаеше нещо. Изведнъж лицето ѝ застина, тя издаде тих, изплашен възглас и се втурна тичешком към изхода. Рейт ѝ прегради пътя и я притисна към стената.

— Тихо! — сгълча я той. — Да не съм чул никакъв глас! Разбра ли ме?

Тя го гледаше с ококорени, ужасени очи. Рейт я разтърси за раменете.

— Никакъв шум, разбра ли ме? Кимни с глава!

Тя кимна бавно, като не сваляше поглед от него. Рейт я пусна.

— Чуй ме! — прошепна той. — Слушай внимателно! Аз съм човек от повърхността. Отвлякоха ме и ме доведоха тук. Избягах и искам да се върна горе. Чу ли ме? — момичето не отговори. — Разбираш ли какво ти казвам? Отговори ми! — той отново я разтърси за раменете.

— Да.

— Знаеш ли как да излезеш горе?

Тя откъсна очи от лицето му и впи поглед в земята. Рейт се озърна за миг към кухнята — ако някой от готвачите ги забележеше, веднага щеше да вдигне тревога. И къде се бе дянал пнумът, който се спусна по стълбите? Ами терасата? Рейт бе забравил за терасата. Той погледна нагоре, към сенчестия свод, но там не се виждаше никой. Не биваше да остават дълго тук. Рейт сграбчи момичето за ръката.

— Тръгвай с мен. И нито звук, запомни! Иначе ще пострадаш!

Поведе я покрай стената към изхода. Помещението за сервиране беше празно. От кухнята се чуваше подрънкване на метални съдове. От пнума нямаше и следа.

— Нагоре по стълбите — нареди Рейт.

Тя понечи да възрази, но Рейт и запуши устата и я побутна към стълбите.

— Нагоре! Прави каквото ти казвам, ако не искаш да пострадаш!

— Моля те, иди си! — прошепна едва чуто тя.

— Няма да си ида — отвърна също шепнешком Рейт. — Не зная къде да отида!

— Не мога да ти помогна.

— Трябва да ми помогнеш. Нагоре по стълбите. Бързо!

Тя се обърна неочаквано и хукна по стъпалата, толкова бързо, че изглежда щеше да му се измъкне. Рейт бе заварен неподготвен. Той се втурна зад нея, но тя бе по-бързата и се насочи към един от коридорите. Бягаше на крилете на отчаянието, но Рейт бе не по-малко отчаян и след петдесетина крачки я застигна. Притисна я до стената, където тя прималя, задъхана. Рейт огледа коридора — за негово облекчение не се виждаше никой.

— Да умреш ли искаш? — просъска той в ухото ѝ.

— Не!

— В такъв случай прави точно каквото ти казвам! — изръмжа Рейт. Надяваше се заплахата му да е достатъчно убедителна и наистина лицето ѝ пребледня още повече, а очите ѝ се изцъклиха. Момичето се опита да заговори и най-сетне намери сили:

— Какво искаш от мен?

— Първо, да ме отведеш на някое скрито място, където никой не идва.

Тя се обърна, отпуснала безпомощно рамене и продължи надолу по коридора.

— Къде ме водиш? — попита подозрително Рейт.

— На мястото за наказания.

Минута по-късно тя свърна в един страничен коридор, който завършваше почти, веднага с овално помещение. Девојката се приближи към две черни топки от шлифован кремък огледа се през рамо, досущ като зла вещица от приказките, и после ги натисна. В стената се появи отвор, момичето пристъпи вътре и Рейт я последва. Тя щракна ключа и от тавана засия бледа светлина.

Намираха се върху тясна площадка, съвсем близо до ръба. Метална стълба, наподобяваща стрела на кран, се протягаше над бездната, от края ѝ се поклащаше въже.

Рейт погледна към момичето, което му отвърна с поглед, в който се четеше едновременно страх и примирение. Рейт се улови за стрелата и надзърна предпазливо от ръба. Хладен вятър го лъхна в лицето и той се отдръпна. Момичето стоеше неподвижно. Рейт

предполагаше, че внезапно разигралите се събития я бяха довели до състояние на шок. Тясната шапка му убиваше и той я смъкна. Момичето се притисна към стената.

— Защо си свали шапката?

— Убива ми — обясни лаконично Рейт.

— Какво искаш да направя сега?

— Да ме отведеш на повърхността, колкото се може по-скоро.

Момичето не отговори. Рейт се зачуди дали го е чула. Наведе се, за да я погледне в лицето, но тя се сви. Рейт я дръпна лекичко за косата. Кожата ѝ бе толкова бледа, че изглеждаше прозрачна, устните ѝ трепереха неудържимо. Беше по-възрастна, отколкото подсказваше дребничката ѝ фигура, но с колко, Рейт не можеше да определи. Късият ѝ черен перчем бе залепнал за челото, имаше съвсем обикновени, незапомнящи се черти. Изглеждаше анемична и недохранена, видът ѝ бе едновременно човешки и нечовешки, женствен и безполов.

— Защо го направи? — попита тя шепнешком.

— Не зная. Предполагам, от любопитство.

— Не бива да ме докосваш — рече тя задъхано и опря длани на бузите си.

— Искам да ме отведеш на повърхността.

— Не мога.

— Защо?

Тя не отговори.

— Страхуваш ли се от мен? — попита Рейт.

— Не толкова, колкото от бездната.

— Тя е там, а ти си тук.

— Ще ме хвърлиш ли долу?

— Не се страхувай, нямам такова намерение. Не съм беглец, нито избягал престъпник. Просто искам да се върна на повърхността.

— Не смея да ти помагам — призна тя с неочаквано сериозен глас. — Жужма кастчай ще ме накажат — извърна очи към стълбата. — Тъмнината е толкова страшна, ние всички се боим от мрака. Понякога прерязват въжето и онзи, който виси на него, изчезва безследно.

Рейт я погледна втрещено. Помислила си, че в мълчанието му се спотайва заплаха, момичето продължи припряно:

— Дори да исках да ти помогна, как да го сторя? Зная само пътя до Синия хълм, но ми е забранено да ходя там. Освен — добави тя след кратък размисъл — ако не се обявя за гжиндра. Но теб ще заловят веднага.

— В такъв случай ме отведи при някой друг изход — въздъхна Рейт.

— Не зная друг. Това са тайни над моето ниво.

— Ела тук, на светлината — заповяда ѝ Рейт. — Погледни това.

Той извади папката и я разтвори пред нея.

— Покажи ми къде се намираме.

Момичето се наведе над папката. Издаде сподавено възклицание и отново се разтрепери.

— Какво е това?

— Взех го от един пнум.

— Това са Картите на господарите! Обречена съм. Ще ме хвърлят в бездната!

— Само не усложнявай повече нещата — помоли я раздражено Рейт. — Прегледай картите и потърси маршрут, който да ме изведе на повърхността. Ще те пусна на воля веднага щом ме отведеш горе. Никой няма да разбере какво е станало.

Момичето го гледаше с широко отворени, безумни очи. Рейт я разтърси за раменете.

— Ей, какво ти стана?

Тя отговори с глас на осъден на смърт:

— Видях с очите си тайните.

Рейт не беше в настроение да обсъжда местните нрави.

— Чудесно, нали това исках от теб. Злото е сторено. А сега ги погледни отново и потърси път до повърхността!

Странно изражение се изписа на мъничкото ѝ лице. За миг Рейт се уплаши, че може да е изгубила разсъдка си. Защо от всички пнумеци, скитащи из коридорите, провидението трябваше да го среща с това беззащитно и изплашено девойче? Тя го погледна още веднъж, този път по-внимателно, преценяващо и изрече бавно:

— Ти си *гиан*, нали?

— Живея на повърхността, това е вярно.

— Как е там, горе? Наистина ли е ужасно?

— На повърхността на Тчай? Е, има някои недостатъци.

- За да изляза, трябва да се обявя за гжиндра.
- По-добре е, отколкото да живееш тук, на тъмно.
- И да отида при гианите... — продължи да шепне девойката.
- И колкото по-скоро, толкова по-добре. Прегледай пак картата.

Покажи ми къде се намираме.

— Не мога да я гледам! — проплака момичето. — Не смея да я погледна!

— Хайде де — тросна се Рейт. — Това е само един хартиен лист.

— Само хартия! Тук има тайни, тайни от Двайсето ниво и нагоре! Умът ми е твърде малък за тях!

Рейт се уплаши, че ще изпадне в истерия, макар да отговаряше монотонно.

— За да станеш гжиндра, първо трябва да стигнеш повърхността. А за да излезеш горе, ти е нужен изход, колкото по-таен, толкова по-добре. Имаме си карта с тайни. Какъв по-голям късмет от този?

Тя млъкна и погледна крадешком към папката.

— Откъде я взе?

— Казах ти, от един пнум — той побутна папката към нея. — Можеш ли да разчетеш знаците?

— Учили са ме да чета — тя посегна неохотно към папката, но се дръпна изплашено и отвратено назад.

Рейт трябваше да положи немалки усилия, за да запази търпение.

— Не си ли виждала досега карта?

— Аз съм от Четвърто ниво и зная тайните, които съответстват на ранга ми. Това тук е Двайсето ниво.

— Но би могла да разчетеш картата.

— Да — думата се изгърколи с огромно нежелание. — Но не смея. Само един гиан би посегнал на толкова свещен документ. При това да го открадне... — гласът ѝ заглъхна съвсем.

— Какво ще направят пнумите, когато разберат, че е изчезнала?

Момичето извърна очи към бездната.

— В тъмата, ето къде ще ме хвърлят. В мрака непрогледен!

— Какво означават тези цветове? — опита се Рейт да отвлече вниманието ѝ от пропастта.

— Нива и площадки.

— А знаците?

— Врати, портали, тайни тунели. Контролни табла. Комуникационни станции. Възвишения, обзорни кули, наблюдателни постове.

— Покажи ми къде сме сега.

Тя втренчи неохотно очи.

— Не е на тази страница. Прелиствай... назад... назад... Тук — пръстчето ѝ застина предпазливо на няколко сантиметра от листа. — Ето. Черната точка обозначава ямата. Розовата черта е площадката.

— Покажи ми най-близкия изход на повърхността.

— Трябва да е... чакай да се ориентирам.

Рейт се подсмихна едва забележимо. Веднъж забравила втълпените ѝ страхове и възбрани, девойката се захвана със задачата и дори руменината на лицето ѝ се върна.

— Кулата при Синия хълм — ето тази. До там се стига по страничния тунел и после по оранжевата рампа. Но това е населен район, с множество канцеларии. Веднага ще те разпознаят и заловят, а също и мен, задето съм узнала тайните.

За миг Рейт съжали, че я бе въвлякъл в тази история, но нямаше друг изход. Катастрофата, сполетяла живота му, хвърляше мрачна сянка и над нейния. Навярно в ума ѝ се въртяха подобни идеи.

Тя отново го разглеждаше крадешком.

— Ти как се спусна от гаун?

— Гжиндра ме свалиха в чувал. Успях да се освободя, преди да дойдат пнумеците. Надявам се да са сметнали, че гжиндра са им спуснали празен чувал.

— След като е изчезнала една от Картите на големите? Никой в убежищата не би я докоснал. *Жужма кастчай*^[1] няма да се усмират, докато и двамата не умрем.

— Толкова по-належащо е да избягаме — отвърна Рейт.

— За мен също — въздъхна момичето с неочаквано примирение. — Не искам да ме хвърлят долу.

Рейт я загледа отново, учуден, че не му се сърди. Сякаш го възприемаше като някакво природно бедствие, буря, светкавица, наводнение — срещу което възраженията и недоволството щяха да са безполезни. Тя отново се наведе да разгледа картата със съсредоточено изражение. След това посочи едно разклонение.

— Ето го изхода за хълмовете, където търгуват с гиан. Никога не съм ходила чак там.

— Можем ли да стигнем по някакъв начин това място?

— Никога. Жужма кастчай ни пазят от дирдирите. Бдят над нас неспирно.

Рейт забеляза още няколко подобни обозначения.

— И това ли са изходи за повърхността?

— Да. Но ако подозират, че си на свобода, ще поставят постове тук, тук и тук. Всички изходи ще бъдат строго охранявани.

— Тогава да се прехвърлим в някой от другите сектори.

Лицето ѝ се сви мъчително.

— Не зная да има такива.

— Виж на картата.

Тя придвижи пръст над пресечените линии, но все още не смееше да докосне листа.

— Виждам един таен изход на Осемнайсетото ниво. Минава между този тунел и Паралел дванайсет и скъсява пътя наполовина. Оттам се стига до товарното депо.

Рейт се надигна и нахлузи шапката.

— Приличам ли на пнумек?

Тя го огледа навъсено.

— Лицето ти е странно. Кожата ти е потъмняла от слънцето на гаун. Натъркай я с прах да избледнее.

Рейт я послуша, докато тя го наблюдаваше с безизразно лице. Непрестанно се чудеше какво ли си мисли девойката. Беше се обявила за гжиндра, за изгнаник, без да преживява видими душевни терзания. А може би само се преструваше, че е готова на предателство? Не, предателство не е най-точният израз, рече си Рейт. В края на краищата тя не му се е клела във вярност, нито му я дължеше, напротив, донякъде той бе този, който бе в дълг пред нея. Как тогава ще я контролира, когато тръгнат из тунелите? Погледна я замислено и тя трепна.

— Защо ме гледаш така?

Рейт ѝ подаде папката.

— Носи това под наметалото.

— Не! — момичето се дръпна назад.

— Трябва.

— Не смея. Жужма кастчай...

— Скрый картите под дрехите си — повтори настойчиво Рейт. — Аз съм отчаян човек, няма да се спра пред нищо, за да стигна повърхността.

Тя хвана папката с вдървени пръсти. Обърна се с гръб, погледна към Рейт през рамо и я напъха под гънките на наметалото си.

— Да вървим тогава — промълви с дрезгав глас. — Пък да става каквото ще. Никога през живота си не съм си мислила, че ще стана гжиндра.

Момичето отвори вратата и надзърна навън.

— Пътят е чист. Помни, стъпвай тихо и не се навеждай напред. Трябва да прекосим Ферското кръстовище, а по него минават само онези, които отиват на работа по-нагоре. Жужма кастчай се скитат навсякъде, ако срещнеш някой от тях, спри, прикрий лицето си и се отдръпни встрани, докато отmine. Гледай да се държиш почтително. И никакви резки движения!

Тя излезе от стаята и тръгна по коридора. Рейт я последва на няколко крачки, стараейки се да имитира походката на пнумеците. Беше накарал момичето да носи картите, за да се чувства застрашена като него. Но въпреки това сега бе изцяло в ръцете ѝ. Достатъчно бе да извика при първата среща с пнумеци... последствията щяха да са непредсказуеми.

Изминаха около половин миля до една рампа, която ги отведе до широк коридор. На всеки двайсет крачки в скалата имаше странични отвори. В тях бяха поставени пиедестали от гладък шлифован камък, чието предназначение остана за Рейт тайна. Тунелът се разшири и те излязоха на кръстовището — просторна шестоъгълна зала с дванайсет мраморни колони, опиращи в тавана. В затъмнени остъклени будки по периферията седяха пнумеци, които пишеха на електронни табла и от време на време провеждаха кратки разговори с други пнумеци, дошли специално при тях.

Момичето тръгна покрай стената, но спря. Рейт също спря на няколко крачки от нея.

Тя го погледна и извърна многозначително глава към един пнумек в средата на залата: висок и мършав мъж, който се озърташе бдително. Рейт се притаи в сянката на близката колона, без да изпуска от очи девойката. Лицето ѝ отново бе съвсем преbledняло и той

осъзнаваше, че в този момент животът му зависи от равновесието между нейните страхове — бездънната черна яма срещу ветровитото кафеникаво небе на повърхността.

Тя пристъпи бавно към Рейт и застана в сянката до него. Изглежда, бе направила своя избор.

— Високият мъж там е старшият надзорник^[2]. Виждаш ли как следи всички? Нищо не може да му убегне.

Рейт втренчи поглед в старшия надзорник. Очевидно нямаше да е тъй лесно да прекосят откритото пространство.

— Знаеш ли друг път до товарните депа? — попита той.

— Бихме могли да заобиколим покрай работническите общежития, но пътят е дълъг, а и там може да се натъкнем на друг надзорник.

— Хм — изсумтя Рейт и отново надзърна предпазливо зад колоната. — Виж, понякога се обръща насам-натам. Когато е с гръб към нас, ще тръгна, а ти върви след мен.

Малко след това надзорникът се обърна. Рейт притича между двете мраморни колони. Момичето го последва, все още нерешително, поне така се струваше на Рейт.

Той не смееше да надзърне иззад следващата колона от страх да не срещне погледа на надзорника.

— Кажи ми, когато се обърне на другата страна — прошепна на девойката.

— Сега.

Още един кратък пробег до поредната колона. Използвайки за прикрытие група от няколко пнумечи, Рейт продължи нататък. Изходът вече се виждаше. Надзорникът се обърна внезапно и Рейт се притаи зад колоната — истинска смъртоносна игра на криеница. От един страничен тунел се появи пнум, пристъпвайки безшумно с босите си крака.

— Внимавай... — прошепна девойката, — това е Мълчаливия критик — тя се отдалечи на няколко метра, свела глава, сякаш унесена в дълбоки мисли. Пнумът спря на петдесетина крачки от тях и Рейт се обърна с гръб към него. Броени метри го деляха от северния портал. По гърба му пробягнаха тръпки. Повече не издържаше да се спотайва на сляпо зад колоната. С усещането, че всички очи са втренчени в него, той пое бавно през откритото пространство. Всеки момент очакваше

да отекне вик или сигнал за тревога. Най-сетне достигна изхода и бавно погледна назад — за да установи, че пнумът е само на няколко крачки от него. Рейт продължи по коридора с разтуптяно сърце. Момичето вървеше напред.

— Бягай към тунела на Осемнайсетото ниво — извика ѝ тихо той.

Тя се обърна и го погледна изплашено.

— Мълчаливия критик е съвсем близо. Не мога да тичам, ако ме види, ще сметне поведението ми за оскърбително.

— Зарежи благоприличието — изръмжа Рейт. — По-бързо да намерим изхода.

Тя ускори крачка, а Рейт я следваше неотлъчно. След петдесетина метра събра смелост да погледне през рамо. Никой не ги гледаше.

Коридорът пред тях се разклоняваше и момичето спря.

— Мисля, че трябва да продължим наляво, но не съм сигурна.

— Погледни картата.

Тя се намуси, но му обърна гръб и извади папката изпод наметалото. Не можа да се справи с нея и я подаде на Рейт, сякаш кориците ѝ бяха нажежени. Той запрелиства страниците, докато му каза да спре. Рейт се озърна към кръстовището. На входа към техния тунел се появи тъмен силует и сърцето му се сви.

— Вляво, до номер двеста и дванайсет, синьото табло. След това отклонение дваисет и четири, чакай, трябва да проверя в легендата... ето го. Таблото е с четири копчета...

— Побързай — подкани я с изопнати от напрежение устни Рейт.

Тя повдигна глава и втренчи поглед към началото на тунела.

— Жужма кастчай!

Рейт също извърна очи нататък. Пнумът се приближаваше бавно, без да върви право към тях, или поне така изглеждаше отстрани. Рейт пое навътре по коридора, уловил за ръка момичето. Докато вървяха, тя отброяваше номерата на стената.

— Седемдесет и пет... осемдесет... осемдесет и пет...

Рейт погледна назад. Сега в коридора имаше два тъмни силуета, отнякъде се бе появил втори пнум.

— Сто деветдесет и пет... двеста... двеста и пет...

Синьото, табло, оброчено с потъмняла от времето златиста рамка, бе само на половин метър от земята. Момичето намери

копчетата и ги натисна, в стената се отвори врата.

Девојката отново се разтрепери.

— Тук е само за Осемнајсети ранг и нагоре. Не бива да влизам.

— Мълчаливия критик ни следва — припомни ѝ Рейт.

Тя изохка и прекрачи прага. Озоваха се в тесен и мрачен коридор, изпълнен с неприятна миризма на гранясало, която Рейт по някакъв начин свързваше с пнумите.

Вратата се затвори. Момичето повдигна едно капаче и опря око на шпионката.

— Мълчаливия критик се приближава. Не, двама са. Надушили са, че нещо не е наред, и ще ни пратят за наказанието! Какво да правим? — погледна тя изплашено Рейт.

— Продължавай да ги следиш — нареди ѝ Рейт.

— Оглеждат коридора. Чудят се защо ни няма.

— Да се махаме — подкани Рейт. — Не бива да оставаме тук.

— Надзорникът сигурно знае за този тунел... Ако влязат...

— Не мисли сега за това — Рейт се отправи навътре по коридора и момичето го последва. Представяше си каква гледка са двамата — мъжът и девојката, с развети краища на наметалата, вървящи забързано из сумрачните подземия. Момичето сигурно беше уморено, защото забави крачка и поглеждаше все по-често през рамо. Накрая спря и изпъшка уплашено.

— Влязоха след нас.

Рейт се озърна. Вратата бе отворена. В процепа се появиа двамата пнуми. За миг те застинаха неподвижно като някакви зловеци кукли, сетне пристъпиха с насечени движения вътре.

— Видели са ни... — шепнеше момичето. — Ще ни хвърлят в ямата... Най-добре да се върнем и да се оставим на милостта им.

— Стой до стената — нареди ѝ Рейт. — И не мърдай. Нека дойдат при нас. Само двама са.

— Нищо не можеш да им направиш.

Рейт не отговори. Наведе се, взе един камък, отронил се от тавана, и зачака.

— Не, моля те, недей — зашепна през сълзи тя. — Трябва да сме покорни, смирени...

Пнумите ги приближаваха с бързи крачки, изнасяйки напред стъпала, сякаш ритяха невидима топка. Яките им челюсти помръдваха

ритмично. Те спряха на десетина крачки, за да огледат двамата, опрени на стената. В продължение на половин минута никой не помръдваше, нито издаваше звук. Мълчаливия критик бавно повдигна тъничката си ръка и ги посочи с два костеливи пръста.

— Връщайте се.

Рейт не помръдна. Момичето ги гледаше с изцъклени очи и зяпнала уста.

Пнумът заговори отново с дрезгавия си, мелодичен глас:

— Връщайте се.

Момичето тръгна покорно назад по коридора, но Рейт остана на мястото си.

Пнумът го разглеждаше безстрастно. Той размени няколко тихи думи с надзорника и нареди отново:

— Тръгвай!

— Ти си субектът от изчезналата доставка — добави неочаквано надзорникът.

Мълчаливия критик зашляпа с крака, доближи Рейт и протегна ръка. Рейт замахна и хвърли камъка, който попадна в средата на прозрачно бялото лице. Чу се неприятен хрущящ звук, пнумът отстъпи към стената и спря там, като повдигаше и спускаше по странен начин единия си крак. Надзорникът издаде гърлен звук и се хвърли напред.

Рейт отскочи, свали си наметалото, завъртя го във въздуха и го метна на главата на надзорника. В първия миг противникът му сякаш не забеляза дрехата и продължи да пристъпва напред, разперил ръце. След това се препъна и едва не падна. Рейт се отдръпна безшумно встрани, другият го последва, двамата като че ли изпълняваха стъпките на странен и лишен от мелодия танц. Мълчаливия критик ги наблюдаваше, подпрян на стената. Рейт улови надзорника за ръката. Имаше чувството, че е хванал стоманена тръба. Надзорникът замахна с другата си ръка и два изпънати остри пръста оставиха кървави резки на лицето му. Завладян от възбудата на боя, Рейт не почувства никаква болка. Той се завъртя рязко, без да изпуска ръката, и блъсна надзорника в стената. Съществуването отскочи сякаш бе гумена играчка и отново се нахвърли. Рейт нанесе два къси отсечени удара върху издълженото бледо лице — все едно, че удряше бетонна стена. Силата на пнума беше нечовешка, на всяка цена трябваше да избягва захвата

му, което значително го затрудняваше. Ако продължи да го удря, най-много да си счупи някоя кост.

Стъпка по стъпка надзорникът скъсяваше разстоянието с прегънати напред крака. Рейт се хвърли на земята, претърколи се и изрита пнума в краката, за да го събори. Надзорникът падна. Рейт се надигна, опасявайки се да не бъде нападнат в гръб от Мълчаливия критик, но той стоеше подпрян на стената и следеше битката с безпристрастността на случаен минувач. Рейт бе изненадан и озадачен от това поведение, в резултат на което надзорникът успя да го докопа за глезена с пръстите на единия си крак и посегна с другия към шията му. Рейт изрита съществото в чатала, но изпита болка, все едно бе ритнал разклонението на дърво. Пръстите го стиснаха за гърлото, Рейт улови крака и го завъртя, използвайки го като лост. Пнумът бе принуден да се обърне по лице. Рейт се покатери на широкия му гръб. Сграбчи главата и я дръпна рязко назад и встрани. Някаква кост или здрава мембрана оказа известно съпротивление, сетне поддаде с прашене. Надзорникът започна да блъска панически с крайници по пода. По някакъв начин успя да се изправи и с увиснала назад под странен ъгъл глава, хукна по коридора. Миг след това се сблъска с Мълчаливия критик и го събори на земята, където и двамата останаха да лежат. Мъртви ли бяха? Рейт се наведе към тях. Мъртви.

Рейт се опря на стената, дишайки тежко. Навсякъде, където пнумът го бе докосвал, имаше синини и охлузвания. По лицето му се стичаше кръв, болеше го лакътят, кракът... но двамата пнуми бяха извън строя. Малко по-нататък момичето бе приклекло на пода и се озърташе като изплашено животинче. Рейт я приближи, олюлявайки се, и я докосна по рамото.

— Всичко е наред — изхриптя той.

— Имаш кръв по лицето!

Рейт се избърза с края на наметалото. Върна се при труповите и ги претърси, но не намери нищо, което да им бъде от полза.

— Да вървим — подкани той момичето.

Тя се изправи и закрачи навътре по коридора. Рейт я следваше. Труповете на пнумите останаха да лежат в мрака.

Момичето започна да забавя ход.

— Уморена ли си? — попита Рейт.

Загрижеността му изглежда я изненада.

— Не — отвърна тихо тя.

— Е, аз пък съм. Да си починем малко — той приседна, стенички от болка. След кратко колебание тя се подпря на стената срещу него. Рейт я разглеждаше малко смутен и объркан. Държеше се, сякаш битката с пнумите не ѝ бе направила никакво впечатление или вече бе забравила за нея. На лицето ѝ се четеше странно спокойствие. Изумително, помисли си Рейт. Животът ѝ се разпада, бъдещето ѝ изглежда като ужасяваща поредица от въпросителни, а тя стои тук, безпомощна като кукла на конци и сякаш ни най-малко не се тревожи.

— Защо ме гледаш така? — попита го тихо и Рейт си спомни, че преди също му бе задавала този въпрос.

— Мислех си — призна той, — че изглеждаш необяснимо спокойна, като се имат предвид всички обстоятелства.

Девојката не бързаше да отговори. В коридора се възцари тишина. Най-сетне каза:

— Просто се нося по течението на живота, защо да се интересувам накъде отива? Би било нахално да проявявам предпочитания, в края на краищата съществуването е привилегия за малцина.

— За малцина? — повдигна вежди Рейт и се опря на стената. — Какво значи това?

Момичето видимо се разтревожи и помръдна неспокойно устни.

— Не зная как е на гаун, може би там всичко е съвсем различно. Но в Убежищата^[3] жените майки дават потомство десет-дванайсет пъти в живота си и само половината от децата оцеляват, понякога дори по-малко... — тя продължи с безизразен тон, сякаш изнасяше урок: — Говори се, че на гаун всички жени ставали майки. Истина ли е това? Не мога да повярвам. Ако и те раждат по дванайсет пъти и шест от отрочетата им отиват в бездната, горе трябва да гъмжи от жива плът. А това е най-малкото неблагоприятие — тя помисли малко и добави: — Радвам се, че никога няма да стана жена майка.

Това още повече учуди Рейт.

— Защо си толкова сигурна? Още си млада.

Лицето ѝ се изкриви, сякаш я беше засрамил с нещо.

— Не виждаш ли? Приличам ли ти на жена майка?

— Не зная, как според теб трябва да изглеждат жените майки.

— Заоблени са в гърдите и бедрата. Не е ли така и горе? Някои казват, че пнумите решават кои ще бъдат жени-майки и ги отвеждат в яслите. Там ги карат да лежат в тъмното, докато родят.

— Сами?

— Те и другите майки.

— А с бащите какво става?

— Няма нужда от бащи. В Убежището е съвсем безопасно, не се нуждаем от защита.

В ума на Рейт започна да набира сили отдавна назряващо подозрение.

— Знаеш ли — заговори внимателно той, — на повърхността всичко е малко по-различно.

Девојката се наведе към него и на лицето ѝ се изписа оживление, каквото досега не бе виждал да проявява.

— Винаги съм се чудела какъв може да е животът на гаун. Кой избира жените майки? Къде раждат?

Рейт реши да избегне въпроса.

— Нещата са доста сложни. С течение на времето ще научиш каквото е необходимо. Между другото, казвам се Адам Рейт. Как ти е името?

— Името? Аз съм женска.

— Да, но как те наричат?

Момичето се замисли.

— В списъците ни водят по групи, райони и зони. Моята група е Зита, от Атански район, зона Пагас, клас 210.

— Зита Атан Пагас, 210. Зап-210. Ама че име. Какво пък, мисля, че ти подхожда.

Рейт всъщност се шегуваше, но момичето очевидно не го разбра.

— Кажи ми как живеят гжиндра — помоли тя.

— Виждал съм ги само отдалече. Мотаят се из пустинята. Пуснаха приспивателен газ в помещението, където си почивах. Сетне са ме напъхали в чувал и са ме спуснали в тунелите. Това е всичко, което зная за гжиндра. Вероятно има и по-добри начини да си прекараш живота.

Зап-210, както я наричаше сега Рейт, го погледна неодобрително.

— Не бива да говориш така. В края на краищата те са хора, а не диви животни.

Рейт не знаеше какво да отговори. Беше толкова наивна в най-различни области, че поясненията му щяха да породят само изненада и объркване.

— Всякакви хора ще срещнеш на повърхността.

— Толкова е странно — заговори унесено девойката. — Изведнъж се промени всичко — тя седеше на земята, зареяла поглед в мрака. — Другите навярно се питат къде съм изчезнала. Някой трябва да поеме задълженията ми.

— И какви ти бяха задълженията?

— Да уча децата на благоприличие.

— А през свободното време какво правеше?

— Отглеждах кристали в новата Четвърта източна зона.

— Разговаряше ли с приятелите си?

— Понякога, в спалното.

— А с мъже разговаряше ли?

— Да се говори с мъже е неприлично — засмя се смутено тя.

— А с мен не е ли?

Момичето не отвърна. Може би едва сега проумяваше, че е попаднала в съвсем друга категория — на отритнати, прокудени, „паднали“ жени.

— Животът е различен на повърхността, но понякога има много забавни неща. Ще видиш. Стига да успеем да се доберем до там.

Той извади синята папка. Зап-210 се отдръпна рефлекторно. Рейт не й обърна внимание. Примижавайки на мъждивата светлина, той изучаваше разноцветните схеми.

— Предполагам, че трябва да сме тук — рече, забол пръст на едно място. Никакъв отговор от Зап-210. Рейт понечи да й се скара за липсата на интерес, после се отказа. Тя не беше тук по своя воля и не заслужаваше упреци и недоволство. С действията си той бе станал отговорен за нея. Рейт смръщи вежди. Въздъхна и заговори с учтив глас: — Ако не се лъжа, този тунел би трябвало да извежда тук — на розовия булевард. Прав ли съм?

Зап-210 погледна картата с крайчеца на окото.

— Да. Това е един от тайните изходи. Погледни, той свързва Атан със Зартра, иначе единият от двата би трябвало да заобикаля отстрани и да излиза на Фейерджейския възел — тя отново доближи пръст до картата, без да смее да я докосва. — Сивият знак е мястото,

където искаме да отидем — товарното депо в края на коридора за доставки. Но през Фейерджей ще е невъзможно, тъй като пътят минава покрай общежития и леярни.

Рейт погледна с копнеж червените кръгчета на обзорните кули.

— Изглеждат тъй близо и толкова достъпни — прошепна той.

— Но със сигурност са добре охранявани.

— Каква е тази дълга черна линия?

— Канал за прекарване на товари. Най-добрият път да се излезе от зона Пагас.

— А това яркозелено петно?

Тя се наведе и изведнъж дишането ѝ се учести.

— Пътят към Вечността — тайна от Двайсетото ниво! — момичето се отдръпна и опря брадичка на свитите си колене. Рейт продължи да изучава картите. Когато погледна спътницата си, откри, че го разглежда внимателно. Тя облиза безцветните си устни.

— Какво те прави толкова ценен предмет за тях?

— Не знаех, че съм „предмет“. Нито че съм ценен.

— Искат да те отведат в Музея на Вечността. Да не си от някоя неизвестна раса?

— Донякъде — отвърна уклончиво Рейт. — Готова ли си? Време е да тръгваме.

Тя се изправи мълчаливо и пое нататък по коридора. Повървяха около миля, стените на тунела станаха бели, а пътят им бе запрещен от масивна черна врата. Зап-210 опря око на шпионката.

— Виждам да минава товарна кола... наблизко има някакви хора... — тя погледна към Рейт. — Наведи глава и нахлузи шапката пониско — рече му. — Ще вървиш съвсем тихо, стъпалата да сочат право напред. — Отново надзърна през шпионката. Отпусна ръка на дръжката на вратата и я натисна. Вратата се отвори. — Бързо, преди да са ни видели.

Премигвайки от силната светлина, двамата се озоваха в коридор със сводест таван. Стените, смесица от кварц и гранит, бяха обсипани с огромни турмалини, всеки от които без обяснима причина, благодарение на скрита техническа приумица, сияеше в розово или синьо.

Зап-210 закрачи покрай стената, Рейт я следваше на дискретна дистанция. На петдесетина метра по-нататък бе спряла ниска товарна

платформа, снабдена с масивни черни колела и пренасяща огромно количество натъпкани чували. Някъде зад тях се чуваше ритмично метално дрънчане и стържене, но каква бе причината за това Рейт така и не узна.

Двамата вървяха по коридора около десетина минути. Четири пъти се разминаваха с пнумеци, скрили лицата си в сянка и погълнати от мисли за неща, далеч от представите на Рейт.

Гладко шлифованите кварцови стени се смениха внезапно с черен амфибол, покрит с белезникави разклонения на минерални жили, подобно на вени върху мургава кожа — крайният резултат на векове упорит труд. Далеч напред тунелът се разделяше на два полукръга, които постепенно се разширяваха. Отвъд тях се виждаше само черна пустош.

Отворът нарасна и ги обгърна и те се озоваха на каменна тераса, надвиснала над черна бездна, огромна и пуста като космическо пространство. На петдесетина метра встрани бавно се поклащаше товарен шлеп, привързан със захабени въжета за пристана. Едва сега Рейт осъзна, че черната пустош е всъщност гладката и непроницаема повърхност на подземно езеро.

Неколцина пнумеци работеха безшумно на пристана, товарейки вързопи на шлепа.

Зап-210 се притаи в една сянка. Рейт се присъедини към нея, но застана твърде близо и тя се отдръпна изплашено.

— Сега какво ще правим? — попита Рейт.

— Последвай ме на борда на шлепа. Не говори с никого.

— Няма ли да ни спрат? Да ни попитат какви сме?

Момичето го погледна безизразно.

— Всички пътуват с шлеповете. Само така се стигат далечните тунели.

— Ах — поклати глава Рейт. — Това значи било местното забавление. Да разглеждате тунели.

Момичето отново го изгледа равнодушно.

— Друг път качвала ли си се на шлеп? — попита той.

— Не.

— Как тогава знаеш къде отива?

— Плава на север до крайните райони, няма къде другаде — тя присви очи в полумрака. — Върви след мен и гледай да спазваш

благоприличие.

Девојката излезе на пристана, крачейки бавно, свела смирено поглед. Рейт изчака половин минута и я последва.

Тя спря до шлепа, хвърли замислен поглед към езерото, сетне, все тъй потънала в размисъл, се качи на борда. Отдалечи се към отсрещната страна и се изгуби между товарите там.

Стараетки се да подражава на походката и поведението ѝ, Рейт също се качи на борда. Пнумеците на палубата, погълнати от собствените си мисли, не му обърнаха внимание. Въпреки това Рейт усети, че неволно ускорява крачка.

Когато я откри, тя следеше с напрегнато изражение поведението на товарачите. Постепенно се успокои.

— Добре, че са натъжени от нещо, иначе със сигурност щяха да ни забележат. Защо гиан винаги подскачат и се клатушкат, когато вървят?

— Нямам представа — отвърна Рейт. — Но нали нищо лошо не е станало? Следващия път... — той млъкна наскре дума. В далечния край на пристана се откри черен силует. Той се размърда и пристъпи бавно в осветената част.

— Пнум — прошепна Рейт.

Зап-210 бе застинала безмълвно.

Шляпайки звучно с босите си крака, съществото се приближи към товарачите, които очевидно не смееха да погледнат към него. То заобиколи бавно групичката и спря пред шлепа.

— Видял ни е — прошепна девојката.

Рейт стоеше със свито сърце, усещайки всяка драскотина по тялото си. Едва ли щеше да издържи още един подобен бой.

— Можеш ли да плуваш? — попита той. Девојката извърна ужасени очи към черната бездна.

— Не!

Рейт се огледа за някакво оръжие — прът, кука, въже, но не откри нищо.

Пнумът се изгуби от погледите им. Миг след това шлепът се разтресе под тежестта му.

— Свали си наметалото — прошепна Рейт. Той смъкна своето, загърна с него папката и напъха вързопа в цепнатина между чувалите. Зап-210 не смееше да помръдне.

— Свали си наметалото! — подкани я отново той. Тя започна да трепери. Рейт ѝ запуши устата с ръка.

— Тихо! — той развърза шнура на шията и неволно докосна меката ѝ кожа. Брадичката ѝ подскачаше ужасено. Рейт смъкна наметалото и го напъха при неговото. Тя остана да стои, безпомощна, присвила коленца. Въпреки напрегнатия момент Рейт едва сдържа споходилото го безумно желание да се разсмее при вида на това мършава момичешко телце.

— Слушай ме внимателно — заговори шепнешком той. — Нямам време да повтарям. Прехвърлям се през борда и ти ще дойдеш с мен. Ще се уловиш за раменете ми и ще държиш глава над водата. И най-важното — гледай да не пляскаш с ръце и да не вдигаш шум. Другото остави на мен.

Без да чака отговор, той се спусна бавно от парапета. Студената вода обгърна тялото му като леден пламък. Зап-210 се поколеба само за миг, сетне го последва, вероятно защото се страхуваше повече от пнума, отколкото от мократа бездна.

— Тихо! — напомни ѝ Рейт. Тя се улови за раменете му, но веднага щом потъна във водата, изпадна в паника и го стисна за шията. — По-леко! — прошепна задавено той. — Не гледай нагоре — заплува към планшира и се улови за една скоба. Нямаше начин да ги видят, освен ако някой не се наведеше нарочно от парапета.

Измина половин минута. Краката на Рейт започнаха да изтръпват. Зап-210 се притискаше към гърба му, опряла ухо в шията му, и той чуваше как тракат зъбите ѝ. Между дребничкото ѝ телце и гърба му се бяха образували джобове от по-топла вода, която бързо изстиваше. Рейт кой знае защо си припомни как веднъж като малък се бе хвърлил в езерото да спасява давеща се котка. Телата им, вкочанени от студ и страх, излъчваха същия първичен стремеж за живот... Тишина, мрак и студ. Двамата се поклащаха над водата, наострили слух... Откъм палубата на шлепа долетя съвсем слаб шум — тропане на мазолести пръсти. Стъпките се приближиха и спряха точно над тях. Когато вдигна глава, Рейт забеляза подаващите се над ръба на палубата извити пръсти. Той премести ръцете на Зап-210 върху скобата и освободил се от тежестта ѝ, се обърна с гръб към корпуса.

Почти незабележими вълни се образуваха около него и бавно се разширяваха, карайки отраженията върху повърхността да потрепват.

Пръстите над главата на Рейт помръдваха съвсем леко. Стиснал устни в зловеща гримаса, Рейт се пресегна с дясната си ръка. Улови един твърд, покрит с хитин глезен и го дръпна. Пнумът нададе изненадан, дрезгав вик. Тялото му се наклони напред и за един кратък миг застина в невероятно положение — почти перпендикулярно на корпуса, задържано от страшната хватка на яките му пръсти, след това падна във водата.

Зап-210 го сръга изплашено.

— Не му позволявай да те докопа — ще те разкъса на парчета.

— А може ли да плува?

— Не — отвърна тя с тракащи зъби. — Тежичък е, сигурно ще потъне.

— Покатери се на гърба ми, улови се за парапета и се прехвърли на палубата — нареди ѝ Рейт.

Момичето се премести неохотно зад него. Краката ѝ задраскаха по мокрия му гръб, тя се закрепил за миг на раменете му и се изтегли горе. Рейт я последва, усещайки, че е на предела на силите си.

Когато се озоваха на палубата, двамата откриха, че пнумеците продължават работа, сякаш нищо не се е случило.

Рейт дръпна момичето към сенките. Ризата бе полепнала по все още неоформеното ѝ телце. Въпреки това, помисли си, тя изглеждаше привлекателна.

Момичето забеляза, че я гледа, и отстъпи към стената.

— Свали си ризата и облечи наметалото — посъветва я Рейт. — Така ще се стоплиш по-бързо.

Тя го погледна изплашено. Рейт ѝ обърна гръб и смъкна своята риза. С крайчеца на окото забеляза, че тя се дръпва боязливо и лицето му се изкриви в кисела усмивка. Но все пак малко по-късно последва съвета му.

Шлепът се разтресе и наклони. Рейт надзърна над струпания на палубата товар. Съдът се носеше плавно по канала към едва забележима светлинка в далечината.

Ето че се бяха отправили на път. Зад тях оставаше зона Пагас и Музеят на Вечността. В мрака отпред лежаха Северните райони.

[1] Жужма кастчай — съкратена форма на фразата „древен и потаен народ, произлязъл от черна скала и майката земя“. — Б.а. ↑

[2] Не съвсем точен превод на израза гулесцитра, отново съкращение на фраза, означаваща: надзорен интелект, следящ за нежелани безредици. — Б.а. ↑

[3] Убежища — неточно преведена дума, съчетаваща концепции за отдавнашен ред, покой и сигурност и сложно устроен лабиринт. — Б.а. ↑

4.

Екипажът на шлепа се състоеше от двама пнумеци, които не излизаха изпод навеса на кърмата. Там имаше малка кухничка и скамейка — озарен с мъждива светлина оазис наред околния мрак. На борда пътуваха още неколцина пътници, които се бяха разположили, където им скимне и се стараеха да не се набиват в очите на другите, освен когато идваше време за ядене. Храната, изглежда, беше безплатна. Зап-210 не позволи на Рейт да излиза на осветеното. Тя отскачаше до навеса най-често, когато там нямаше никой — носеше му хляб от брашно от пътниче, захаросани плодове, които напомняха сливи, но може и да бяха изсушени насекоми, тестени пръчици, пълни с месо, сладки и солени хрускави вафли, които Зап-210 смяташе за голям деликатес, но оставяха неприятен вкус в устата на Рейт.

Времето се нижеше бавно — Рейт нямаше никаква представа откога пътуват. Езерото се превърна в река, която на свой ред се стесни до канал с ширина петдесет-шейсет стъпки. Шлепът плаваше безшумно, задвижван, както Рейт предполагаше, от трептящи около кила електрически полета. Далеч напред продължаваше да сияе мъничка синя точка, която служеше за навигационен ориентир, от време на време те застигаха светлинката, тя се изкачваше бавно към тавана и тогава отпред се появяваше нова. През доста големи интервали шлепът преминаваше покрай пустеещи, изоставени на вид пристанища и хангари — с тунели, водещи в неизвестна посока.

Рейт ядеше и спеше, това бе единственият начин да отмерва времето. Светът се бе смалил до палубата на шлепа, тъмната, невидима водна повърхност и присъствието на Зап-210. Тъй като нямаше с какво друго да прогонва скуката, той се зае да изучава девойката. От своя страна Зап-210 се отнасяше към своя спътник с едва прикрита подозрителност, сякаш всеки аспект на принудителната им близост ѝ бе противен или най-малкото неприятен. Доколкото Рейт беше в състояние да прецени, тя нямаше почти никаква представа за връзките и влечението между мъжете и жените, нито за ролята и

значението на сексуалния акт. Вероятно оставяха на първичните инстинкти сами да свършат цялата работа, реши накрая Рейт. Но как при това положение да я изостави на повърхността, така невинна и беззащитна? От друга страна, идеята да обясни на Зап-210 някои особености на човешката анатомия никак не го блазнеше.

За разлика от него момичето не изпитваше отегчение или скука от еднообразното пътуване. В периодите, когато не се хранеше, спеше или разговаряше с него, тя седеше на палубата, зареяла поглед в мрака, сякаш там се вихреше някакво особено интересно събитие. Понякога Рейт сядаше до нея, подразнен от странната ѝ вгълбеност, и тя неизменно се отдръпваше от него. Разговорите със Зап-210 също не бяха особено занимателни. Съзнанието ѝ бе богато заселено със страхове и предразсъдъци по отношение живота на повърхността — боеше се от небето, вятъра, откритите хоризонти, бледо кафеникавата слънчева светлина. Беше дълбоко уверена, че я чака бърза смърт — от тоягата на някой дивак. Рейт се опита да промени представите ѝ, но се изправи пред стена от недоверие.

— Да не мислиш, че не знаем какво става на повърхността? — заяви тя с вледеняващо презрение. — За жужма кастчай няма тайни, те знаят всичко. Познанието е смисълът на тяхното съществуване. Те са мозъците на Тчай, Тчай е тялото и скелетът на жужма кастчай.

— А пнумеците — каква е тяхната роля във всичко това?

— Индивидите ли? Много отдавна жужма кастчай са приели при себе си някои хора от повърхността, мъже, жени и жени майки. Индивидите доказали трудолюбието си, като копаели тунели и шлифовали камъни. Жужма кастчай им осигурили закрила и така заживели заедно от дълго време насам.

— А откъде са се взели хората на планетата, това знаеш ли?

Зап-210 не прояви особен интерес към темата.

— От гиан, откъде другаде?

— Не учите ли за слънцето, звездите и другите светове в космоса?

— Учат ни само на това, което е важно за нас, а именно на благоприличие и добро поведение — тя въздъхна едва чуто. — Но всичко това вече не ме засяга, само не зная какво ли си мислят сега другите за мен!

Изглежда, единственото, което я измъчват, бе грубият начин, по който бе нарушила общоприетите норми и представите за благоприличие.

А шлепът продължаваше да следва канала. Сините светлини семеняха с отегчителна последователност. Рейт започна да губи търпение. Мракът около тях бе почти непрогледен, разсейван единствено от бледото сияние на навигационните светлини. Тръпчиво нашепващият глас в душата му започна да взема контрол над съзнанието, близостта на стройното девическо тяло пробуждаше в него неочаквани желания. Налагаше се да полага усилия, за да прикрие нарастващото си влечение към нея. И как иначе, когато си даваше сметка за абсолютното ѝ невежество по отношение взаимоотношенията между мъже и жени. И да се пробуждаха някакви желания и копнежи у нея, тя навярно ги отхвърляше като „неприлични“ и „извратени“. Неведнъж си припомняше близостта на топлото ѝ телце, когато се притискаха под водата, или прилепналата ѝ риза, с едва напъпилите форми отдолу, след като се изкатериха обратно на палубата. Постепенно взе да се опасява, че ще дойде време, когато инстинктите му може да надделеят над разума. Дори да усещаше нещо, Зап-210 не се издаваше по никакъв начин, освен че бе станала по-приказлива отпреди. Можеше да говори часове наред, с равен, безизразен и монотонен глас. Животът ѝ, доколкото можеше да прецени Бейт, бе невероятно скучен и еднообразен, лишен от всякаква свобода, радост и вълнения. В другарите си тя забелязваше единствено вариации в поведението и придържането към установения протокол, които, изглежда, имаха за нея огромно значение, дори понякога ги заклеяваше по-злостно, отколкото хората на повърхността биха заклеили привичките на закоравял престъпник. Имаше представа от анатомичните и биологичните различия между мъжете и жените, но вероятно никога не се бе замисляла за причината. Всички тези странности в познанията и поведението ѝ заинтригуваха неимоверно Рейт. От друга страна, животът в Убежищата несъмнено бе идеална среда за всякакъв род невротични отклонения. Рейт обаче се стараяше да не разпитва прекалено за тези неща, тъй като всеки път, когато засягаше темата, девойката ставаше необичайно мълчалива. Дали пнумите не се бяха научили да потискат половото влечение у пнумеците? Дали не използват химикали, лекарства или хормони, за

да елиминират тази обезпокоителна тенденция към свръхнаселеност? Рейт зададе няколко въпроса в тази насока, но получи толкова объркани и безсмислени отговори, че със сигурност девойката не знаеше за какво говори. От време на време Зап-210 признаваше, че някои пнумечи намират живота под земята за твърде улегнал, такива пращали на повърхността, на откритото, под слънцето и на милостта на ветровете, в мрака на нощта, когато завивка ти е цялата вселена и няма никаква надежда да се върнеш отново долу.

— Чудя се как ли не съм умряла от страх? — повтаряше девойката. — Навярно открай време в мен е дремела склонността да бъда гжиндра. Говорят, че откритото пространство повлиявало разума на човека, страх ме е, че като изляза там, ще се побъркам.

— Още не сме на повърхността — успокой я Рейт, но тя само повдигна раменца, сякаш това нямаше голямо значение, след като зарът бе хвърлен.

Девойката бе в неведение и по въпроса за възпроизводителните механизми при пнумите, не знаеше дали ги пазят в тайна, макар че подозираше да има нещо подобно. Нямаше също ясна представа за относителния брой на пнумите и пнумеците.

— Вероятно има много жужма кастчай. Но колко точно, не зная. Те обитават Дълбоките места, където държат различни съкровища.

— Какви съкровища?

Зап-210 отново призна, че представите й са смътни.

— Историята на Тчай се простира далеч в миналото, отвъд представите на всеки ум. Но жужма кастчай са педантични до крайност — те знаят всичко, което се е случило някога. За тях Тчай е една гигантска оранжерия, където всеки предмет, дърво, скала или живо същество, е скъпоценен уникат. На гиан има три чуждоземни раси, които са пристигнали на планетата със своите безценни принадлежности.

— Три?

— Дирдири, часки и уонки.

— Ами хората?

— Хората? — в гласа й се прокрадна съмнение. — О, не зная. Може би хората също идват от друг свят. Но това трябва да се е случило много отдавна. По времето, когато всякакви същества са посещавали Стария Тчай. Жужма кастчай нито приемат чуждоземците,

нито биха искали да ги прогонят — те само следят и наблюдават. Увеличават колекцията си, попълват Музея на Вечността, съставят архивите си.

Рейт започна да вижда пнумите в нова светлина. Явно те гледаха на повърхността на Тчай като на гигантска сцена, върху която се разиграваха великолепни хилядолетни драми — войните между сините и старите часки, нашествието на дирдирите, последвано от контраинвазията на уонките, различните военни кампании, сражения, стълкновения, масови кланета, основаването на градовете, превръщането им в руини, появата на хората — всичко това обясняваше примиреността на пнумите с присъствието на останалите раси, тъй като те вероятно се смятаха за нещо като пазители на историческите ценности на цяла една планета. Покрай тези разговори Рейт успя да надзърне в една друга част от душата на Зап-210 — животът за нея бе само низ от терзания, които трябваше да бъдат изтърпени. Страхът бе запазена марка за непознатото, радостта бе повтарящото се, отегчително всекидневие. Сега вече можеше да си представи какъв е в нейните очи: груб до бруталност, хитър и коварен, суров и непредсказуем, някой, близостта, с когото би нарушила всички общоприети норми на благоприличие. Какво окаяно и тъжно същество, помисли си Рейт, безвредно и безлично. Ала дори сега споменът за докосването ѝ му действаше възбуждащо — още повече наред мрака, когато нямаше накъде другаде да насочи мислите си, нито с какво друго да занимава ума си. По някакъв начин доловила смута в душата му, Зап-210 за пореден път се отдръпна от него. Какви ли мисли ѝ минаваха през главата в момент като този?

Рейт си измисли нова игра. Опитваше се да я забавлява. Разказваше ѝ най-невероятни истории, някои от които напълно измислени, но Зап-210 бе принцесата от приказките, която отказва да се засмее. Единственото ѝ удоволствие, доколкото можеше да прецени, бяха сладките вафли, които разнообразяваха инак безвкусното им меню. За съжаление запасите от този деликатес бързо се изчерпиха — само няколко дена, след като се качиха на борда. Зап-210 бе изненадана и възмутена от този факт.

— В менюто ни винаги е имало дико — винаги! Някой трябва да е допуснал много глупава грешка!

Рейт не я бе виждал досега толкова възбудена. След като пофуча известно време, тя потъна в мрачно мълчание и отказа да яде каквото и да било. Постепенно стана нервна и раздразнителна и Рейт взе да се пита дали това дико не съдържа успокоителни вещества, щом като липсата му предизвиква подобна жажда.

През следващите няколко дена тя не продума нито думичка и странеше от Рейт, сякаш той бе виновен за мъченията ѝ, което донякъде бе самата истина, макар и не в прекия смисъл. Ако не я бе отвлякъл така грубо със себе си, сега щеше да хрупка в столовата своето любимо дико. Постепенно обаче меланхолията ѝ се разсея и тя отново стана приказлива, може би търсеше в него някаква увереност, внимание или — кой знае? — изпитваше влечение. Ала каквото и да си мислеше, никога досега Рейт не бе изпадал в толкова абсурдно положение.

А шлепът продължаваше да се носи в мрака, от една синя светлина към друга. Прекосиха цяла верига от подземни езера с надвиснали над тях сталактити, след това за един доста продължителен период — някъде около три дена — следваха скучен и прав бряг, отмерван единствено от сините индикатори. По-нататък навлязоха в нова поредица от галерии, където отново попаднаха на изоставени и безлюдни пристанища — острови от мъждива жълтеникава светлина. Пътешествието им приближаваше своя край — усещането за това витаеше из въздуха. Екипажът се движеше малко по-енергично и целенасочено, пътниците от кърмата се преместиха на носа. Когато за пореден път се върна от кухнята, Зап-210 съобщи:

— Съвсем близо сме до Базан-Гахай.

— И къде е това?

— Най-далечната точка на този район. Изминахме ужасно дълъг път. Но затова пък беше тихо и спокойно — добави тихо тя и Рейт сякаш долови съжаление в гласа ѝ.

— Близо ли сме до повърхността?

— Това е търговска станция за стоки от Станговите острови и Хедайха.

Рейт зяпна от изненада.

— Нима сме толкова далеч на север?

— Да. Но и тук може да ни очакват жужма кастчай.

Рейт впери тревожен поглед в синята светлинка.

— Защо смяташ така?

— Не зная. Само си мисля.

А сините светлилки продължаваха да се сменят. Рейт се умори да ги брои и се унесе в сън. Когато се събуди, Зап-210 посочи напред.

— Базан-Гахай — обяви тя.

Рейт се изправи на крака. Пред тях се виждаше нарастващо сияние, върху повърхността на водата подскачаше верига от светлини. Тунелът се разширяваше с вълнуващо величие, шлепът се носеше право напред, неумолим като съдбата. Загърнатите в наметала силуети на носа се очертаваха отчетливо на яркия фон. Рейт почувства необяснима приповдигнатост на духа, загадъчна екзалтация. Едно започнало с опасности и страхове пътуване приближаваше своя край. Вече се различаваха стените на тунела — масивни подпори от грубо издялан камък, осветени от едната страна и тънещи в мрак от другата. Златистата светлина бе като сияеща мараня, зад нея наскре спокойните води се издигаха гигантски бели скали. Зап-210 пристъпи като омагьосана към носа. Рейт я погледна и остана изненадан от това, което видя. Почти бе забравил как изглежда — бледото, прозрачно лице, деликатно изваяните очертания на челюстта, правият нос, белезникавите устни и всичко това съчетано в изражение, за което му бе трудно да намери най-подходящото име: печал, меланхолия, чувство за обреченост. Тя усети, че я гледа, и извърна очи към него. Рейт се питаше какво ли вижда.

Тунелът продължаваше да се разширява. Намираха се в самото начало на дълго и криволичещо езеро. Гледката бе неописуемо красива. Малки острови пронизваха отдолу повърхността — причудливи, наподобяващи колони скали, които стърчаха чак до високия таван. На около половин миля пред тях, под една надвиснала скала, бе построен пристан. Осветяваше го златиста светлина, която идваше от невидими отвори в стените.

Рейт бе занемал от вълнение.

— Слънчева светлина! — успя най-сетне да промълви. Шлепът се носеше право напред, към пристана.

Рейт шареше с поглед по стените на пещерата, опитвайки се да открие отворите.

— Тихо, ще те забележат — скастри го шепнешком Зап-210.

Рейт се отдръпна към чувалите, откъдето продължи да разглежда огромната пещера. Той посочи с ръка.

— Една пътека води към онзи отвор.

— Разбира се.

Рейт проследи криволичещата пътека покрай стената. Тръгваше само на половин миля от пристанището. На кея се виждаха тъмни фигури — пнуми или пнумечи, не можеше да прецени от това разстояние. Очевидно очакваха приближаването на кораба и присъствието им там отново пробуди страховете му.

Рейт се наведе от парапета и се огледа във всички посоки.

— След една-две минути ще минем покрай малък остров — съобщи той на Зап-210. — Най-добре там да напуснем шлепа. Не горя от желание да слизам на пристанището.

Зап-210 сви обречено рамене. Двамата се преместиха на десния борд. Островът, причудливо скално образувание от вплетени гранитни жили, беше съвсем близо. Рейт заговори:

— Спусни се безшумно във водата. Гледай да не риташ и да не пляскаш с ръце. Аз ще те задържа на повърхността.

Тя го изгледа с непроницаемо изражение, но направи каквото й каза. Вдигнал синята папка високо над водата, той я последва. Шлепът бързо се отдалечаваше към кея и онези, които го очакваха там.

— Хвани се за раменете ми — нареди Рейт. — И дръж глава над водата.

Почти веднага стъпиха на скалистото дъно и се изкатериха по него. Шлепът се изравни с пристана. Черните силуети се раздвижиха. Съдейки по походката им, бяха пнуми.

От другия край на острова двамата заплуваха към брега, придържайки се към сенките, за да не могат да ги забележат от пристана. Пътеката минаваше само на стотина стъпки над тях. Скоро след това излязоха на сушата. Рейт се огледа, сетне двамата се закатериха нагоре по стената, като се залавяха за издатини и цепнатини. Над водата се разнесе печален звук, наподобяващ сирена. Зап-210 замръзна.

— Какво беше това? — попита със сподавен глас Рейт.

— Не зная, никога досега не съм чувала нещо подобно в Пагас. Вероятно е някакъв сигнал или призив...

Те продължиха нагоре по хълма с прилепнали към телата мокри наметала и не след дълго излязоха на пътеката. Рейт се озърна в двете посоки, наоколо нямаше жива душа. Отворът към външния свят бе само на петдесетина стъпки от тях. Сирената прозвуча отново, все тъй тревожна и печална.

Задъхани, препъващи се, те хукнаха нагоре по пътеката. През отвора в скалата вече се виждаше златисто сивото слънце и черните, гонещи се по небето облаци. Рейт хвърли прощален поглед назад, но заслепен от ярката светлина и с насълзени очи, успя да различи само замъглени очертания. Подземният свят отново се превърна в абстрактно и далечно царство. Той улови Зап-210 и я изведе на открито. Тя пристъпваше бавно и плахо, като се озърташе на всички страни. Намираха се по средата на скалист хълм, от който се виждаше широка долина. В далечината се простираше равна сива повърхност — океанът.

Рейт погледна още веднъж назад, за да се увери, че не ги преследват, сетне заслиза надолу по хълма. Вдигнала изплашен поглед към слънцето, Зап-210 го последва. Рейт спря. Свали черната шапка и я метна към скалите. След това дръпна шапката на Зап-210 и въпреки протестите ѝ, направи същото.

5.

За Рейт спускането към долината под златисто кафявите лъчи на следобедното слънце бе еуфорично. Изпитваше опиянение, от доскорошната му апатия нямаше и следа, тялото му се изпълни с жизненост и сила, в душата му пламна нова надежда. Влечението му към Зап-210 се усили и придоби нови измерения. Какво странно и тъжно същество, мислеше си той, като я поглеждаше крадешком. Очевидно не се чувстваше никак добре под открито небе, очите ѝ шареха във всички посоки и най-често се отправяха към далечния хоризонт на Първото море.

Скоро след това се спуснаха в долината. Кално поточе ромолеше между брегове, обрасли с червеникава тръстика. Наблизо растяха пътничета, чиито плодове представляваха неотменна част от диетата на всеки пътешественик на Тчай. Зап-210 изглежда скептично сиво-зеленикавите шушулки и не можа да разпознае в тях изсушените жълти таблетки, които се доставяха в Убежищата. Погълна ги с фаталистично примирение.

Рейт забеляза, че тя поглежда с копнеж назад към отвора, и я попита:

— Липсват ли ти Убежищата?

Зап-210 обмисли отговора си.

— Страхувам се. Тук могат да ни видят от всички посоки. Може би жужма кастчай ни гледат откъм отвора. Може да пратят нощни кучета по дирите ни.

Рейт също погледна към отвора — почти невидима сянка от мястото, където бяха приседнали. Не виждаше никакво движение, нито горе, нито където и да било в долината. Бяха съвсем сами. Всъщност нямаше как да го знае с абсолютна сигурност. Не беше изключено да ги следят от тайни скривалища, от тъмни сенки, с които се сливат черните наметала. Рейт сведе очи към Зап-210. Нямаше никакво съмнение, че ще откаже да се раздели с наметалото си. Той се надигна.

— Късно е вече, най-добре да потърсим някое селце на брега.

На две мили надолу по течението потокът прерасна в река, достатъчно широка, за да се обгради с мочурища. На отсрещния бряг имаше гъста гора от гигантски лиани, чиито стебла бяха наклонени под един и същи ъгъл. И друг път Рейт бе виждал такива горички, предполагаше, че това е някое свещено място на кхорайците — свирепо племе, обитаващо южните брегове на Първото море.

Всичко това го накара да се замисли. Една неочаквана среща с кхорайците щеше незабавно да потвърди опасенията на Зап-210 относно гаун и недружелюбните обичаи на обитателите на повърхността.

Поне засега наоколо не се виждаха никакви кхорайци. Двамата заобиколиха мочурището и се озоваха на равен и кален бряг, само на стотина метра от морето. Вдясно и вляво, но на голямо разстояние, скалисти носове навлизаха в морето. Някъде на югоизток, може би не много далече, бе разположен Карабас, където хората излизаха на лов за хризоспин, а дирдирите ловяха хора.

Рейт оглеждаше внимателно брега в отчаян опит да се ориентира за приблизителното им местонахождение. Зап-210 не свалеше мрачен поглед от морето и сигурно се питаше какво ли им готви бъдещето. На около половин миля южно от тях Рейт забеляза паянтови кей, който прехвърляше калния бряг и навлизаше във водата. В самия му край се поклащаха дузина малки рибарски лодки. Невисок хълм от другата страна на тресавището скриваше селцето, което вероятно бе разположено зад кея.

Кхорайците, макар и не необуздано враждебни, се придържаха към сложна система от ритуали и обичаи, чието нарушаване бе недопустимо. Невежеството на чужденците не беше достатъчно извинение, правилата важаха за всички без изключение. Ето защо срещата с тях или посещаването на селцето им щеше да е доста рисковано събитие.

— Не ми се ще да ходим при кхорайците — призна Рейт. Той се обърна и втренчи поглед в голите хълмове от другата страна. — Сивиш е доста далече на юг. Най-добре да тръгнем за нос Брейз. Стигнем ли там, бихме могли да се качим на някой кораб покрай западния бряг, макар че нямам представа откъде ще намерим пари.

Зап-210 го погледна изненадано.

— Искаш да дойда с теб?

Ето го обяснението за тъжния ѝ вид, помисли си Рейт.

— Имаш ли други планове? — попита той.

Тя прехапа мрачно устни.

— Смятах, че ще предпочетеш да продължиш, сам от тук нататък.

— И да те оставя на произвола на съдбата? Едва ли ще се справиш.

Тя го разглеждаше насмешливо, питайки се за причината за тази негова загриженост.

— Има много поводи за „неприлично поведение“ на повърхността — обясни ѝ Рейт. — Съмнявам се, че ще ги одобриш.

— Ах, така значи.

— Трябва да бъдем внимателни. И на първо време, да се отървем от тези наметала.

Зап-210 го погледна ужасено.

— Голи ли ще тръгнем по света?

— Не, но наметалата са излишни. Те привличат внимание и дори могат да предизвикат враждебност. С тях ще ни вземат за гжиндра — той си съблече наметалото. Момичето изпръхтя ядно, но последва примера му и остана само по сивата долна риза.

Рейт нави двете наметала на вързоп.

— Нощем става студено, ще ги вземем с нас. Дойде ред на синята папка. Тук, на повърхността, тя беше безполезна, но след като я повъртя в ръце, Рейт я прибра под жилетката си.

Отправиха се на северозапад, като се движеха покрай брега. Свещената горичка на кхорайците бавно се стопи в здрачината, каменистият нос бе забулен в мъгла. Карина 4269 се снижи в небето и сиянието ѝ придоби златистия оттенък на късния следобед. На север обаче няколко виолетови облака заплашваха да предизвикат една от типичните за Тчай внезапни и силни бури. Облаците се придвижваха доста бързо на юг, като се обстрелваха с ярки светкавици. Морето се изравни и придоби графитен оттенък. Отпред, съвсем близо до брега, се появи нова горичка. Дали и тази бе свещена? Рейт огледа околностите, но не забеляза следи от местни обитатели.

И тези дръвчета бяха наклонени под ъгъл, с увиснали клони, опиращи почти до земята. Зад хълмовете вероятно се гушеше някое

селце, но поне за момента двамата бяха единствените живи същества в цялата околност.

Рейт реши да спести на Зап-210 тревогите си. И без това момичето си имаше достатъчно свои. Непривикнало на слънчеви лъчи, лицето ѝ вече се бе зачервило. Облечена само с тънка долна риза и с полепнали по челото черни къдрици, тя беше тъй различна от девойката, която Рейт бе срещнал в столовата. Или отново бе жертва на собственото си въображение? Наистина ли тялото ѝ бе по-закръглено и оформено? Тя забеляза погледа му и го стрелна засрамено и намусено.

— Какво си ме зяпнал?

— Без конкретна причина. Само дето ми изглеждаш по-различна от първия път, когато те видях. Промяната е към по-добро.

— Не разбирам за какво говориш — тросна се тя. — Това са глупости.

— Може би си права... Знаеш ли, някой ден ще ти обясня как стоят нещата на повърхността. Обичаите тук са доста по-сложни — по-интимни и „неприлични“, отколкото в Убежищата.

— Хм — изсумтя Зап-210. — Защо свихме към гората? Нали каза, че тези горички били свещени?

— Не зная дали е вярно за тази — обясни Рейт и посочи облаците. — Виждаш ли черната завеса отзад? Това е дъжд. Под дърветата ще останем сухи. А приближава нощ и с нея излизат нощните кучета. Нямаме никакви оръжия. Ако се покатерим на някое дърво, ще бъдем в безопасност.

Зап-210 не отговори и те продължиха към горичката.

Лианите се извисяваха високо над тях. Веднага щом стигнаха дърветата, двамата спряха и се послушаха, но чуваха само далечния тътен на бурята.

Навлязоха предпазливо в горичката. Слънчевите лъчи, които се процеждаха през облаците, оформяха издължени златисти снопове между сенките. Най-ниските клони бяха на стотина стъпки височина, нямаше никакъв начин да се покатерят на дърветата. В гората не беше по-сигурно, отколкото на открито. Зап-210 спря и се послуша. Рейт не чуваше нищо.

— Какво има?

— Не зная — тя продължаваше да се озърта във всички посоки. Рейт я наблюдаваше с нарастващо безпокойство.

Продължиха бавно и предпазливо, безшумни като котки, криейки се в сенките. Пред тях се разкри малка поляна, затворена отгоре с покрив от гъсти листа. На поляната имаше четири колиби и невисока платформа в средата. Дънерите наоколо бяха резбовани с изображения на мъже и жени, по една двойка за всяко дърво. Мъжете имаха издължени и яки долни челюсти, тесни чела, изпъкнали очи и скули, жените — дълги носове и устни, разтворени в широки усмивки. Не приличаха на типичните кхорайци, но затова пък, както забеляза Рейт, всичките притежаваха сходни черти помежду си. Позите им говореха недвусмислено, че са изобразени в момент на съвкупление. Рейт погледна крадешком към Зап-210, която се озърташе смаяно. Още един повод, помисли си той, даzakлейми хората от повърхността като неблагоприятни и извратени.

Слънцето се скри зад облаците. Гората потъна в мрак, Рейт усети по лицето си първите капки на дъжда. Той огледа колибите. Бяха построени в типичния кхорайски стил, от тъмнокафяви тухли, с конусообразни черни покриви, разположени на равни разстояния около платформата. Поне на пръв поглед изглеждаха необитаеми. Рейт се зачуди какво ли може да е предназначението им.

— Почакай ме тук — прошепна той на Зап-210 и се затича приведен към най-близката колиба. Спря до стената и се послуша: никакъв звук. Натисна леко вратата и тя се отвори без съпротива. Отвътре го лъхна тежка, неприятна миризма на влажна, необработена кожа, смола и мускус. Върху рафтове бяха подредени няколко десетки маски от резбовано дърво, идентични с мъжките лица на дънерите отвън. В центъра на помещението имаше две дървени койки, никакви оръжия, дрехи или други ценни предмети не се виждаха наоколо. Рейт се върна при Зап-210 и я намери да разглежда отблизо една от резбованите фигури. На лицето ѝ се четеше погнуса.

Ярка светкавица раздра небето, последвана след миг от оглушителен тътен. Пороят започна внезапно. Рейт улови девойката за ръка и я задърпа тичешком към колибата. Двамата влязоха задъхани в помещението, огласяно от тропота на капките по покрива.

— Кхорайците са непредсказуеми — рече Рейт, — но се съмнявам да дойдат в гората в нощ като тази.

— Защо изобщо ще идват? — попита ядосано Зап-210. — Тук няма нищо, освен тези грозни фигури. Кхорайците харесват ли такива

неща?

Рейт се досети, че става въпрос за резбованите фигури върху дънерите.

— Ни най-малко — увери я той. — Те са жълтокожи хорица, спретнати и добросъвестни. Мъжете и жените си приличат много — помъчи се да си спомни какво му бе разказвал Анахо: — Странни хора с още по-странни нрави. Различни денем и нощем — поне така се говори. Всеки от тях притежава две души, които идват и си отиват с изгрева и залеза и във всеки живеят две личности — но по-късно Анахо го бе предупредил: — Кхорайците са обидчиви хора. Избягвай да разговаряш с тях, не им обръщай внимание, освен ако не е крайно наложително, и дори тогава бъди немногословен. Те смятат бърливостта за противоестествена и оскърбителна... Не заставай от наветрената им страна, нито — ако е възможно — от подветрената, подобни действия са проява на враждебност. Никога не давай да се разбере, че си забелязал жените им, не поглеждай към техните деца — ще заподозрат, че им отправиш проклятие. И най-важното — избягвай свещената горичка. Оръжието им е желязна стреличка, която мятат с изненадваща точност — те са опасни хора.

Зап-210 го изслуша внимателно, сетне се отпусна на един от наровете.

— Опитай се да поспиш — посъветва я Рейт.

— С този грохот отвън и миризмите, вътре? Такива ли са всички къщи на гаун?

— Не всички — промърмори Рейт. Приблужи се до вратата и надзърна навън. Нощта се озаряваше от ярки светкавици, на чиято кратка светлина се виждаха приведените от бурята и дъжда дървета. Зап-210 скоро щеше да започне да задава въпроси, на които той не знаеше какво да отговори.

Ала още докато се озърташе, дъждът внезапно спря и бурята утихна. Рейт се върна в стаята.

— Сега вече можеш да поспиш — обърна се той към девойката. — Навън е тихо.

Тя издаде тих звук, чието значение Рейт не успя да разбере, и изтича до вратата.

— Някой идва! — прошепна изплашено.

Рейт застана до нея и надзърна през процепа. На поляната отвън стоеше фигура с кхорайски дрехи. Рейт не можеше да различи дали е мъж или жена. Фигурата се отправи към колибата, която се намираше точно срещу тяхната. Рейт се надвеси над Зап-210:

— Ще почакаме малко, преди да се измъкнем.

Тя го улови за ръката.

— Не, не! Идва още един.

Втори кхораяец се появи на отритото и погледна към небето. Първият излезе от колибата с окачен на прът светилник, а вторият се затича право към къщурката, в която се криеха Рейт и девойката. Първият не му обърна внимание. В мига, в който кхораяецът влезе в колибата, Рейт го удари, пренебрегвайки всякакви правила за галантност — в този случай мъжете и жените представляваха еднаква опасност. Кхораяецът се строполи на пода и остана да лежи там безчувствен. Рейт се наведе към него — беше мъж. Рейт му свали наметалото, завърза му ръцете и краката с връзките на сандалите и му запуши устата с ръкава на наметката. После двамата със Зап-210 издърпаха тялото до рафта с дървени маски. Тук Рейт претършува завързания кхораяец и откри чифт железни стрелички, кинжал и мека кожена кесия, в която имаше малко секвини. Рейт прибра парите с известни угризения в джоба си.

Зап-210 стоеше до вратата и гледаше като омагьосана навън. На светлината на фенера се виждаше, че първият кхораяец е жена. Тя носеше резбована маска и бяла рокля. Жената забодя пръта с фенера в един жлеб до платформата. Дори да бе изненадана от изчезването на мъжа, не го показва с нищо.

Рейт взе бързо решение:

— Сега, докато навън е само жената...

— Не! Идват и други!

Три души се появиха от различни посоки на откритото и всеки се отправи към една от останалите колиби. Първа от колибата се показа втора жена с маска и бяла рокля, малко след това излязоха и другите двама, чиито маски бяха мъжки. Те се върнаха при централната платформа, където първата жена стоеше неподвижно.

Рейт започна да се досеща за предназначението на свещената горичка. Зап-210 продължаваше да гледа като хипнотизирана.

Рейт бе завладян от нарастваща тревога. Ако събитията се развиеха според предположенията му, спътницата му я чакаше неприятна изненада.

Междувременно се появиха нови трима кхорайци. Един от тях се насочи към колибата, където се спотайваха Рейт и Зап-210. Рейт се помъчи да се справи с него, както бе постъпил с предишния, но този път ръката му се плъзна и мъжът падна на пода със сподавено стенание. Рейт се хвърли мигом върху него и му запуши устата, докато мъжът изгуби съзнание. Използвайки връзките на сандалите, той го овърза, запуши му устата, след което го претърси.

— Съжалявам, че постъпвам като крадец — извини се, докато прибираше оскъдните секвини, — но нуждата ми е по-голяма от твоята.

Изправена до вратата, Зап-210 ахна слисано. Рейт се приближи и погледна навън. Жените — сега вече три на брой — си бяха свалили роклите и стояха съвсем голи. Те подхванаха странна песен, по-скоро мелодия, лишена от думи, тиха, примамлива и настойчива. Тримата кхорайци с мъжки маски започнаха бавно да обикалят платформата.

— Но какво правят те? — попита задъхано Зап-210. — Защо се разголват така? Не съм виждала подобно нещо!

— Така повелява религията им — опита се да обясни Рейт. — Не гледай. Иди си легни. Трябва да поспиш — сигурно си уморена.

Тя го погледна изпитателно, сякаш го подозираше, че таи някакви други намерения.

— Не ми отговори на въпроса. Чувствам се ужасно засрамена. Никога досега не бях виждала гол човек. Такива ли са всички хора на гаун — толкова неблагоприлични? Това е отвратително. И песните им — те също ме разстроиха. Какво смятат да правят?

Рейт се опита да застане между нея и вратата.

— Не е ли по-добре да поспиш? Ритуалите им само ще засилят объркването ти.

— О, не, струва ми се, че са интересни. Изумена съм обаче от дръзкото поведение на тези хора. И погледни! Мъжете!

Рейт въздъхна и взе отчаяно решение.

— Ела тук — подаде ѝ една женска маска. — Сложи си я.

Тя се дръпна ужасено назад.

— Защо?

Рейт избра една мъжка маска и си я постави.

— Тръгваме си.

— Но... — извърна тя заплепен поглед към платформата.

Рейт я дръпна рязко, нахлузи на главата ѝ една кхорайска шапка и си сложи другата.

— Но те ще ни видят — запърха изплашено Зап-210. — Ще ни подгонят... ще ни убият...

— Възможно е — кимна Рейт. — Въпреки това е най-добре да си вървим — той огледа поляната. — Ти излез първа. Заобиколи колибата отзад. Аз идвам след теб.

Зап-210 се измъкна навън. Жените от платформата пееха все по-примамливо, голите мъже бавно ги доближаваха.

Рейт застигна Зап-210 зад колибата. Дали ги бяха забелязали? Песента продължаваше, като ту се извисяваше, ту притихваше.

— Върви право към гората и не се обръщай!

— Толкова е смешно — поглеждаше през рамо Зап-210. — Защо не ми даваш да гледам? — тя закрачи към гората, следвана на двайсетина крачки от Рейт. Внезапно откъм колибата долетя яростен вик. Песента секна. Настъпи мъртвешка тишина.

— Бягай! — извика Рейт. Понесоха се през свещената горичка, захвърляйки маските и наметалата. Далеч отзад отекнаха гневни викове, но възпрени от голотата си, кхорайците се отказаха от преследване^[1].

Рейт и Зап-210 стигнаха покрайнините на гората и спряха да си поемат дъх. Самотна синя луна надзърташе между разкъсаните облаци, но в по-голямата си част небето бе чисто.

— Какви са тези малки светлинки? — попита Зап-210, вдигнала глава нагоре.

— Това са звездите. Далечни слънца. Край повечето има планети. Хората са дошли от една такава планета на име Земя — не само твоите предци, но дори тези на кхорайците. Земята е люлката на човечеството.

— Откъде знаеш всичко това? — попита Зап-210.

— Някой път ще ти разкажа. Но не сега.

Те поека между дюните под обсипания със звезди небосвод и цялата тази картина породила у Рейт странни чувства и усещания. Сякаш отново се бе върнал в младостта и вървеше под звездното земно небе с малко, стройно момиче, в което бе влюбен безумно. Толкова силно бе

това видение, внушение или халюцинация, че той неволно посегна назад и улови Зап-210 за ръката. Тя го погледна смръщено, понечи да възрази, но замълча — навярно сметна, че това е поредният неразбираем ритуал на гаун.

Известно време двамата вървяха ръка за ръка. Постепенно Рейт започна да се съвзема. Намираще се на Тчай, а не на Земята, и девойката до него... тази мисъл той реши да остави недовършена, по ред причини. Сякаш доловила промяната в настроението му, Зап-210 ядосано си дръпна ръката — вероятно за известно време тя също бе под въздействие на странни видения и мисли.

Двамата продължиха да вървят мълчаливо. Най-сетне, когато синята луна увисна високо в небето, те стигнаха един пясъчен хълм и откриха подходяща ниша в подножието му. Загърнаха се в наметалата и се притаиха в ниското. Рейт не можеше да заспи. Лежеше по гръб, загледан в небето и заслушан в дишането на момичето. И тя като него беше будна. Защо я бе накарал да побегнат от кхорайците, с риск да ги преследват и заловят? За да запази невинността на девойката? Това беше нелепо. Рейт извърна глава и откри, че лицето ѝ, от което се виждаше само смътно бяло петно, е обърнато към него.

— Не мога да заспя — прошепна тя. — Прекалено съм изморена. Животът на повърхността ме плаши.

— Понякога плаши и мен — призна Рейт. — Но нима предпочиташ да се върнеш в Убежищата?

Както винаги тя отвърна уклончиво:

— Не разбирам това, което виждам, не разбирам и себе си... Никога досега не бях чувала подобни песни.

— Тези песни съществуват от хилядолетия и не са се променили. Може би са песни от старата Земя.

— Но те бяха съвсем голи! Така ли постъпват всички хора на повърхността?

— Не съвсем всички — отвърна Рейт.

— Но защо се държат по този начин?

Рано или късно, помисли си Рейт, тя трябва да узнае тайните на човешката биология. Но не точно тази вечер, не тази вечер!

— Голотата не значи нищо — смотолеви той. — Всеки от нас има тяло, което е като на останалите.

— Но защо тогава искат да се разголят? В Убежищата винаги ходим облечени, за да не бъдем обвинени в „неприлично поведение“.

— Какво по-точно разбираш под „неприлично поведение“?

— Вулгарна интимност. Те се гаят, допират, вършат разни неща. Толкова е нелепо.

Рейт подбра внимателно думите си.

— Знаеш ли, всъщност това е съвсем нормално човешко поведение — като да огладнееш, нещо от този род. Ти никога ли не си се държала „неприлично“?

— Разбира се, че не!

— И не ти е хрумвала подобна мисъл?

— Човек не може да бъде господар на мислите си.

— Не е ли имало някой младеж, с когото ти се е искало да се сприятелиш?

— Никога! — тросна се отново Зап-210 сякаш самата мисъл за това бе скандална.

— Е, какво пък, тук, на повърхността, нещата стоят малко по-различно. А сега е най-добре да поспиш. Кой знае, утре може да ни подгони цял отряд разгневени кхорайци.

Рейт най-сетне се унесе и заспа. Когато се събуди, синята луна бе изчезнала и небето бе тъмно, ако се изключеха съзвездията. Откъм дюните долетя самотният вой на нощно куче. Докато се загръщаше в наметалото, чу Зап-210 да шепне сънено:

— Страх ме е от небето.

Рейт се надвеси над нея и неволно посегна да я погали по главата. Тя въздъхна и се отпусна, събуждайки у него желанието да я пази и закриля.

Нощта отмина. На изток се показа червеникавокафяво сияние, което скоро придоби бронзов оттенък. Рейт се зае да преглежда съдържанието на кесиите, които бе взел от кхорайците. Беше приятно изненадан, че секвините са деветдесет и пет — повече, отколкото се бе надявал. Той захвърли стреличките — остри като игли метални пръчици с дължина петнайсет сантиметра и переста опашка. Кинжалът затъкна в пояса.

Двамата прекосиха песъчливите хълмове пред тях и скоро се озоваха на скалист рид. Карина 4269 се издигна зад гърбовете им и огря брега, осветявайки поредица от плитки заливи и мочурливи

низини, чак до следващата издатина в далечината. Кхорайският град заемаше един хълм на около миля вляво. Почти в краката им дървено мостче криволичеше из тресавището и достигаше морето — паянтова конструкция от тънки подпори, въжета и дъски, която се тресеше при всеки удар на вълната. Пет-шест лодки бяха привързани към подпорите в морето — имаха извити корпуси, вирнати носове и кърми и тънки мачти. Рейт извърна очи към града. Струйки дим се издигаха над черните метални покриви и това бе единственият признак за живот долу. Рейт насочи вниманието си към покривите.

— По-лесно е да се плава, отколкото да се върви — подхвърли замислено той. — А и вятърът по крайбрежието, струва ми се, е в подходяща посока.

Зап-210 оглеждаше намръщено морето.

— Искаш да отидем в онази безкрайна пустош?

— В това, че е пустош, няма нищо лошо — засмя се Рейт. — Не ме плаши морето, а онези, които се скитат из него... Същото, естествено, важи за сушата — той се спусна надолу по склона и Зап-210 го последва. Стигнаха мостчето и поеха по клатушкащите се дъски. Някъде наблизко проехтя гневен вик. Когато се обърнаха, забелязаха малко момче да търчи с всички сили към градчето.

Рейт улови Зап-210 за ръката и я задърпа.

— Хайде, побързай! Нямаме много време!

Девојката го последва запъхтяна. Двамата стигнаха края на кея.

— Няма да им избягаме! — захленчи тя. — Ще ни преследват с лодките.

— Съмнявам се — озъби се Рейт. Огледа набързо поклащащите се лодки и избра най-солидната от тях. В отсамния край на градчето вече се бе струпала неголяма тълпа, десетина черни фигурки тичаха към кея. Скоро и други ги последваха.

— Скачай в лодката! — нареди Рейт. — И вдигай платното!

— Късно е — поклати глава Зап-210. — Никога няма да им избягаме.

— Не е късно. Вдигай платното!

— Не зная как.

— Дръпни въжето, което е прехвърлено през мачтата.

Зап-210 скочи в лодката и се зае да изпълнява инструкциите на Рейт. Междувременно той притичваше по кея и режеше въжетата на

останалите лодки. Силното течение бързо ги отнесе навътре в морето.

Рейт се върна при девойката тъкмо когато тя се бореше отчаяно с напречната рейка. Изглежда, платното се бе заплело в скрипеца. Рейт хвърли един последен поглед към гневно крещящите рибари, скочи в лодката и я оттласна от кея.

Нямаха време да се занимават с платното, Рейт сграбчи греблата, нагласи ги в ключовете и загреба с отчаяна бързина. Разярени кхорайци вече трополяха по паянтовия кей. Някои от тях спряха, извадиха металните си стрелички и ги хвърлиха високо в небето. Миг по-късно около лодката заваля дъжд от стрели. Рейт задърпа греблата с обновени сили, сетне се зае с платното. Рейката се въртеше като бясна, корпусът скърцаше заплашително, цялата лодка се люшкеше на вълните. Кхорайците се бяха подредили на самия край на кея и гледаха мълчаливо отдалечаващата се в морето рибарска флотилия.

Рейт извърна носа на лодката към открито море. Зап-210 се бе свила в средата. По някое време тя се озърна изплашено и го попита:

— Не е ли опасно да се отдалечаваме от сушата?

— Напротив, това е най-умното нещо, което можем да направим. В противен случай кхорайците могат да ни проследят по брега и да ни нападнат и убият веднага щом слезем някъде.

— Никога досега не съм била на толкова открито място. Чувствам се ужасно беззащитна.

— Но все пак сме по-добре, отколкото вчера или онзи ден. Гладна ли си?

— Да.

— Виж какво има в онова сандъче там. Може да извадим късмет.

Зап-210 повдигна капака на оставения на Кърмата сандък и между въжетата, такъмите, резервните платна и фенера откри стомна с вода и торбичка с питки от изсушено пътниче.

Когато брегът се превърна в размазано зеленикаво петно, Рейт обърна лодката на северозапад и нагласи платното.

През целия ден духаше умерен вятър. Рейт се придържаше на разстояние десетина мили от брега, далеч отвъд полезрението на кхорайците. От време на време в далечината изникваха и потъваха високи планини.

Късно следобед вятърът се усили, пращайки пенливи зайчета да се гонят по черните вълни. Скрибуцането на лодката и такелажа се

засили, платното се изду, корпусът се наклони на една страна, водата зад кърмата забълбука и Рейт се радваше на всяка миля, която така бързо оставяха зад себе си.

Карина 4269 се скри зад хълмовете на материка, вятърът утихна и лодката изгуби скорост. Спусна се мрак, Зап-210 продължаваше да се седи приведена в средата на лодката, измъчвана от небесния простор. Рейт едва се крепеше от умора. Той свали платното, завърза кормилото, настани се удобно на дъното и заспа.

Събуди го ранният утринен бриз. Препъвайки се в предизгревния сумрак, той успя да вдигне платното, след това се настани на кърмата, улови кормилото и потъна в полудрямка, докато слънцето изгрее.

По обяд приближиха поредния щръкнал дълбоко навътре в морето нос. Рейт насочи лодката към един песъчлив плаж. Веднага щом акостираха, той излезе на разузнаване. Откри малко поточе, храсталак с тъмночервени плодове и няколко изсъхнали пътничета. На дъното на поточето щъкаха дребни ракообразни същества, но сърце не му даваше да ги лови за ядене.

Следобед отново излязоха в открито море и когато заобиколиха носа, пейзажът значително се промени. Сивкавите хълмове и крайбрежните мочурища бяха заменени от чакълест бряг, отвъд който имаше само голи червеникави възвишения. Тази безжизнена картина само накара Рейт да насочи носа навътре в морето.

Около час преди залез-слънце на северозапад се показа нисък, издължен кораб, който се движеше успоредно на техния курс. Тъй като слънцето се спускаше бързо на запад, Рейт се надяваше да останат незабелязани от екипажа на кораба, напомнящ пиратската галера в Драскадския океан. За да се подsigури и да увеличи дистанцията, той изви на юг. Малко след това другият кораб също смени посоката, но Рейт не знаеше дали това е случайно, или преднамерено. Той обърна лодката право към брега и корабът направи същото. Нямаше никакво съмнение, че далеч по-бързият съд съвсем скоро ще ги застигне. Зап-210 наблюдаваше гонитбата с преbledняло лице, Рейт се питаше какво да прави, ако корабът ги застигне. Девойката не знаеше какво може да я очаква при подобна среща, а и сега не беше най-подходящият момент да ѝ обяснява. Рейт реши да я убие, в случай че пленът им се окаже неизбежен. Малко след това му хрумна, че ще е по-добре, ако и двамата се хвърлят през борда и се оставят на милостта на

вълните... Също толкова непрактично — докато са живи, все имаше надежда.

Слънцето опря хоризонта, вятърът, както и предните вечери, утихна. Със залеза настъпи мъртво спокойствие и двата съда замряха неподвижно върху едва поклащащата се морска повърхност.

Рейт се улови за греблата. Веднага щом се стъмни, той насочи лодката към брега. Гребя през цялата нощ. Първо изгря розовата луна, сетне синята, и двете оставяха сияещи дири зад кърмата.

По някое време пред носа на лодката изникна тъмна неподвижна маса — морският бряг. Рейт остави греблата. Далеч на запад съгледа трепкаща светлинка. Той спусна тихо котвата и свали платното. Двата похапнаха от питките, след това легнаха да спят върху платното на дъното.

Сутринта ги посрещна с източен бриз. Лодката се поклащаше на котва, на стотина метра от брега, на дълбочина малко повече от метър. Пиратската галера, ако такъв бе непознатият кораб, бе изчезнала. Рейт вдигна котва и разпъна платното, скоро след това вече пореха вълните.

Още по-предпазлив след събитията от предния ден, Рейт отдалечи лодката само на четвърт миля от брега. В ранния следобед вятърът отслабна. На север се издигна стена от облаци, възвестяваща приближаването на буря. Рейт вкара лодката в една лагуна в устието на ленива река. В близкия ѝ край се носеше сал от тръстикови клони, на който две деца ловяха риба. Въпреки че очевидно ги забелязаха, момчетата не проявиха никакъв интерес към лодката.

Рейт спря да гребе, за да прецени положението. Безпокоеше го привидното безразличие на децата. На Тчай всяко неестествено събитие или поведение подсказваше опасност. Рейт внимателно приближи лодката на разстояние, от което да могат да разговарят. На стотина метра по-нататък на брега седяха трима мъже, които също ловяха риба. Изглежда, бяха от сивите: ниски и набити туземци със сурово изражение на лицата, редки, кестеняви коси и сивкава кожа. Поне не са кхорайци, въздъхна Рейт, и не реагират на всичко с враждебност. Той остави лодката да се носи по течението.

— Има ли град наоколо? — провикна се, щом се приближи достатъчно.

Едно от момчетата посочи към дърветата, подаващи се над крайбрежните тръстики.

— Ето там.

— Как се казва?

— Зафатра.

— А да има странноприемница или хан, където да се настаним?

— Питайте мъжете на брега.

Рейт насочи лодката към близкия бряг. Един от мъжете размаха ядосано ръце.

— Ей, я внимавайте, ще ни разгоните рибата!

— Прощавайте — отвърна Рейт. — Да знаете къде можем да се настаним във вашия град?

Мъжете го погледнаха с вял интерес.

— Какво търсите по тези места?

— Ние сме пътници от Кислован, връщаме се у дома.

— Доста път сте изминали с тази малка лодка — подсмивва се скептично един от мъжете.

— А и много прилича на кхорайските рибарски лодки — изтъкна друг.

— Така е, наистина прилича — съгласи се Рейт, без да дава повече обяснения. — Но да се върнем на въпроса с настаняването.

— Имаш ли секвини, всичко е възможно.

— Можем да платим, стига цената да е разумна.

Най-възрастният от тримата се надигна.

— Ако не друго — рече той, — ние сме разумни хора — и махна на Рейт да се приближи. Веднага щом лодката заора в тръстиките, той скочи на борда. — Значи твърдите, че сте кхорайци?

— Напротив. Никога не сме твърдели подобно нещо.

— Ами лодката?

Рейт махна небрежно с ръка.

— Сигурно има и по-добри, но нали ни докара дотук.

Лицето на мъжа се изкриви в хладна усмивка.

— Продължете навътре по ей онзи канал. Придържайте се към дясната страна.

През следващия половин час Рейт гребя навътре по канала, ориентирайки се по короните на ойнговите дръвчета, стърчащи в средата на острова. Започна да се съмнява, че зафатранецът или има

странно чувство за хумор, или се опитва да го обърка. Веднага щом му хрумна тази мисъл, той остави греблата и въздъхна:

— Уморен съм. Погреби малко ти.

— Не, не — поклати глава мъжът. — Почти стигнахме, насочи се към онзи канал и гледай дърветата.

— Странно — промърмори Рейт. — Трябва да сме минали покрай него поне десетина пъти.

— Объркал си се, защото каналите си приличат. Ето че пристигнахме.

Лодката навлезе в спокойно езеро, заобиколено от къщурки с тръстикови стени, вдигнати върху колове от стебла на оинги. В дъното на езерото се виждаше една по-масивна постройка. Подпорите бяха от същото червеникаво дърво, а покривът бе изплетен във формата на сложни черни и кафяви фигури.

— Това ни е общинският център — похвали се мъжът. — Не сме чак толкова изостанали, както може би си мислите. Тук идват танги с каруци и кервани, лодкари от Бихаеу или странници като вае. Всички тях настаняваме в общината.

— Танги? Значи сме съвсем близо до нос Врейа!

— Ако наричате триста мили „близо“. Тангите са досадни като пясъчни мухи, щъкат навсякъде и най-вече там, където не са желани. Недалеч оттук е големият тангски град Урманк... Не че ми е работа, но и двамата с жената сте от непозната за мен раса. Странно е да ви види човек заедно. Както и да е, мисля, че не рискувам нищо, като ви помагам.

— Истина е, че идваме от далечни земи — кимна Рейт. — Места, за които може никога да не си чувал.

Старецът изпръхтя презрително.

— Каквито и да сте, няма значение, стига да спазвате нашите обичаи и да си плащате.

— Два въпроса — прекъсна го Рейт. — Какви са тези „обичаи“ и колко очаквате да плащаме за дневен престой?

— Обичаите са прости — отвърна зафатранецът. — Нищо повече от размяна на любезности, ако ми позволите така да се изразя. Разходите ви едва ли ще надхвърлят четири-пет секвина на ден. Съветвам те да скриеш лодката си зад онзи пристан, в случай че наминат любопитни танги или бихасу.

Рейт реши да се възползва от съвета. Откара лодката на пристанището, доста примитивно съоръжение от оингови стълбове, лиани и тръстики. Зафатранецът скочи пръв на сушата и галантно подаде ръка на Зап-210, като не сваляше от нея сладен поглед.

Рейт слезе последен и подаде възето на един момък, появил се междуременно. Зафатранецът му прошепна нещо и момъкът кимна. След това поведе Рейт и Зап-210 към голямата къща.

— Ето, заповядайте — покани ги, като стигнаха. — Онази стаичка там ще бъде на ваше разположение. Храна и вино ще получите, когато му дойде времето.

— Бихме искали да се изкъпем — заяви Рейт. — А също и да си сменим дрехите, ако е възможно.

— Банята е ето там. Нашенски дрехи можете да си купите на разумна цена.

— Която е?

— Всекидневен работен костюм от сиво сукно за оран или рязане на тръстика, струва десет секвина. Тъй като дрехите, които носите сега, по-скоро приличат на парцали, съветвам ви да не се стискате.

— А бельото включено ли е в цената?

— Само срещу два секвина ще получите чудесни долни ризи от мек плат, а ако желаете и сандали, ще ги имате срещу скромната сума от пет секвина.

— Чудесно — кимна Рейт. — Донесете всичко това. Ще си поживеем в първа класа, поне докато има секвини.

[1] По-късно Рейт научи нови подробности за свещените горички и кхорайските ритуали на сближаване. В градовете и селата мъжете и жените носят еднакви дрехи и сексуалната активност се смята за протиеостествена. Само в свещените горички, смъкнали дрехи и нахлузили дървени маски, кхорайците могат да се отдадат на страстта и желанието за интимност. Поставайки си дървените маски, мъжете и жените приемат нова идентичност, децата им се разглеждат не като кръвно потомство на своите родители, а като краен продукт от връзката на някакви първообразни Мъж и Жена. — Б.а. ↑

6.

Облечена в проста сива риза и панталони, доставени от зафатранеца, Зап-210 вече не изглеждаше толкова странна и подозрителна. Черната ѝ коса бе започнала да се къдри, кожата ѝ бе потъмняла от вятъра и слънцето и само абсолютно правилните ѝ черти и сериозното изражение я отличаваха от другите момичета на нейната възраст. По-скоро, реши Рейт, хората биха си обяснили поведението ѝ с естествената за възрастта свенливост.

Но Кауч, старият зафатранец, бе на друго мнение. Той дръпна Рейт настрана и го попита с поверителен глас:

— Да не е болно твоето момиче? Ако ти трябва билки, треви за баня или тукашни лекарства, мога да ти намеря срещу разумна цена.

— Зафатранци гледат да извлекат изгода от всичко — отбеляза Рейт. Току-виж, преди да си тръгнем, неусетно сме затънали в дългове. И какво ще стане тогава?

— Ще преглътнем горчивия хап и толкоз. Ние знаем, че сме прокълнати от съдбата, обречени да живеем във вечни разочарования. Надявам се обаче случаят с теб да не е такъв?

— Не, освен ако не се наслаждаваме на гостоприемството ви по-дълго, отколкото възнамерявам.

— Не се съмнявам, че си преценил съвсем точно възможностите си. И все пак, какво може да му има на момичето? — той хвърли загрижен поглед на Зап-210. — Имам известен опит в тези неща и ми се струва малко объркана и изплашена. Но ако е нещо друго, не мога да го открия.

— Тя е нещастно създание — промърмори Рейт.

— Донякъде същото може да се каже и за двама ви — заяви Кауч и погледна внимателно Рейт. — Какво пък, здравето на девойката е твоя грижа. Вечерята е сервирана в павилиона, можете да заповядате.

— Срещу известна сума, предполагам?

— Как иначе? В този несъвършен свят само въздухът, който дишаме, е безплатен. Да не си от онези, които предпочитат да ходят

гладни, голи и боси, защото им се свиди да се разделят с няколко жалки секвина? Не ми приличаш на такъв. Ела.

Кауч ги отведе в павилиона, където ги настани на плетени кресла, след това се отдалечи, за да даде поръчка на момичето, което обслужваше бюфета.

За първо им поднесоха студен чай, пикантни питки и стебла от хрупкаво червеникаво водно растение. Храната беше вкусна, креслата удобни, след премеждията от последните седмици всичко това им се струваше някак нереално и Рейт не беше в състояние да потиска желанието си да се озърта нервно от време на време. Но постепенно се успокои. Павилионът беше истинско царство на идилията и покоя. Над главите им се поклащаха оранжевите листа на ойнгата, които изпускаха благоухания. Карина 4269 разпръскваше танцуващи отблясъци от златиста светлина върху водната повърхност. Някъде иззад къщата долетя музика, изпълнявана на водни гонгове. Зап-210 поглеждаше замислено към езерцето и преглъщаше храната равнодушно, сякаш ѝ липсваше какъвто и да било вкус. Тя забеляза, че Рейт я гледа и се поизправи в креслото.

— Да ти сипя ли още чай? — попита Рейт.

— Ако бъдеш така добър.

Той ѝ наля от красивата стъклена кана.

— Май не си много гладна?

— Не съм. Чудя се, дали тук има дико?

— Съмнявам се — поклати глава Рейт.

Зап-210 щракна разочаровано с пръсти.

— Харесва ли ти това място? — попита я Рейт.

— По-добре е, отколкото в открито море.

Известно време двамата посрббяха чай мълчаливо. Разчистиха масата и им поднесоха нови ястия: кюфтета в сладко желе, печени пръчици от бяла растителна сърцевина, късчета полусурова риба. Както и преди Зап-210 не проявяваше видим апетит, Рейт поде разговор:

— Вече се запозна с живота на повърхността. Различен ли е от твоите очаквания?

— Не съм очаквала да видя толкова много жени-майки — отвърна тя.

— Жени-майки? Да не искаш да кажеш майки с деца?

Тя се изчерви.

— Говоря за жени с изпъкнали гърди и заоблени бедра. Толкова са много! И всичките изглеждат съвсем млади — почти момичета.

— Ами това е напълно естествено — повдигна рамене Рейт. — Когато момичетата навлизат в периода на съзряването, гърдите им порастват.

— И аз не съм дете — тросна се Зап-210 навъсено. — А пък... — тя не довърши изречението.

Рейт й наля поредната порция чай и се облегна назад.

— Време е — заговори той — да ти обясня някои неща. Май трябваше да го сторя по-рано. Всички жени са жени-майки.

Зап-210 го изгледа недоверчиво.

— Това не е вярно!

— Напротив, вярно е. Пнумите ви тъпчат с лекарства, за да потискат съзряването — предполагам, че това е любимото ти дико. Но сега, когато престана да го вземаш, започваш да се връщаш към нормалното състояние. Не си ли усетила някакви промени в себе си?

Зап-210 застина в креслото, смаяна от познанията му за най-съкровени й тайни.

— За такива неща не се говори.

— Напротив, стига да знаеш каква е същината на случващото се.

Зап-210 извърна очи към езерото.

— А ти забелязваш ли промяна в мен? — попита тя с нисък глас.

— Ами разбира се! Първо на първо, вече не приличаш на някой измършавял хлапак.

— Не бих искала да съм охранено животно, въргалящо се в мрака — прошепна под нос Зап-210. — Трябва ли да ставам майка?

— Всички майки са жени — обясни Рейт, — но не всички жени стават майки. Нито всички майки се превръщат в охранени животни.

— Странно, много странно! И защо някои жени стават майки, а други не? Да не би защото са прокълнати?

— В тази работа участват и мъже. Погледни нататък, към онази къщурка. Две дечица, жена и мъж. Мъжът е баща. Без бащи няма деца.

Преди Рейт да продължи с обясненията, Кауч се върна и се настани на тяхната маса.

— Всичко наред ли е?

— Напълно — отвърна Рейт. — Ще ни бъде мъчно, когато напуснем вашето селце.

Кауч кимна със съчувствие.

— Ние сме щастлив народ, макар и по свой собствен, окаян и жалък начин. Не сме твърдоглави като кхорайците, нито непостоянни като тангите на запад. Ами вие двамата? Продължавам да се чудя откъде може да сте се взели?

Рейт помисли няколко секунди, преди да отвърне:

— Бих могъл да задоволя любопитството ти срещу определена, съвсем разумна сума. Нещо повече, готов съм да те просветля по някои интересни въпроси. За сто секвина ти гарантирам невероятно забавление.

Кауч се отдръпна назад и разпери ръце.

— Не казвай нищо, за което ще поискаш пари! Но ако желаеш да си бърбим за разни неща безплатно, аз съм винаги насреща.

Рейт се разсмя.

— Баналностите са лукс, който не мога да си позволя. Утре напускаме Зафатра. Останаха ни малко секвини, с които трябва да стигнем Сивиш — макар още да не зная по какъв начин.

— Виж, за това не мога да ти помогна — поклати глава Кауч. — Дори срещу заплащане. Познанията ми се простират само до Урманк. Ако идете там, трябва да сте много внимателни. Тангите ще ви измъкнат и последните секвини, без да им мигне окото. Безсмислено е да им се сърдите, такива са по природа! Вместо да работят, предпочитат да заговорничат — зафатранци винаги са нащрек, когато посещават Урманк, както можете сами да се уверите, ако решите да тръгнете с нас за техния пазар.

— Хм! — Рейт се почеса по брадичката. — А какво ще стане тогава с лодката ни?

— Какво толкоз е една лодка? — повдигна рамене Кауч. — Дървена черупка.

— Надявахме се да я продадем в Урманк — обясни Рейт. — Но съм готов да се разделя с нея и тук, стига да ми предложат добра цена.

Кауч се разсмя тихо и поклати глава.

— Лично аз нямам нужда от толкова тромаво и недодялано превозно средство. Такелажът е износен, платната, въжетата и мачтата са в незадоволително състояние.

След час и половина пазарлък Рейт успя да се отърве от лодката срещу скромната сума от четирийсет и два секвина, включваща престоя им в Зафатра и пътуването до Урманк на следващия ден. Докато се препираха и надлъгваха, двамата изпиха огромни количества ароматен чай със силно възбуждащо действие. Рейт усети, че на душата му става леко и приятно. Настоящото не изглеждаше чак толкова лошо. Бъдещето? С него ще се справи, когато му дойде времето. За момента отслабващата следобедна светлина се процеждаше през клоните на дърветата и изпъваше въздуха с виолетово сияние, а небето се оглеждаше в езерото.

Кауч тръгна по свои дела, Рейт се изтегна назад в креслото. Погледна към Зап-210, която също бе изпила доста от чая. Някаква неуловима промяна в настроението му го караше да вижда в нея не отроче на пнумеци или странен човешки хибрид, а привлекателна млада жена, зареяла премрежен поглед в залеза. Рейт едва сега забеляза колко са големи и тъмни очите ѝ.

— Видя ли... това? — попита тя с изненадан шепот.

— Кое?

— Младият мъж и момичето — те допряха лица!

— Тъй ли?

— Да!

— Не мога да повярвам. Какво по-точно направиха?

— Ами... трудно ми е да го опиша.

— Да не беше нещо такова? — той се наведе, опря ръце на раменете ѝ и я погледна отблизо.

— Не... съвсем. Бяха по-близо.

— А това ли?

Рейт я прегърна през раменете. Спомни си студените води на Пагаското езеро, животинската жизненост на телцето ѝ, притиснато в неговото.

— Тогава така?

Тя го отблъсна.

— Да... нещо такова. Пусни ме. Някой ще си помисли, че се държим неприлично.

— А да не би да направиха това? — и Рейт я целуна. Тя го изгледа слисано и изплашено и притисна устата си с длан.

— Не... Защо го направи?

— Не ти ли хареса?

— Не зная. Не бих казала. Но моля те, не го прави повече — караш ме да се чувствам много странно.

— Това е, защото ефектът на дикото вече отслабва — той се облегна назад. Главата му се въртеше. Девойката го гледаше объркано.

— Не разбирам защо го направи.

Рейт си пое въздух.

— Привличането между мъжете и жените е нещо естествено. Нарича се инстинкт за продължаване на рода и понякога резултатът от него са децата.

Зап-210 видимо се разтревожи.

— Ще стана ли майка сега?

— Не — поклати глава Рейт. — Трябва да сме много по-близки.

— Сигурен ли си?

— Напълно — той я целуна отново и този път, след като понечи да се отдръпне, тя му позволи, без да се съпротивлява... след това извика тихичко: — Не мърдай! Ще ни видят, че стоим толкова близо.

— Кой ще ни види?

— Погледни нататък.

Рейт погледна през рамо. В другия на павилиона стояха две тъмни фигури, с черни наметала и широкополи шапки.

— Гжиндра — прошепна тя.

В този момент се появи Кауч и отиде да разговаря с двамата. Не след дълго ги изведе навън.

Здрачът се превърна в нощ. Сервитьорките запалиха фенери и ги окачиха в градината, след това донесоха нови подноси от бюфета. Рейт и Зап-210 седяха мълчаливо в сумрака.

Кауч се върна в павилиона и отново седна при тях.

— Утре сутринта потегляме за Урманк и предполагам, че по пладне ще пристигнем. Чували ли сте що за стока са тангите?

— Горе-долу.

— Каквото и да са ви казвали, напълно е заслужено. Предпочитат да мамят, вместо да печелят доверието ви, най-обичат крадени пари. Така че, бъдете нащрек.

— Кои бяха двамата мъже в черно, с които разговаря преди малко? — попита Рейт.

Кауч кимна, сякаш беше очаквал въпроса.

— Това са гжиндра, или хора от повърхността, както ги наричаме, които понякога действат като агенти на пнумите. Но тази вечер са тук по друга работа. Кхорайците са им възложили да открият мъж и жена, които осквернили свещената им горичка и откраднали една от лодките им близо до градчето Фаузих. По странна случайност описанието на двамата съвпада с вашето, макар че някои дребни различия ме накараха да заявя с необходимата увереност, че такива хора не са се появявали в Зафатра. Ала не е изключено да обсъдят въпроса с други хора, които не ви познават така добре, като мен. За да избегнем някои неприятни последствия, съветвам ви да промените външността си.

— По-лесно е да се каже, отколкото да се направи — заяви Рейт.

— Ни най-малко — успокой го Кауч, пъхна свити пръсти в уста и изсвири тихо. Към тях се приближи една от сервитьорките, красиво създание с пълни устни, налети гърди и широки, яки бедра на самка. Косата ѝ бе пристегната кокетно със сребристи шноли.

— С какво мога да ви бъда полезна?

— Донеси ни два тюрбана — нареди Кауч. — Оранжев и бял, с черни ленти.

Момичето донесе исканите вещи. Приближи се към Зап-210 и нави оранжевия плат на главата ѝ, след което го завързах черна лента над ушите. Рейт остана потресен от невероятната промяна. Сега Зап-210 изглеждаше далеч по-съблазнителна и привлекателна, весела млада жена в пиратски костюм.

След нея Рейт също получи своя тюрбан, Зап-210 на свой ред намери промяната за много забавна, дори отвори уста и се разсмя — това бе първият път, когато Рейт я чуваше да се смее.

Кауч огледа и двамата.

— Разликата е забележителна. Превърнахте се в двойка хедайханци. Утре ще ви донеса и шалове и тогава и родните ви майки няма да ви познаят.

— Колко ще струва всичко това? — попита Рейт. — Цената ще бъде разумна, надявам се?

— Общо осем секвина, включително аксесоарите, натъкмяването и краткото обучение да се държите подобаващо. Старайте се да вървите наперено и самоуверено и да размахвате ръцете така — Кауч се надигна, за да им покаже какво се иска от тях. — Опитайте първа,

млада госпожице. Помнете, коленете трябва да са леко свити. Пристъпване, не забравяйте ръцете...

Зап-210 следваше инструкциите с напрегнато изражение, като поглеждаше Рейт — дали ѝ се смее.

Упражненията продължиха до късно през нощта, когато розовата луна изгря над ойнговите дръвчета, а на изток се показа синята. Найсетне Кауч обяви, че е доволен от резултатите.

— В състояние сте да измамите всеки, освен самите хедайханци. А сега, вървете да поспите. Утре потегляме за Урманк.

В спалнята цареше сумрак, през множество отвори на плетената стена проникваха зелени и жълти лъчи от лампите в павилиона и сини и розови от двете луни и всички те образуваха разноцветна мрежа на пода.

Зап-210 се доближи до стената и надзърна през един отвор към улицата, която вървеше покрай дърветата. Тя остана там в продължение на няколко минути и Рейт се присъедини към нея.

— Какво виждаш? — попита той.

— Нищо. Взели са мерки да не бъдат забелязани лесно — тя се обърна, прекоси малкото помещение и се отпусна в едно плетено кресло. — Ти си много странен човек — заяви неочаквано.

Рейт не отговори.

— Има страшно много неща, които не ми казваш. Понякога ми се струва, че не зная съвсем нищичко.

— Какво искаш да знаеш?

— Как постъпват хората от повърхността в един или друг случай... какво чувстват... защо правят това или онова...

Рейт се приближи до нея.

— И всичко това би искала да узнаеш още тази нощ?

Тя сведе поглед към положените в скута ѝ ръце.

— Не. Страхувам се, че... не зная...

Рейт посегна и я докосна по главата. Неочаквано го завладя желанието да седне до нея и да ѝ разкаже всичко за своето минало... Представяше си как ще го гледа като омагьосана, как ще прикове цялото ѝ внимание. Даде си сметка, че близостта ѝ, потайните ѝ мисли му действат възбуждащо.

Въздъхна и ѝ обърна гръб. Усещаше, че тя го гледа, докато се отпускате, в леглото си.

7.

Ярка слънчева светлина се процеждаше през безбройните дупчици на плетената стена. Когато отидоха в павилиона, Рейт и Зап-210 откриха Кауч да им приготвя закуска от питки от пътниче и горещ ароматен бульон.

Той огледа двамата, като обърна внимание на тюрбаните и походката им.

— Не, това не ми харесва. Май сте забравили. По-надменно, госпожице и по-самоуверено. Разкършете рамена. Помнете, когато напуснете този павилион, вие ще бъдете хедайханци. Не е изключено някой да ви проследи отвън — не бива да будите подозренията му.

След закуска тримата поеха по улицата, която минаваше покрай ойнговата горичка. Загърнати в тюрбани и шалове, Рейт и Зап-210 се стараеха да подражават на походката на хедайханците. Кауч ги отведе при два фургона, теглени от животни, каквито досега Рейт не бе виждал: осмоноги и сивокожи зверове, които пристъпваха ритмично върху дългите си крака.

Кауч се качи в първия фургон, Рейт и Зап-210 го последваха. Фургоните потеглиха към покрайнините на Зафатра и скоро напуснаха града.

Пътят се виеше между обрасли с тръстика и хресталаци мочурища. Кауч непрестанно оглеждаше небето, същото правеха и кочияшът, и пътниците във втория фургон. Рейт не издържа и попита:

— Защо поглеждаш нагоре?

— Понякога — обясни Кауч — ни нападат ята хищни птици от хълмовете там. Тъкмо сега можете да видите един от тези екземпляри — той посочи черна точка в небето, с размерите на едър ястреб. — Изглежда и този път няма да ни се размине — добави със сърдит глас.

— Не ми се струваш особено притеснен — отбеляза Рейт.

— Защото знаем как да се справяме с тях — Кауч се обърна, даде знак на колата зад тях, сетне пришпори добичетата, докато двата фургона се раздалечиха на стотина крачки. В небето на юг се появи ято

от петдесетина големи птици, които бързо се приближаваха. Рейт забеляза, че всяка от тях е стиснала в ноктите си по два камъка, едри колкото човешка глава. Той погледна обезпокоено Кауч.

— Какво ще правят с тези камъни?

— Ще ги пуснат, при това със забележителна точност. Представи си, че стоиш на пътя и че трийсет от тези птици прелетят над теб на обичайната си височина от петстотин стъпки. Трийсет камъка ще те ударят и повалят на земята.

— Но вие сигурно знаете как да ги разгонвате.

— Ами, нищо подобно.

— Да нарушите точността им?

— Напротив. Ние сме търпелив народ и винаги се стараем да объркаме противниците си и да ги накараме да се самоунищожат. Не си ли се питал защо кхорайците никога не ни нападат?

— Трябва да призная, че ми е хрумвала подобна мисъл.

— Някога, когато ни атакуваха често — а не са го правили през последните шестстотин години — ние се криехме от тях и прониквахме в свещените им горички, които осквернявахме по един съвсем прост и напълно естествен начин. След това те вече не бяха в състояние да използват горичките си за разплод и бяха принудени да се преселват другаде или да измрат, лишени от потомство. Вярно, оръжията ни бяха в известен смисъл безсрамни и неприлични, но напълно съответстват на философията ни за война.

— А птиците? — попита Рейт, загледан с нарастващо безпокойство към приближаващото се ято. — Едва ли подобен ход би имал ефект и при тях.

— Склонен съм да се съглася — кимна усмихнато Кауч, — макар че никога не сме го пробвали. В този случай ние не предприемаме абсолютно нищо.

Птиците закръжиха над тях. Кауч пришпори животните в галоп. Едно по едно хвъркатите пуснаха камъните, които изпадаха зад каруцата.

— Тези птици, както сам забеляза, могат да изчислят позицията само на неподвижна цел, в нашия случай изключителната им точност действа в техен ущърб.

И последните камъни бяха хвърлени, птиците нададоха разочаровани викове и полетяха назад към планините.

— Без никакво съмнение отиват да попълнят запасите си — обясни Кауч. — Забелязахте ли, че пътят се издига на близо четиристотин стъпки над околните тресавища? Огромен каменен мост, създаден с неволните усилия на същите тези птици в продължение на много векове. Както вече ви казах, те са опасни само ако се спреш, за да ги гледаш.

Фургонът навлезе в горичка от смолисто кафяви дървета, по клоните, на които подскачаха малки, бели пухести топки, наполовина маймуни, наполовина паяци, издаващи вресливи писъци и замерящи пътниците с клони. През следващите двайсетина мили се клатушкаха из равнина, обсипана с белезникави скали. Приближаваха се към два хълма, които отдалече приличаха на зейнали вулканични гърла, но се оказаха бойници на стар порутен замък, някога убежище на мистична Секта, а сега — по думите на Кауч — на вампири.

— Денем не можеш да ги видиш, ала нощем се спускат да ловуват в покрайнините на Урманк. Понякога тангите ги хващат с примки и ги показват на карнавала.

Пътят изви недалеч от замъка и скоро след това се показва Урманк: хаотично построено градче с високи, тесни къщурки от почернели греди, кафяви керемиди и камък. На пристанището бяха закотвени пет-шест кораба, които едва се поклащаха в спокойните води. Отвъд кея бе разположен пазарният площад — множеството оранжеви и зелени знамена му придаваха празничен вид. Пазарът бе заобиколен от невисока тухлена стена, кирпичените къщички от другата ѝ страна вероятно бяха на бедняците.

— Ето го и Урманк! — обяви тържествено Кауч. — Градът на тангите. Не са придирчиви към тези, които идват или си тръгват, стига да могат да им измъкнат и последния секвин.

— В нашия случай ще бъдат разочаровани — заяви Рейт. — Надявам се по-скоро да спечеля секвини — по един или друг начин.

Кауч го изгледа учудено.

— Намислил си да печелиш секвини от тангите? Ако наистина владееш такава чудодейна сила, моля те да я споделиш с мен. Тангите ни мамят и скубят откак свят светува и смятат това едва ли не за тяхно рождено право. О, казвам ти, в Урманк трябва да си отваряш очите на четири!

— Щом ви мамят, защо търгувате с тях?

— Може да изглежда абсурдно — съгласи се Кауч. — В края на краищата, бихме могли да се натоварим на кораб за Хедайха, Зелени канари и дори Коуд. Но ние сме странен народ. Предпочитаме да идваме в Урманк и да се забавляваме с това, което ни предлагат тангите. Погледни нататък: виждаш ли онази оранжево-кафява шатра? Там зяпаме бой на кокили. Зад шатрата пък са хазартните игри, където посетителят винаги губи повече, отколкото залага. Урманк е предизвикателство за всеки зафатранец — все се надяваме да надхитрим тангите.

— Току-виж съвместните ни усилия довели до успешен край — захили се Рейт. — Ако не друго, мога да предложи нова гледна точка върху проблема.

Кауч сви равнодушно рамене.

— Откак се помнят, зафатранците са се опитвали да надиграят тангите. Те ни обработват по изпитана схема. Първо ни подмамват с обещанието за лесна печалба, но колкото повече секвини залагаме, толкова по-малък става шансът... Предлагам в началото да идем да се освежим. Мога да ти препоръчам странноприемницата „Щастливият моряк“. Като мои спътници няма никаква опасност да бъдете нападнати, отвлечени и продадени в робство. Но ви съветвам да си пазите парите — търпението на тангите има свои граници.

Гостната в странноприемницата „Щастливият моряк“ бе обзаведена в стил, какъвто Рейт не бе виждал досега на Тчай. Ъгловати кресла от дървени и метални пръти покрай стени от белосани тухли. Ниши, украсени със стъклени вази, в които лениво се плъзгаха фосфоресциращи змиорки. Хотелиерът бе издокаран с кафяв кафтан, закопчан отпред догоре, черна шапчица, черни пантофи и черни напръстници. Лицето му бе бледо, а погледът сънлив, той предложи на Рейт две съседни стаи, мебелирани с кушетка, нощно шкафче и лампа, които, включвайки чисти чаршафи и благоуханен мехлем за изморени крака, вървяха за скромната сума от три секвина. Рейт пресметна, че цената е разумна, и осведоми за това Кауч.

— Да — кимна последният. — Три секвина не са много, но те съветвам да не използваш мехлема. Като всяко ново нещо буди подозрението ми. Току-виж си изцапал пода с него и ти смъкнат още

няколко секвина глоба. Или пък ти излязат плюски, лекът, за които ще струва пет секвина.

Кауч говореше на висок глас и в присъствието на хотелиера, който се разсмя без следа от обида.

— Стари зафатранецо, както винаги си прекалено мнителен. Истината е, че напоследък се снабдихме с голямо количество нови мехлеми и освежители и предлагаме старите на половин цена. Ако ви трябва разслабително или противоглистно лекарство, само ми кажете. Имаме ги, на номинална цена.

— За момента не ми трябва — отвърна Кауч.

— За теб ясно, но твоите хедайхански приятелчета? Винаги е добре да си прочистиш чревцата, още повече, когато цената е тъй изгодна. Не? В такъв случай, позволете да ви препоръчам да вечеряте в „Избрано от морето и сушата“ — уютно заведение на няколко крачки нататък по крайбрежната.

— Имах възможността да изпробвам буламачите им — намръщи се Кауч. — Веществата, които ти сервират, биха потиснали апетита и на най-изгладнелия вампир. Ще си купим хляб и плодове от пазара.

— Щом е така, бъдете добри да почетете с вниманието си сергията на моя племенник, която е точно срещу епилаториума!

— Ще видим какво предлага — отвърна уклончиво Кауч и ги поведе към кея. — „Щастливият моряк“ е хотел с прилична репутация, но както виждате, човек винаги трябва да бъде нащрек. Последния път, когато идвах, в гостната свиреше пътуваща трупа. Спрях за миг да ги послушам, за което ми поискаха такса от пет секвина. Колкото до предложението за очистително на доста изгодна цена — тук Кауч се покашля, — това е поредната им примамка. При предишното си посещение в Урманк баща ми се възползвал от подобно предложение, но когато се запътил към тоалетната, открил, че е заключена и трябва да плати, за да го пуснат вътре. В края на краищата евтиното очистително му излязло доста солено. Когато търгуваш с тангите, обмисляй внимателно всички страни на предложението.

Тримата поеха по крайбрежната и Рейт се загледа с интерес в корабите. Повечето бяха познатите му когове, пощенски кораби с дебели, извити корпуси, високи кърмови и носови кули, задвижвани от платна, когато имаше попътен вятър, и от електродвигатели в

останалите случаи. На всеки от тях имаше табелка, указваща названието на кораба, следващото пристанище и датата на отплаване.

Кауч побутна Рейт.

— Не е разумно да проявяваш тъй открит интерес към корабите.

— Защо?

— Когато си в Урманк, винаги прикривай интереса и намеренията си.

Рейт се озърна озадачено.

— Но никой не ни обръща внимание. Съвсем естествено е, щом съм тук, да се интересувам как бих могъл да продължа пътя си.

Кауч въздъхна.

— Вече ти казах, когато си в Урманк, трябва винаги да си нащрек.

Рейт спря пред един кораб.

— „Ниахар“ — прочете той. — Маршрут: Чинг, Мрачните острови, южните Шанизадски брегове, Казаин. Почакайте ме малко — помоли и се приближи до трапа, обърна се към мършав, сериозен мъж с кожена престилка.

— Бихте ли ми казали къде е капитанът?

— Аз съм.

— Колко ще ми струва плаване до Казаин — за двама?

— Първа класа — четири секвина дневно плюс храната. Пътуването обикновено трае трийсет и два дена, което прави двеста и шейсет секвина за двамата.

Рейт не скри изненадата си от размера на исканата сума, но капитанът остана безразличен. Рейт се върна при останалите.

— Ще ми трябва около двеста и петдесет секвина.

— Не е непостижимо да бъде набавена подобна сума — съгласи се Кауч. — Обикновен работник изкарва между четири и пет секвина дневно. На пристанищата винаги се търсят носачи.

— А защо не в някой игрален дом?

— Кварталът с казината е там, зад пазара. Излишно е да те убеждавам, че няма начин да надиграеш тангските комарджии на тяхна територия.

Тримата излязоха на площад, облицован с жълто-розови плочи.

— Преди близо хиляда години тиранът Позелиус построил тук голяма ротонда. Останал е само подът. От тази страна са сергиите за

хранителни продукти. По-нататък — за дрехи и обувки. До тях за мехлеми и благовония... — докато говореше, Кауч сочеше към различни части на площада, където на сергиите се предлагаха най-разнообразни стоки: храна, плетено и кожено облекло, огромно разнообразие от подправки, железни и медни украшения, нагръдници и наколенници от ковано желязо, стъклария и фенери, хартиени амулети и накити. В другия край на ротондата и в малко по-хаотичен ред бяха разположени шатрите за развлечения: оранжеви навеси, закрити отпред с чергила, пред който примамливо танцуваха девойки под звуците на пискливи флейти и дайрета. Едни бяха облечени в прозрачни мрежести дрехи, други танцуваха голи до кръста, а няколко, които очевидно наскоро се бяха простили с детството, бяха само по малки изящни сандали. Зап-210 втренчи в тях изумен поглед. След това повдигна рамене и се обърна.

Приглушени, ритмични подвиквания привлякоха вниманието на Рейт. Платнена стена преграждаше малък стадион, откъдето долиташе тропот, пъшкане и ръмжене.

— Бой на кокили — обясни Кауч. — Предполагам, че са повалили някого от фаворитите и разочарованите зрители се отправят отново към будките за залагания.

Докато подминаваха стадиона, Рейт зърна над оградата неколцина мъже, качени на кокили, да кръжат из арената, дебнейки се внимателно. Един опита ритник, но получи удар по главата от тоягата на друг, трети, който се бе захласнал по тях, бе спънат и успя да запази равновесие като по чудо, докато останалите подскачаха наоколо като уродливи хищни птици.

— За боя с кокили обикновено се наемат берачите на мика от Черните планини — обясни Кауч. — Да се предскаже изходът от боя, е като да познаеш накъде ще задуха след седмица вятърът — той поклати обезсърчено глава. — Но нали казват, че надеждата умира последна. Кръстникът на баща ми веднъж спечелил четирийсет и два секвина на надпреварата със змиорки. Но призна, че два дена преди това е палел свещички и призовавал боговете за съдействие.

— Да идем да погледаме надпреварата със змиорки — предложи Рейт. — Щом божествената намеса е в състояние да осигури печалба от четирийсет и два секвина, с разум и упоритост бихме могли да се надяваме на повече.

— Ами да вървим нататък, покрай сиропиталището.

Рейт тъкмо се готвеше да попита какво е това сиропиталище, когато едно хлапе притича наблизко, изрита го в пицъла, опули се подигравателно и се скри в споменатата барака.

— Защо го направи?

— Ела — рече Кауч. — Ще ти покажа.

Зафатранецът ги отведе в „сиропиталището“. На трийсетина стъпки от тях върху малка сцена се бе покатерило същото, хлапе, което преди малко изрита Рейт. Веднага щом влязоха, то нададе висок, подигравателен вик. На близкия щанд се подпираше танг на средна възраст, със сънлива физиономия й увиснали кафяви мустаци.

— Досадно гаменче, нали, благородни господине? — подсмихна се той. — Ето, дайте му да се разбере. Тези топки от кал вървят по десет секвина парчето. Хартиените пакетчета с барабонки са по шест секвина, а топчетата с шипове само пет.

— Да бе, да — вресеше хлапето. — На кого му пука? Той и с камък не може да ме уцели оттам.

— Хайде, господине, праснете го — подкани го с примамващ гласец съдържателят. — Какво да бъде? Топка от кал? Пликчетата с барабонки вонят непоносимо, хлапето направо ги ненавижда. Ами топчетата с шипове? Ще намрази деня, в който ви е срещнал.

— Ти се качи там — посъветва го намръщено Рейт. — А аз ще хвърлям по теб.

— За двойна цена, господине.

Рейт напусна „сиропиталището“, изпроводен от подигравателните викове на хлапето и съдържателя.

— Мъдро решение — кимна Кауч. — На това място не можеш спечели и един секвин.

— Не бива да се живее само за насыщния... но както и да е. Да вървим при надпреварите със змиорки.

— Само няколко крачки по-нататък.

Приближаваха старата мухлясала, стена, която разделяше пазара от бордеите. В самия край на площада, почти в сянката на стената, бе разположен циментов резервоар с формата на подкова, заобиколен от разнолика тълпа мъже и жени. На няколко крачки от единия край на резервоара върху каменна платформа бе поставен аквариум, снабден с повдигаща се на панти метална вратичка. Друг аквариум бе долепен до

отсрещния край на резервоара. Вниманието на зрителите бе приковано към първия аквариум. Вратичката се повдигна, една змиорка се стрелна в извития тунел, последвана от още няколко, в различни цветове.

— Зелената отново печели! — изврещя с почти истеричен глас съдържателят. — Зеленото е цвят на късмета! Ръцете зад заграждението, ако обичате, докато платя на спечелилите. Разорен съм! Двайсет секвина на господина от далечен Джадарак, който рискува да заложи скромната сума от два секвина. Десет секвина за дамата със зелената шапка от Азотейските острови, която избра цвета на собствената си шапка! Какво? Няма ли повече? Само това ли са спечелилите? Не съм понасял по-сериозен финансов удар, откакто се захванах с тази неблагоприятна работа — съдържателят прибра от таблото секвините, заложили върху другите цветове. — Започва нова надпревара, господа, ако обичате, залагайте на избраните от вас цветове. Секвините трябва да бъдат поставени точно върху цвета, за да избегнем недоразумения. Няма ограничения, можете да заложите ако щете и хиляда секвина, но не повече, тъй като състоянието ми не надхвърля десет хиляди. Вече пет пъти съм бил разоряван и всеки път намирах сили да изплувам от беднотията и да служа достойно на доблестните комарджии от Урманк. Не е ли това истинска любов към професията? — докато говореше, той събра змиорките от втория аквариум в един чувал и ги отнесе при първия. Междувременно Рейт се доближи и надзърна отблизо в извития канал. Съдържателят нямаше нищо против.

— Гледай колкото ти душа иска, млади човече, единствената загадка е в самите змиорки. Който успее да разкрие тайните им, ще стане богат човек, уверявам ви!

По дъното на резервоара преминаваше сребриста метална лента, започваща от единия аквариум и завършваща при другия. Съдържателят вече бе изсипал змиорките в първия аквариум, чиято вратичка отново бе спусната.

— Както сами виждате, змиорките плуват свободно и хаотично, както го правят в естествената среда на планинските потоци. Те кръжат, гмуркат се и търсят източник на светлина. Веднага щом повдигна капака, ще напуснат аквариума. Коя първа ще стигне отсрещния край? Ах, кой би могъл да знае? Последния път беше

зелената, дали отново ще е тя? Залагайте, господа, залагайте! Аха! Този изтъкнат благородник заложи щедро на сиво и бежово — по десет секвина! Какво е това? Един пурпурен секвин на пурпурно? Гледайте всички! Нашата башайска аристократка също избра пурпурното, но срещу сто секвина! Дали ще спечели хилядарката? Само змиорките знаят отговора.

— Аз също — прошепна Кауч на Рейт. — Тя няма да спечели. Пурпурната змиорка ще се замотае по пътя. Предсказвам печалба за бяло и небесносиньо.

— Защо смяташ така?

— Никой не е заложил на небесносиньо. На бяло има само три секвина.

— Така е, но откъде ще го знаят змиорките?

— Тъкмо в това, както каза господарят им, се крие голямата загадка.

Рейт се обърна към Зап-210:

— Имаш ли идея как съдържателят би могъл да повлияе на поведението на змиорките?

— Нищо не разбирам.

— Какво пък, ще трябва да обмислим, внимателно проблема — заяви Рейт. — Да погледаме следващата надпревара. В интерес на нашето малко проучване ще заложа един секвин на небесносиньо.

— Приключихте ли със залаганията? — провикна се съдържателят. — Моля ви, бъдете внимателни. Секвин поставен върху два цвята се смята за положен на изгубилия цвят. Няма ли повече залози? Чудесно, тогава дръпнете ръцете зад оградата. Край на залагането, господа! Надпреварата започва!

Той пристъпи към първия аквариум и завъртя ръчката, повдигаща металната преграда.

— Надпреварата започва! Змиорките търсят светлината, ето ги, излизат! Коя от тях ще спечели?

Участниците протегнаха развълнувано вратове, докато змиорките навлизаха в канала. Първа достигна отсрещния аквариум бялата змиорка.

— Ах — захленчи бърбивият съдържател. — Как ще спечеля от толкова непослушни животинки? Двайсет секвина на току-що забогателия сив господин: навярно сте моряк, уважаеми? И десет на

храбрия роботърговец от нос Брейз. Все плащам и плащам, а къде е печалбата за мен? — той се приближи и прибра секвина на Рейт в чинийката. — Е, господа, готови ли се за следващата надпревара?

Рейт се върна при Кауч, поклащайки глава.

— Много странно, наистина. Най-добре да си вървим.

Те се скитаха из пазара, докато Карина 4269 се спусна към хоризонта. Видяха Колелото на съдбата, наблюдаваха състезание, при което участниците купуваха чували, пълни с разноцветни и разнообразни по форма парчета, и се опитваха да ги подредят в квадратен калъп, присъстваха на още дузина подобни игри, някои ексцентрични, други най-обикновени. По залез-слънце тримата се отправиха към един малък ресторант недалеч от „Щастливият моряк“, където си поръчаха риба с червен сос, питки от пътниче, салата от водорасли, всичко това полято с каничка черно вино.

— Има само един аспект на живота — обясняваше Кауч, — в който може да се гласува доверие на тангите, и това е тяхната кухня. Убийте ме, не знам защо.

— Което идва да покаже — добави Рейт, — че не бива да съдиш за човека по това как подрежда масата.

— А как тогава да прецениш хората около теб? — попита с лукава усмивка Кауч. — Ти, например, какъв метод за преценка използваш?

— Само едно зная със сигурност — отвърна Рейт. — Първото впечатление винаги е погрешно.

Кауч, облегнат назад, разглеждаше с любопитство своя събеседник.

— Да, има нещо вярно. Вие например, вероятно не сте хладнокръвните бегълци, за които ви взех в началото.

— Смятали са ме за какъв ли не — подхвърли нехайно Рейт. — Един от моите приятели дори обяви, че съм човек от друг свят.

— Странно, че го казваш — рече замислено Кауч. — Наскоро до Зафатра достигна удивителен слух, според който хората са се появили на далечна планета, точно както твърдят яоските реформатори, а не след брак между свещената птица Ксиксил и морския демон Радамат. На всичко отгоре разправят, че пришълци от тази планета се скитали из Тчай и дори извършвали нечувани подвизи: предизвикали дирдирите, победили часките, убедили уонките в съществуването си.

Нов полъх се усеща навсякъде из Тчай — задуха вятър, вещаещ промени. Какво мислиш за всичко това?

— Струва ми се, че този слух не е чак толкова абсурден — заяви Рейт.

— Планетата на хората — прошепна едва чуто Зап-210. — Тя трябва да е по-странна и дива дори от повърхността на Тчай!

— Зависи от гледната точка — отбеляза Кауч с глас на строг преподавател. — Човешката душа крие неизброими загадки. Да вземем за пример нас тримата. Един честен зафатранец и двама скитници, носени по широкия свят като листенца от вятър. Какви цели преследва всеки от нас? Какво очаква да спечели? Аз самият през целия си живот не съм слизал по-надолу от нос Брейз, но не страдам от това, освен че животът ми е малко скучен. Но като ви гледам, започвам да се чудя. Изплашена девойка, привикнал на несгоди мъж, търсец нещо, което спътничката му не разбира, ала го следва навсякъде. Интересно, дали би се върнала назад, ако можеше? — Кауч втренчи поглед в Зап-210 и тя извърна лице.

Рейт успя да се овладее и се подсмихна.

— Е, без пари няма да стигнем доникъде.

— Ба! — изсумтя развълнувано Кауч. — Ако проблемът ви е в парите, зная как да го решите. Веднъж седмично, на четен ден, се устройват истински двубои. По случайност местният шампион на име Отайли седи ей там — той кимна към един гологлав двуметров мъжага с яки рамене, мускулести крака и тънък кръст. Мъжът седеше сам на една маса на крайбрежната и посръбваше от чашата си с вино. — Отайли е прочут борец — обясни зафатранецът. — Веднъж дори се изправил срещу зелен часк и успял да оцелее, макар че накрая се наложило да избяга.

— Каква е наградата? — попита Рейт.

— Който издържи пет минути на ринга, получава сто секвина, още по двайсет за всяка строшена кост. Отайли понякога докарва на нещастниците по сто секвина на минута.

— А какво следва, ако претендентът надвие Отайли?

Кауч облиза устни.

— Не е определена награда, тъй като това се смята за невъзможно. Защо питаш? Да не си решил да си пробваш късмета?

— Не и аз — отвърна Рейт. — Нужни са ми триста секвина. Да предположим, че издържа на ринга пет минути и спечеля сто секвина... ще ми трябват строшени кости за още двеста, за да попълня сумата.

Кауч изглеждаше разочарован.

— Имаш ли друга идея?

— Мислите ми все се въртят около надбягването със змиорки. Как би могъл съдържателят да ги контролира от десет крачки разстояние, докато плуват в покрит канал? Струва ми се невъзможно.

— Така е, наистина — съгласи се Кауч. — Години наред моите сънародници се разделят със скъпоценните си спестявания само защото смятат, че контролът е изключен.

— Възможно ли е змиорките да менят цвета си съобразно залаганията? Не, абсурдно. Или съдържателят ги подканва телепатично? Също малко вероятно.

— Аз лично нямам по-добри предложения — въздъхна Кауч.

Рейт отново си припомни в подробности надпреварата и подготовката.

— Той повдига капака на аквариума, всички виждаме ясно какво има вътре, водата е само една стъпка дълбока. Пуска змиорките вътре и връща на мястото му похлупака — прави го, преди да приключат залаганията. Което означава, че ги управлява по време на движение.

Кауч се засмя подигравателно.

— Все още ли се надяваш да спечелиш от надпреварата със змиорки?

— Ще ми се да огледам онова съоръжение още веднъж — рече замислено Рейт и се надигна.

— Сега ли? Надбягванията са приключили.

— И все пак, бих искал да огледам терена. До там е само пет минути пеш.

— Щом настояваш.

Районът около площадката за надпревара бе пуст, слабо осветен от далечните лампи на пазара. След дневното оживление сега извитият резервоар и аквариумите тънеха в странна тишина.

Рейт посочи стената, която разделяше пазара.

— Какво има от другата страна?

— Старият град, зад него гробници, където тангите полагат мъртвите си — неподходящо място за среднощни разходки.

Рейт огледа канала и аквариумите, капакът бе заключен за през нощта. Той се обърна към Кауч.

— Кога започват надпреварите?

— Точно по пладне.

— Утре сутринта бих искал пак да огледам наоколо.

— Брей! — възкликна учудено Кауч и го изгледа внимателно. —

Имаш ли някаква теория?

— По-скоро подозрение. Ако... — той се огледа, защото Зап-210 го бе стиснала за ръката.

— Там — посочи тя.

Откъм пазара се приближаваха две тъмни фигури с наметала и широкополи шапки.

— Гжиндра — прошепна изплашено девойката.

— Да се прибираме в странноприемницата — предложи разтревожено Кауч. — Опасно е да се скиташ нощем по улиците на Урманк.

В странноприемницата Кауч побърза да се прибере в своята стая. Рейт поведе Зап-210 към нейната. Тя го последва неохотно.

— Какво има? — попита я той.

— Страхувам се.

— От какво?

— От тези гжиндра, дето ни следят.

— Откъде си сигурна, че не са други двама гжиндра?

— Не съм, но кой знае?

— Няма никаква опасност да проникнат в стаята ти.

На лицето на момичето се четеше съмнение.

— Ще бъда в съседната — успокои я Рейт. — Ако някой те обезпокои, просто извикай.

— Ами ако преди това те убият?

— Не мога да мисля толкова напред в бъдещето — засмя се той. — Пък и ако съм мъртъв, ще ми е все едно, нали? — пресегна се и я погали по черните къдрици. — Лека нощ.

Рейт затвори вратата и изчака да чуе шума от плъзгането на резето. След това се прибра в своята стая и въпреки уверенията на Кауч огледа внимателно пода, стените и тавана. Накрая, поуспокоен, намали светлината до минимум и се излегна на кушетката.

8.

Нощта отмина без тревоги и неприятни инциденти. На сутринта Рейт и Зап-210 закусиха сами в кафенето на крайбрежната. Небето беше безоблачно, мъждивата слънчева светлина хвърляше издължени сенки зад къщите и блещукаше върху водната повърхност. Зап-210 изглеждаше в по-приповдигнато настроение от обичайното и наблюдаваше носачите, уличните търговци, моряците и чужденците с жив интерес.

— Какво е мнението ти за гиан сега? — попита я Рейт.

Момичето отново се навъси.

— Хората тук се държат различно, не както очаквах. Не търчат напред-назад, нито са се побъркали от ярката слънчева светлина. Разбира се... — поколеба се. — Непрестанно се натъквам на сцени на неприлично поведение, но явно никой няма нищо против. Учудват ме дрехите на младите жени, обличат се така, сякаш се опитват да привлекат вниманието на мъжете. И отново никой не възразява.

— Даже напротив — засмя се Рейт.

— Не бих могла да се държа така — заяви твърдо Зап-210. — Погледни момичето, което върви към нас. Виж само как крачи! Защо се държи по този начин?

— Просто се вслушва в гласа на природата. Пък и иска мъжете да я забелязват. Това са инстинкти, които дико е потискал при теб.

— Но сега не ям дико — възрази Зап-210 — и въпреки това не усещам никакви инстинкти!

Рейт погледна засмяно към крайбрежната улица. Момичето, което Зап-210 бе избрала за тема на разговора, забави крачка, нагласи оранжевия шарф на кръста си, усмихна се на Рейт, погледна с любопитство Зап-210 и продължи нататък.

Зап-210 гледаше крадешком към Рейт. Понечи да каже нещо, но се сепна. Заговори едва след няколко секунди:

— Не разбирам нищичко от живота на гиан. И теб не разбирам. Току-що се усмихна на това странно непознато момиче. На мен

никога... — тя преглътна. — Сигурно ще се оправдаеш с този твой „инстинкт“ за постъпката си.

Рейт започна да губи търпение.

— Време е — въздъхна той — да ти обясня някои неща от живота. Инстинктите са част от нашия унаследен багаж и не могат да бъдат пренебрегвани. Мъжете и жените имат някои различия — той продължи, описвайки стъпка по стъпка процеса на възпроизводство. Зап-210 стоеше неподвижно, вперила поглед във водата. — И така — приключи Рейт, — няма нищо неестествено хората да се свързват по този начин.

Девојката мълчеше. Рейт забеляза, че кокалчетата на юмруците ѝ бяха побелели от стискане.

— Това ли правеха кхорайците в свещената горичка? — попита тихо тя.

— Предполагам.

— И ти ме отведе, за да не гледам.

— Точно така. Предположих, че ще се смутиш.

Зап-210 потъна в мълчание.

— Можеха да ни убият — рече тя.

— Сигурно е имало подобна опасност — сви рамене Рейт.

— И тези момичета, които танцуваха без дрехи — това ли искат да правят?

— Стига някой да им плати.

— Всички на повърхността ли изпитват подобни желания?

— Повечето, предполагам.

— А ти?

— Естествено. Понякога, разбира се.

— Тогава защо... — заекна тя. — Защо...

Рейт виждаше, че не е в състояние да довърши. Пресегна се и я докосна по ръката.

— Не ме пипай!

— Извинявай... не се сърди.

— Доведе ме на това ужасно място, отне ми живота, който познавах, преструваше се, че си мил, а през цялото време си подготвял... това!

— Не, не! — размаха ръце Рейт. — Нищо подобно! Грещиш!

Зап-210 повдигна вежди.

— Значи ли това, че ме смяташ за отблъскваща?

Рейт завъртя отчаяно глава.

— Разбира се, че не те намирам за отблъскваща! Напротив...

— Какво напред?

В този момент към масата се приближи Кауч и за облекчение на Рейт прекъсна разговора им.

— Добре ли спяхте?

— Да — кимна Рейт.

Зап-210 стана и бавно се отдалечи. Лицето на Кауч се изопна.

— Да не я обидих с нещо?

— Тя е сърдита на мен — поясни Рейт. — Но не зная защо.

— Не е ли винаги така? Съвсем скоро по същите неясни причини пак ще стане добра. А междувременно, бих искал да чуя имаш ли някакви нови идеи относно надпреварата със змиорки.

Рейт продължаваше да гледа след Зап-210, която тъкмо влизаше в странноприемницата.

— Не е ли опасно да я оставяме сама?

— Не се тревожи — успокой го Кауч. — Тук и двамата сте под мое покровителство.

— Щом е тъй, да се върнем към змиорките.

— Нали знаеш, че сега почиват. Надпреварата започва по пладне.

— Толкова по-добре.

Зап-210 не помнеше някога да е била по-ядосана. Прекоси гостната на странноприемницата и се прибра в стаята си. Залости шумно вратата и се тръшна на кушетката. Около десетина минути мислите се гонеха безредно в главата ѝ. По някое време заплака и по бузите ѝ се търкулнаха едри сълзи. Спомни си за Убежищата: тихите коридори, из които се разминаваха фигури в черни наметала. В Убежищата никой не бе пробуждал у нея гняв или мъка, нито каквито и да било други силни чувства. Освен това редовно получаваха дико... Тя се намръщи, опитвайки се да си припомни вкуса на малките вафли. Подтиквана от неочакван импулс, се изправи и се огледа в огледалото, което висеше на стената. Предната вечер се бе погледнала без особен интерес, лицето, което видя отсреща, бе най-обикновено: очи, уста, брадичка. Но сега се разгледа внимателно. Докосна черните си

къдрици, които се спускаха по челото, разроши ги с пръсти и прецени резултата. Лицето в огледалото бе лице на непозната. Спомни си за стройното момиче, което бе разглеждало Рейт с нескрит интерес. Беше облечена с тясна светлосиня пола, плътно прилепнала към бедрата ѝ и толкова различна от сивкавия комбинезон, който сега носеше Зап-210. Тя смъкна комбинезона и се изправи пред огледалото само по долна риза. Завъртя се и се огледа от всички страни. Зачуди се какво ли би си помислил Рейт, ако я видеше сега? Мисълта за него обаче отново пробуди яда ѝ. Той я смяташе за дете, дори за нещо още по-незначително — Зап-210 не можеше да намери подходящия израз. Започна да се опипва, като не сваляше поглед от огледалото, учудена от промените, които бе претърпяло тялото ѝ... Вече не можеше да се върне в Убежищата. Жужма кастчай щяха да я хвърлят в бездната. Дори ако по някаква странна прищявка решат да ѝ запазят живота, отново щяха да ѝ дадат дико. Устните ѝ се свиха от омерзение. Никога вече дико!

Но какво да прави с Адам Рейт, който я намираше за тъй непривлекателна? И какво ще стане с нея самата? Тя се огледа и ѝ стана мъчно за тъмнокосото момиче с хлътнали бузи и печални очи, което видя в огледалото. Ако избяга от Адам Рейт, как ще оцелее? Навлече отново сивия комбинезон, но се отказа да слага оранжевия тюрбан на главата. Вместо това го завърза на кръста си като шарф, както правеха момичетата в Урманк. Пак се огледа в огледалото и резултатът ѝ хареса. Но какво щеше да помисли Адам Рейт?

Зап-210 отвори вратата и надзърна в коридора. Гостната беше празна, ако се изключеше трътлестата възрастна жена, която бършеше пода и я поглеждаше с подигравателна усмивка. Зап-210 прекоси забързано помещението и излезе на улицата. Тук спря разколебана. Никога досега не бе оставала сама и усещането бе колкото възбуждащо, толкова и страшно. Докато пресичаше крайбрежната, Зап-210 не сваляше поглед от носачите, които разтоварваха току-що пристигналия кораб. Нито в речника ѝ, нито в представите съществуваха понятия като „чудноват“ и „живописен“, въпреки това тя бе очарована от изящния заоблен морски съд, който се поклащаше лекичко на котва. Зап-210 въздъхна. Въпреки всички странности на

обкръжаващия я нов свят, никога досега не се бе чувствала толкова жива. Гаун се оказа диво и страшно място — за това жужма кастчай не бяха излъгали, — но след като поживееш на златистокафявата светлина, как би могъл да се върнеш в мрачните Убежища?

Девојката прекоси крайбрежната улица и се върна в кафенето, готова да погледне Рейт с нови очи. Още не знаеше какво ще му каже, може би беше най-добре да се настани мълчаливо на мястото си и да го прониже със сърдит поглед... Ала от Рейт нямаше и следа. Изведнъж я завладя неудържим страх. Дали не се бе възползвал от тази възможност, за да избяга, да се отърве от нея? Заля я огромна вълна от чувства, искаше ѝ се да извика: „Адам Рейт! Адам Рейт!“ Не можеше да повярва, че увереността и спокойствието, които бе изпитвала в неговата компания толкова дълго време, се бяха стопили в миг. Завъртя се и понечи да излезе от кафенето, но се блъсна в едър мъжага, облечен с панталони от сивкава кожа, широка бяла риза и сърмена жилетка. Миниатюрната черна шапчица на главата му се килна при сблъсъка им, той я улови за раменете здраво и я попита:

— Ей, къде си се разбързала толкова?

— Никъде — измънка Зап-210. — Търсех един човек.

— Но намери мен, което си е почти чист късмет. Ела, още не съм си изпил сутрешното вино. След това ще обсъдим какво да правим двамата.

Зап-210 застина, парализирана от страх и нерешителност. Опита да се освободи от лапите на мъжагата, но той само я стисна по-здраво. Момичето трепна от болка.

— Тръгвай — изръмжа мъжът. Дръпна я и тя го последва, препъвайки се, към близкото сепаре.

Мъжът махна с ръка и в миг на масата бяха поднесени кана с вино и чиния с пържени рибени хапки.

— Яж — подкани я той. — Пий! Не се скъпя за никого, било да го черпя с вино, било с юмруци. Но преди да продължим, каква ти е тарифата? Някои от твоите колежки, знаейки, че си имат работа не с кого да било, а с Отайли, са се опитвали да ме оскубят — за тяхно неудоволствие, бих добавил. И така — колко вземаш?

— За какво? — прошепна Зап-210.

Отайли се изцъкли от изненада.

— Странна птица си ти. От коя раса си? Твърде си бледничка за танг и прекалено стройна за сив.

Зап-210 сведе очи. Сръбна от виното и се огледа отчаяно за Рейт.

— Брей, че си срамежлива! — изпръхтя развеселено Отайли. — И какви фини маниери!

Той започна да се храни. Зап-210 отново опита да се измъкне.

— Сядай! — скастри я Отайли. Тя побърза да се отпусне на стола. — Пий!

Тя отпи от виното, което се оказа по-силно от всичко, което бе опитвала досега.

— Така е по-добре — кимна Отайли. — Сега вече се разбираме.

— Не — поклати глава Зап-210. — Не се разбираме. Не желая да седя с теб! Какво искаш всъщност?

Отайли отново я изгледа учудено.

— Не знаеш ли?

— Разбира се, че не. Освен ако... да не искаш това?

Отайли се захили.

— Точно това имам предвид и разни други неща.

— Но... аз не знам нищо за тези неща. И не искам да ги уча.

Отайли приключи с рибата.

— Девица, издокарана с шарф. За такава ли се представяш?

— Не разбирам за какво говориш... трябва да си вървя... да намеря Адам Рейт.

— Намери мен, което, както вече ти казах, е по-добре. Пийни винце и се отпусни. Обещавам ти, че ще запомниш днешния ден до края на живота си — Отайли напълни отново чашите. — Аз също ще пийна, за да се повеселим заедно. Да си призная, всичко това взе да ме възбужда!

Рейт и Кауч вървяха през пазара, където продавачите на риба привличаха вниманието към стоката си с чудати напевни подвиквания.

— Пейт ли? — попита Рейт.

— Не — отвърна Кауч, — с тези крясъци само се мъчат да заинтригуват купувачите. Тангите нямат никакъв музикален слух. Но чуй ги само, как се стараят да се надвикват едни други — истинска какофония!

Рейт намираше шума за дразнещ.

— Обзалагам се, че ще дойде време, когато бъдещите социални антрополози ще се опитват да изучават и каталогизират подобни кръсъци. Ала за момента далеч повече ме интересува надпреварата със змиорки.

— Не се и съмнявам — кимна Кауч. — Макар че, както вече ти казах, още не са започнали.

Те прекосиха площада и спряха при празния канал с двата аквариума. Рейт погледна към стената, над която се виждаше короната на стара полуизсъхнала псила.

— Бих искал да надзърна от другата страна — рече той.

— Ами направи го — подкани го Кауч. — Но не сме ли тук, за да изучаваме невидимата енергия, командваща змиорките?

— Тъкмо затова — кимна Рейт. — Ей там, при сергията за амулети има малка вратичка. Ще дойдеш ли с мен?

— Разбира се — засмя се Кауч. — Винаги съм готов да науча нещо ново.

Те тръгнаха покрай старинната ограда, която в далечното минало е била облицована с кафяви и бели плочки, но сега повечето бяха изпопадали и отдолу се подаваше кирпичена стена. Двамата минаха през вратата и се озоваха в Стария град на Урманк — квартал с порутени къщурки от тухли, камъни и дървени трупи. Някои бяха изоставени, други в процес на възстановяване — един постоянен цикъл на разпад и обновление, в който всяка тухла, камък или дърво се използваша многократно от редуващите се обитатели. От вратите и прозорците надзъртаха дрипаво облечени танги и едроглави сиви, нетърпима смрад изпълваше въздуха.

Зад къщите имаше огромно бунище, обрасло с яркочервени шубраци. Рейт забеляза псилата, която бе видял от пазара — стърчеше съвсем близо до стената, надвесена над барака с тухлени стени. Вратата бе от масивно дърво, обковано с желязо, и бе оборудвана с як, железен катинар. Бараката се опираше плътно в стената.

Рейт огледа района, който бе почти пуст, ако се изключеха няколко голи дечица, шляпащи в локва с жълтеникава слуз. Той се приближи към бараката. Катинарът, халките и пантите бяха от масивно желязо. Нямаше прозорци, единственият отвор бе този на вратата. Рейт отстъпи назад.

— Видяхме достатъчно — промърмори той.

— Наистина? — Кауч погледна с любопитство към бараката. — Не виждам нищо интересно. Мислиш ли, че има някаква връзка с надпреварата?

— Разбира се — те тръгнаха обратно между къщурките. — Бихме могли да се справим и сами, но ако разполагаме поне с двама души, на които да разчитаме, нещата ще бъдат по-сигурни.

Кауч го гледаше със страхопочитание и недоверие.

— Ама ти наистина ли смяташ, че би могъл да спечелиш пари от надпреварата със змиорки?!

— Стига съдържателят да ни изплати честно и почтено печалбата.

— Не се притеснявай за това — увери го Кауч. — Ще плати, само да има спечелили. И като стана дума за пари, как смяташ да делим?

— Половината за мен, другата половина за теб и твоите двама довереници.

Кауч прехапа устни.

— Долавям известно неравноправие. Планът е общ, а единият от нас ще вземе три пъти повече от другите.

— Така е — кимна Рейт. — Но в противен случай другите няма да получат съвсем нищичко.

— Разбрах намека — кимна Кауч. — Смятай, че сме се уговорили.

Те се върнаха в кафенето. Рейт се огледа, но Зап-210 не се виждаше никаква.

— Трябва да потърся моята спътница — каза той на Кауч. — Предполагам, че ме чака в странноприемницата.

Зафатранецът се поклони любезно и Рейт отиде в „Щастливият моряк“, но и там от Зап-210 нямаше следа. След като разпита съдържателя, узна, че девойката е идвала и малко след това излязла наново, без да спомене какви са й намеренията.

Рейт излезе навън и огледа крайбрежната улица в двете посоки. Вдясно носачи с избелели, някога червени фустанели и кожени нараменници разтоварваха един пощенски кораб, вляво се вихреше пазарната суматоха.

Не биваше да я оставям сама, укори се той, особено в настроението, в което беше тази сутрин. Беше приел, че се е успокоила и привикнала с новото си положение, и нито за миг не се бе усъмнил в душевното ѝ равновесие. Рейт се проклинаше за своята недалновидност и егоцентричност. Момичето несъмнено преживяваше драматични промени — както физически, така и емоционални. Рейт се върна в кафенето. Кауч го посрещна със загрижен поглед.

— Имаш умислен вид.

— Момичето, което ме придружаваше — не мога да я открия никъде.

— Ба! — изсумтя Кауч. — Всички си приличат. Сигурно е отишла на пазара да си купи някое украшение.

— Не — поклати глава Рейт. — Тя няма никакви пари, нито каквото и да било опит в този свят. Освен ако... — прехапа устни и насочи поглед към хълмовете, където пътят извиваше покрай замъка на вампирите. Възможно ли бе да е решила да се върне в Убежищата? Изведнъж му хрумна друга мисъл. Гжиндра! Тялото му се вцепени от ужас. Рейт повика сервитьорчето. — Тази сутрин закусах с една млада госпожица. Спомняш ли си я?

— Да, не носеше ли оранжев тюрбан, каквито имат хедайханците?

— Именно. Да си я виждал след това?

— Ами да. Седеше на онази маса, беше си завързала шафрана на съблазънта и разговаряше с шампиона Отайли. Пиха по чаша вино, после си тръгнаха.

— Тръгнала е с него по своя воля? — учуди се Рейт.

Момчето повдигна равнодушно рамене.

— Носеше шафран, не изрази несъгласие, освен това се облягаше на ръката му, предполагам, че е било заради изпития алкохол.

— Къде отидоха?

Ново повдигане на рамене.

— Къщата на Отайли не е далеч, вероятно са се отправили нататък.

— Покажи ми къде е.

— О, не мога — момчето завъртя глава. — Сега съм на работа. Пък и не бих искал да си имам неприятности с Отайли.

Рейт го сграбчи за реверите и сервитьорът се сви уплашено.

— Казвай! — просъска заплашително Рейт.

— По тази уличка, но бързо — не ми е разрешено да напускам кафенето.

Те се затичаха по усойните задни улички на Урманк, озарявани през известни разстояния от косата кафеникава светлина на Карина 4269. Момчето спря пред една странична пресечка и посочи обраслия двор, към който водеше.

— Зад този храсталак е къщата на Отайли.

Сетне хукна обратно по пътя, по който бяха дошли. Рейт свърна в алеята и прекоси занемарената градина. В дъното имаше дървена къщурка с резбовани корниз и матови прозорци. Тъкмо когато се приближаваше, отвътре долетя изплашен вик. Последва шум от удар и сподавено ридание. Коленете на Рейт се разтрепериха, той скочи на верандата и дръпна вратата. Зап-210, гола и с изцъклени от ужас очи, се бе свила на пода, Отайли стоеше надвесен над нея. Девојката вдигна очи към Рейт и той забеляза червена резка през лицето ѝ.

— Кой си ти — попита с нисък и заплашителен глас Отайли — и какво търсиш в къщата ми?

Рейт все едно не го чу. Наведе се и вдигна от пода разкъсания комбинезон и ризата на Зап-210. Едва след това изгледа Отайли. Кауч бе застанал на вратата.

— Вземай момичето и да се махаме — извика той на Рейт. — Не се забърквай с този.

Рейт не му обърна внимание. Приближаваше се бавно към Отайли. Борецът го очакваше с хладна усмивка, опрял юмруци на хълбоците. Рейт спря на три крачки от него. Едрият мъж го разглеждаше отвисоко, сякаш е рядко насекомо.

— Той не е виновен — обади се неочаквано с пресипнал глас девојката. — Аз носех оранжев пояс. Не знаех...

Рейт се наведе и загърна голите рамене на Зап-210 с комбинезона. Мисълта, че борецът е стискал в лапите си това нежно и крехко телце, го караше да кипи от гняв. Прегърна Зап-210 през рамене и я поведе към вратата.

Всичко това никак не се понрави на Отайли. Беше очаквал някаква дума, предизвикателство, дори нападение, което да отключи реакцията му. Нима сега трябваше да преглътне обидата, нанесена от човека, дръзнал да нахлуе неканен в собствения му дом? Мехурът на

неговия гняв се спуска. Той скочи напред и понечи да изрита противника си.

Рейт посрещна с радост промяната в поведението на Отайли. Завъртя се, сграбчи бореца за глезена, дръпна го след себе си, принуждавайки го да излезе с подскачане в градината, и тук го събори със завъртане в бамбуковия шубрак. Отайли се претърколи с ловкостта на леопард. Надигна се, разпери ръце, пошава доволно пръсти и изгледа противника си със страховита усмивка. Рейт го удари в лицето. Отайли сякаш дори не забеляза. Пресегна се, но Рейт се измъкна от хватката му с резки удари и отстъпи назад. Отайли го последва, притискайки го към страничната стена. Рейт направи лъжливо движение, сви пръстите на лявата си ръка в мечешка лапа и заби кокалчета в скулата на бореца. Отайли подскочи лекичко, сетне още веднъж, сякаш се засилваше, и накрая замахна с широко разтворена длан. Рейт се шмугна под ръката му, блъсна го в корема и тъкмо когато Отайли повдигаше коляно, за да го халоса в зъбите, го сграбчи за крака, напъна рязко и го хвърли по гръб. Едрият мъжага се сгромоляса с тътена на отсечено дърво. Полежа няколко секунди замаян, след това се надигна и приседна. Рейт хвана Зап-210 за ръката, хвърли последен поглед на поваления борец и я поведе към улицата. Кауч му се поклонил с едва прикрито възхищение и го последва.

Рейт отведе Зап-210 право в странноприемницата. Девојката се отпусна на кушетката, загърната в разкъсаните си дрехи, и изтри с юмручета насълзеното си лице. Рейт седна до нея.

— Какво стана?

По бузите ѝ се затъркаляха едри сълзи, тя закри лицето си с шепи.

— Не зная къде сбърках — изхлипа и после го погледна. — Може би с шарфа. Той ме накара да пия и главата ми се завъртя. Поведо ме по улиците... просто не бях на себе си. Едва пристъпвах. Когато стигнахме къщата, ми заповяда да се съблека. Отказах и той се ядоса. Крещеше ми, че съм мръсница... не зная как ще го преживея. Болна съм... умирам.

— Нито си болна, нито умираш. Тялото ти най-сетне функционира нормално. Нищо ти няма.

— И не съм такава, каквато ме нарече?

— Разбира се, че не си — Рейт се изправи. — Ще пратя една прислужница да се погрижи за теб. А като се успокоиш, легни и се наспи. Чакай ме да се върна и не излизай никъде. Дано като дойда, разполагаме с достатъчно пари, за да се качим на някой кораб.

Зап-210 кимаше покорно. Рейт напусна стаята.

В кафенето откри Кауч и двамата зафатранци, които бяха пристигнали с втората кола.

— Това е Шазар, а това Удиш — представи ги Кауч. — Сигурни хора, готови да участват във всяко разумно начинание.

— В такъв случай да тръгваме час по-скоро — подкани ги Рейт. — Времето ни е съвсем ограничено.

Четиримата излязоха на крайбрежната. Рейт им обясни теорията си и заключи:

— Ще я проверим след малко. Възможно е, разбира се, да греша и тогава всички ще загубим.

— Съмнявам се — поклати глава Кауч. — В думите ти има смисъл, логиката ти е желязна. Струва ми се, че истината е точно такава.

— Дали има смисъл, ще разберем след малко — въздъхна Рейт.

Приблжиха се до канала за надбягвания, където вече неколцина зрители бяха насядали по пейките в очакване да обявят началото. Рейт ускори крачка — отпавиха се към вратичката в стената, свърнаха по неприветливата сенчеста уличка от другата страна и спряха веднага щом съгледаха бараката под псилата. Тук се притаиха и зачакаха.

Изминаха десетина минути. Рейт започна да нервничи.

— Не мога да повярвам, че сме закъснели.

Шазар го побутна и посочи стената в далечния край на откритото пространство.

— Там има двама.

Мъжете се приближиха. Единият беше загърнат с широко бяло наметало, на главата му имаше квадратна, също бяла шапка, каквито носеха мъдреците от остров Ерзе.

— Това е съдържателят — прошепна Кауч.

Другият, млад мъж, бе издокаран с розова шапчица и бледорозова дълга туника. Дватама крачеха бавно, допрели глави, сякаш обсъждаха нещо важно, и се разделиха близо до бараката. Съдържателят продължи към вратичката в стената.

— Не е ли по-лесно — попита Удиш — да причакаме стария шарлатанин, да го ступаме лекичко и да го лишим от кесията му?

— За съжаление — охлади ентусиазма му Кауч — той не носи със себе си и един секвин и се е погрижил този факт да стане широко известен. Парите се донасят от четирима въоръжени роби под надзора на неговата първа жена.

Младият мъж с розовата туника стигна до бараката. Пъхна ключ в ключалката, завъртя го три пъти, отместе масивната врата и влезе. Тъкмо когато се обръщаше да затвори, установи с изненада, че Рейт и Шазар са се шумгунали зад него.

— Какво означава това? — попита младежът ядосано и изплашено.

— Ще ти го кажа само веднъж — отвърна Рейт. — Или ще ни съдействаш открито и докрай, или още сега ще увиснеш на онзи клон на псилата. Разбра ли ме?

— Разбрах — кимна разтреперан младежът.

— Да чуем как се върши тази работа.

Младежът се колебаеше. Рейт кимна на Шазар, който извади намотано въже.

— Всичко е съвсем просто — заговори младежът припряно. — Събличам се и влизам в резервоара — той посочи метален цилиндър, дълбок четири стъпки, в дъното на бараката. — Една тръба го свързва с канала за надпревари, равнището на водата в двата съда е еднакво. Гмурвам се през тръбата и излизам в странична ниша. Веднага щом се спусне преградата, хващам и премествам указаната змиорка в другия край на канала.

— И как разбираш кой цвят да бъде?

— Съдържателят ми сигнализира с тропане на пръсти по капака.

Рейт се обърна към Кауч.

— Тук всичко е под контрол. Време е да отидеш при масата за залагане — сетне отново заговори на младежа: — В тази ниша има ли място за двама?

— Да — кимна неохотно младежът. — Но ще ни е доста тесничко. Ала кажете ми — ако ви съдействам, как после ще се спася от гнева на съдържателя?

— Ще му кажеш истината — отвърна Рейт. — Че животът ти е по-мил от шепа секвини.

— А той ще отвърне, че от негова гледна точка е обратното.

— Съжалявам — сви рамене Рейт. — Всяка работа носи съответните рискове. Кога трябва да заемеш позиция?

— След една-две минути.

Рейт започна да се съблича.

— Какво пък... ако по някаква причина ни разкрият, чака ни сходна участ.

Помощникът на съдържателя изсумтя неуверено.

— Следвай ме — подкани и се спусна в резервоара. — В тръбата е тъмно, плувай направо.

Рейт се присъедини към него. Младежът си пое въздух и се потопи, Рейт направи същото. На дъното имаше отвор към хоризонтална тръба с ширина три стъпки, той се напъха вътре, следвайки младежа.

Скоро след това двамата изплуваха в подземната ниша, която бе дълга пет стъпки и висока две, озарена от тънки снопове светлина, които се процеждаха през малки отвори. През един от тях Рейт можеше да наблюдава какво става около масата за залагане, където Кауч и Удиш вече бяха заели места.

Съвсем наблизко отекна гласът на съдържателя:

— Добре дошли в поредния ден на вълнуващи надпревари. Кой ли ще спечели днес? Кой ще загуби? Никой не знае. Може да съм аз, а може и да сте вие. Но забавлението е гарантирано за всички ни. Тези, които идват за първи път, нека обърнат внимание, че масата е разделена на единайсет цвята. Можете да залагате, на който желаете от тези цветове. Ако цветът ви спечели, ще получите десетократно повече, отколкото сте заложили. А сега погледнете змиорките и техните цветове: бяла, сива, бежова, небесносиня, кафява, тъмнорчервена, алена, синя, зелена, виолетова и черна. Има ли някакви въпроси?

— Да — обади се Кауч. — Съществува ли ограничение за залозите?

— Сандъкът, който току-що ми донесоха, съдържа десет хиляди секвина. Това е моето ограничение — повече не мога да платя. Ако обичате, залагайте на избраните от вас цветове.

Съдържателят огледа масата с опитно око. Повдигна капака и пусна змиорките в средата на аквариума.

— Край на залозите, ако обичате — пръстите му изтропаха върху капака: чук-чук, чук-чук.

— Две-две — прошепна младежът. — Това е зелено — той отмести плъзгащата се преграда, бръкна в аквариума, улови зелената змиорка и я напъха през друг отвор в крайния аквариум.

— Зелено печели! — провикна се съдържателят. — Който спечелил — спечелил. Двайсет секвина за смелия моряк... Нови залози, ако обичате.

Чук, чук-чук-чук — изтрополиха пръстите върху капака.

— Алено — изтълкува помощникът и повтори процедурата отпреди малко.

— Алено печели! — провикна се съдържателят.

Рейт надзърна през отвора. При предишните залагания Кауч и Удиш бяха изгубили по няколко секвина. На третото и двамата поставиха по трийсет секвина на бяло.

— Край на залозите — отекна гласът на съдържателя. Капакът се спусна. Чук-чук — подадоха сигнал отвън.

— Кафяво — обяви тихо помощникът.

— Бяло — отвърна Рейт. — Бялата змиорка печели.

Младежът изстена уплашено. Той улови бялата змиорка и я премести.

— Ето и поредното състезание на тези удивителни, малки същества — провикна се съдържателят — този път печелившият цвят е кафяв... Кафяв? Бял! Да, змиорката е бяла! Ха! На стари години взех да бъркам цветовете. Какво да се прави, дан на възрастта!... Имаме двама щастливци. Триста секвина за единия и триста за другия... Прибирайте печалбата си, господо. Какво? И двамата залагате цялата сума?

— Да, изглежда днес късметът е на наша страна.

— И двамата на тъмночервено?

— Да, обърнете внимание на онова ято птици с ръждиви пера. И това ако не е верен знак.

Съдържателят вдигна засмяно лице към небето.

— Кой може да разгадае тайните на природата? Надявам се да грешите. И така, приключиха ли залозите? Ето че пускам змиорките, поставям обратно капака и нека най-чевръстата от тях посочи победителя — той положи за миг ръка върху капака и тропна само веднъж. — Те се гмуркат, търсят светлината, която ги мами, скоро ще открием кой е победителят... Ето, вече идва най-бързата. Това синьо ли е? — последва мъчително стенание. — Тъмночервено — съдържателят втренчи поглед в двамата зафатранци. — Предсказанията ви се оказаха верни.

— Така е — кимна Кауч. — Нали ти казвахме? Е, хайде да си оправим сметките.

Съдържателят отброи бавно по три хиляди секвина на всеки от тях.

— Невероятно — промърмори той и погледна замислено към резервоара. — Виждате ли други предзнаменования?

— О, нищо определено — отвърна Кауч. — Но въпреки това ще заложа отново. Сто секвина на черно.

— И аз на същото — обяви Удиш.

Съдържателят се колебаеше. Потърка се замислено по брадичката и огледа канала.

— Невероятно — чука го да мърмори, докато изсипваше змиорките в първия аквариум. — Приключихте ли със залозите? — опря ръце на капака и сякаш в изблик на нервност тропна два пъти отгоре. — Добре тогава, отварям вратичката — той дръпна ръчката и се премести в другия край на канала. — Ето и победителят. Той е... черен?!

— Страхотно — подскочи от радост Кауч. — Върнахме си с лихвите всичко, което сме изгубили през изминалите години заради тези своенравни животинки! Ако обичаш — да си получим дължимото!

— Разбира се — изграка отчаяно съдържателят. — Но днес не мога да работя повече. Коленете ме присвиха ужасно, ще трябва да приключим по-рано.

Рейт и младежът побързаха да се върнат в бараката. Младежът нахлузи розовата туника и шапката и си плю на петите.

Рейт и Шазар прекосиха Стария град и стигнаха при вратичката тъкмо когато там се показва съдържателят, който крачеше забързано, с развети поли на бялото си наметало. Доскоро сънливото му лице сега бе мораво, той размахваше заканително къса сопа.

Кауч и Удиш ги очакваха на крайбрежната. Кауч подаде на Рейт добре натъпкана кесия.

— Твоят дял от печалбата — четири хиляди секвина. Какъв прекрасен ден.

— Да, чудесно се справихме — кимна Рейт. — Помогнахме си взаимно и от това спечелихме всички — нещо, което се случва рядко на Тчай.

— Всъщност ние смятаме незабавно да се отправим към Зафатра — рече Кауч. — А вие?

— Неотложна работа ме зове на друго място. Също като вас и ние с моята спътница ще потеглим колкото се може по-скоро.

— Ами, в такъв случай, желая ви успех.

Тримата зафатранци се сбогуваха и се отдалечиха. Рейт продължи към пазара, където направи някои покупки. След това се прибра в хотела и потропа с разтуптяно сърце на вратата на Зап-210.

— Кой е? — чу с облекчение изплашения ѝ глас.

— Аз съм — Адам Рейт.

— Един момент — вратата се отвори. Зап-210 стоеше пред него със зачервено лице. Беше разчорлена, изглежда току-що си бе облякла сивия комбинезон.

Рейт остави няколко вързопа на кушетката.

— Това е за теб.

— За мен ли? Какво има вътре?

— Погледни сама.

Тя плъзна поглед по лицето на Рейт, наведе се над кушетката и заизважда покупките от вързопите.

— Харесват ли ти? — попита Рейт.

Момичето го изгледа намръщено.

— Така ли искаш да изглеждам — като другите?

Рейт я зяпна слисано. Не такава реакция очакваше. Той заговори бавно.

— Тръгваме на път. Най-добре е да не привличаме внимание. Нали не си забравила онези гжиндра? Трябва да сме облечени като

останалите пътници.

— Разбирам.

— Кое ти хареса най-много?

Зап-210 вдигна една тъмнозелена рокля, разстла я на кушетката, сетне подреди до нея оранжевата риза, белия панталон, тънкия кафяв костюм, черната жилетка и късото черно наметало.

— Не зная дали нещо изобщо ми харесва.

— Пробвай поне едно.

— Сега ли?

— Естествено.

Зап-210 продължаваше да се колебае между тоалетите. Тя стрелна с поглед Рейт и се засмя.

— Добре, ще опитам.

Рейт се прибра в стаята си и се преоблече с дрехите, които си бе купил — сив брич и тъмносиня жилетка. Реши да хвърли овехтелия сив комбинезон. Докато го сгъваше, напипа вътре синята папка и след кратко колебание я напъха под хастара на жилетката. Плановете в папката едва ли щяха да му потрябват, но със сигурност представляваха известна ценност, ако не заради друго, поне заради уникалността си. После слезе в гостната. Малко след това се появи Зап-210. Беше облякла тъмнозелената рокля.

— Защо ме гледаш така? — попита тя.

Рейт не посмя да ѝ каже истината: че си бе припомнил първия път, когато я бе видял — изплашено девойче с черно наметало и мършаво телце. Погледът ѝ бе все така унесен, но сега кожата ѝ имаше здрав бакърен загар, а черната ѝ коса се спускаше на игриви къдрици над очите.

— Мислех си — отвърна Рейт, — че тази рокля ужасно ти отива.

Тя изкриви лице в гримаса, която леко наподобяваше усмивка.

Двамата излязоха на крайбрежната улида и се отправиха към кога „Ниахар“. Откриха необщителния капитан в каюткомпанията, където си преглеждаше сметките.

— Искате да плавате до Казаин? Остана само голямата каюта за седемстотин секвина, но мога да ви предложа две койки в общата спалня за двеста.

9.

Мъртвешко спокойствие цареше над Второто море. „Ниахар“ напусна залива, задвижван от електрически мотори, Урманк бавно се стопа в далечината зад тях.

Корабът плаваше съвсем безшумно, ако се изключеше клокоченето на килватерната струя. Единствените пътници бяха две жени с восъчнобледи лица, облечени в сивкави прозирни рокли, които се разходиха за кратко по палубата, след което се прибраха в своята мрачна тясна каюта.

Рейт остана доволен от голямата каюта, която бяха взели. Тя се простираше по цялата ширина на кораба и имаше три прозореца, които гледаха към кърмата. Леглата бяха вградени в ниши от двете страни. Бяха меки и удобни, макар че леко намирисваха на мухъл. В средата бе поставена масивна маса от черно резбовано дърво, от двете ѝ страни имаше също такива масивни кресла. Зап-210 огледа намусено помещението. Днес бе облечена с бели панталони и оранжева блуза, изглеждаше напрегната и раздразнителна и се движеше с резки, отривисти движения.

Рейт я разглеждаше крадешком и се опитваше да открие причината за лошото ѝ настроение. Тя избягваше да среща погледа му, извърщаше очи от него.

— Харесва ли ти корабът? — попита я той.

Девојката се навъси и повдигна рамене.

— Това е първият кораб, на който се качвам — обърна му гръб, отвори рязко вратата и излезе на палубата.

Рейт вдигна очи към тавана, сви рамене, въздъхна и я последва.

Тя бе прекосила каюткомпанията и бе излязла на кварталдека, където стоеше подпряна на перилата, загледана назад, в посоката, от която бяха дошли. Рейт приседна на една близка пейка и се престори, че се припица на кафеникавите лъчи на слънцето, но всъщност продължаваше да се чуди на поведението ѝ. Вярно, че беше жена и следователно склонна към ирационални действия, но понякога

постъпките ѝ излизаха извън всякакви рамки. Животът в Убежищата със сигурност бе достатъчно обяснение за тези странни маниери, макар напоследък да проявяваше признаци, че започва да се разделя с тях. Сякаш с излизането си на повърхността тя бе захвърлила старата и ненужна черупка, но все още не бе открила нова... Тази мисъл поуспокои Рейт. Част от очарованието на девойката се таеше именно в нейната невинност, в откритостта ѝ... откритостта? Рейт изпръхтя насмешливо. Ни най-малко. Той стана и се приближи до нея.

— За какво си се замислила?

Тя го изгледа хладно с крайчеца на окото.

— За себе си и за дивия живот на гаун. Спомнях си времето, когато живеех в тъмнината. Сега вече зная, че под земята съм била като в задгробното царство. И през цялото това време хората на повърхността са се къпели свободно в светлина и цветове.

— Затова значи се държиш толкова странно!

— Не! — извика тя с неочаквана страст. — Не е така. Причината си ти и твоите тайни. Никога нищо не ми казваш. Не зная нито къде отиваме, нито как възнамеряваш да постъпиш с мен.

Рейт се намръщи, загледан в черната морска шир.

— Не ти казвам, защото аз самият още не съм решил.

— Но сигурно имаш някакви намерения!

— Така е... когато пристигнах в Сивиш, исках да се върна у дома, а пътят дотам е дълъг.

— А с мен какво ще стане?

„Да, какво ще стане със Зап-210?“ — запита се Рейт. Въпрос, който досега бе избягвал да си задава.

— Не зная дали би искала да дойдеш с мен — промърмори неуверено той.

В очите ѝ блеснаха сълзи.

— Че къде бих могла да ида? Нима трябва да стана робиня? Или може би гжиндра? Да завържа оранжевия шарф в Урманк? Или да умра? — тя се отдалечи от парапета и прекоси палубата под втренчените погледи на група моряци със сипаничави, загрубели лица.

Рейт се върна на пейката... Следобедът отмина. Черни облаци на север изпратиха хладен вятър. Платната се люшнаха и когът се понесе напред. Когато се появи отново, Зап-210 имаше странно и

неразгадаемо изражение. Тя погледна с големите си печални очи Рейт и слезе в каютата.

Рейт я последва и я намери да лежи на една от кушетките.

— Не ти ли е добре?

— Не.

— Излез на въздух. Ще се поразведриш.

Тя се надигна изморено и го последва.

— Старай се да гледаш право към хоризонта — посъветва я Рейт.

— Когато корабът се заклати, задържай погледа си там. Прави го известно време и ще се почувстваш по-добре.

Зап-210 се опря на перилата. Облаци забулиха небето над тях и вятърът утихна, „Ниахар“ замря с отпуснати платна... Последваха няколко ярки, ослепителни светкавици, които разцепиха небосвода и удариха в морската повърхност. Зап-210 нададе уплашен вик и се отдръпна назад. Рейт я улови и я задържа в прегръдките си, докато гръмотевиците утихнат.

Усещаше я как пърха като изплашена птица, наведе се и я целуна — по челото, очите, устата.

Слънцето залезе в пищно великолепие от златисти, черни и кафяви багри, по здрач заваля. Рейт и Зап-210 се прибраха в каютата, където стюардът им поднесе вечеря: кълцано месо, морски плодове, бисквити. Докато се хранеха, те поглеждаха през големите прозорци на кърмата, зад които властваха дъждът и светкавиците, а по-късно, когато тътенът на бурята най-сетне утихна, двамата си легнаха и се отдадоха на страстни милувки.

В полунощ облаците се разсеяха и в небето изгряха ярки звезди.

— Погледни нагоре! — прошепна Рейт. — Сред тези звезди има много светове, завладени от хората. Най-старият от тях се нарича Земя — той млъкна.

Зап-210 очакваше да продължи, но по някаква неясна причина Рейт не можа да каже нищо повече и не след дълго девойката заспа.

Гонен от силни ветрове, „Ниахар“ се носеше из Второто море, прехвърляйки с лекота огромни пенести вълни. Най-сетне в далечината се появи нос Брейз и малко след това корабът хвърли котва в древния

град Стайне. Тук попълниха запасите си от прясна вода и продължиха към Шанизадия.

На двайсетина мили по-нататък издължена пясъчна ивица навлизаше навътре в морето. В залива, закътано в сенките на тъмносини дървета, се гушеше градче от плоски къщички със заострени портали и барелефни колони. Тези архитектурни решения се сториха странно познати на Рейт и той попита капитана.

— Този град да не е на часки?

— Това е Сонгих, най-южният от градовете на сините часки. На времето карах товари тук, но ще ви кажа, уважаеми господине, че това е опасна работа. Навярно сте виждали руините на техните градове, разпръснати навсякъде из пустинята. Особено в котанските степи има стотици останки, обитавани някога от старите или от сините часки. Но кой би дръзнал да навлезе в тях сега? Само проклетите фунги.

Градът се стои в далечината и не след дълго изчезна от погледа, когато корабът заобиколи пясъчния полуостров. Около час по-късно виковете на един от моряците накараха всички да изтичат на борда. В небето над тях кипеше въздушно сражение между два кораба. Единият имаше изящни издължени линии и сияеща синьо-сива обшивка. Палубата му бе оброчена с изкусно изработена балюстрада, иззад която надзъртаха дузина същества с лъщящи шлемове. Вторият кораб притежаваше сурова и аскетична конструкция — сивкав, зловец и страховит съд, построен с единствената мисъл за функционалност. Той беше по-малък от кораба на сините часки и видимо по-подвижен — в прозрачната сфера на кърмата седяха неколцина дирдири, погълнати от задачата да унищожат своя противник. Двата кораба описваха огромни кръгове, сменяха рязко посоката, издигаха се и се спускаха, дебнейки се като някакви отровни насекоми. От време на време, когато позволяваха обстоятелствата, корабите си разменяха огнени залпове, без това да води до видими последствия. Те се отдалечаваха светкавично, смаляваха се до размера на точки, после пак се връщаха и профучаваха с рев ниско над океанската повърхност.

Всички на борда на „Ниахар“ бяха излезли да наблюдават двубоя, дори двете старици, които досега не се бяха показвали. Докато оглеждаха с почуда небето, качулката на едната от тях се смъкна, разкривайки мъртвешки бледо лице. Изправена до Рейт, Зап-210 ахна уплашено и бързо извърна глава.

Корабът на сините часки неочаквано пикира право надолу, кърмовите оръдия изригнаха на метри под корпуса на дирдирския изстребител, който се запремята хаотично, бухна се във водата и потъна сред огромен облак от пръски. Машината на сините часки описа триумфален кръг, сетне се отдалечи по посока на Сонгих.

Стариците се спуснаха долу. Зап-210 дръпна Рейт и му зашепна развълнувано.

— Видя ли ги?

— Да, видях ги.

— Те са гжиндра.

— Сигурна ли си?

— Напълно.

— Ами, предполагам, че гжиндра пътуват като всички останали — обясни със спокоен глас Рейт. — Пък и досега с нищо не са показали, че се интересуват от нас.

— Но те са на борда на нашия кораб! Гжиндра не правят нищо случайно!

Рейт изсумтя презрително.

— Може и да е така — но ние какво да направим?

— Да ги убием!

Отново тази неумолима и безжалостна природа на Тчай, оставила отпечатък върху всички обитатели на планетата, помисли си тъжно Рейт.

— Не, но ще ги държим под око — заяви той. — Вече знаем какви са, така че не могат да ни изненадат.

Беше ред на Зап-210 да поклати скептично глава, ала Рейт нямаше никакво желание да причинява зло на беззащитните старици.

Плаването продължи на югозапад, към Сасчанските острови. Дните се нижеха, еднакви като близнаци, без повече вълнуващи събития в небето. Всяка сутрин Карина 4269 прехвърляше хоризонта и се издигаше, забулена в кафеникава мараня. По пладне се образуваше омара, която филтрираше слънчевата светлина и застилаше океана със златисто покривало. Следобедите бяха дълги, залезите — красиви и тъжни, алегорични сражения между войните на мрака и князете на светлината. Нощем изгряваха луните — понякога розовата Аз, друг път синята Браз, а когато ги нямаше, „Ниахар“ се плъзгаше безшумно под звездното небе.

За Рейт тези дни и нощи щяха да са сред най-хубавите, преживени на Тчай, ако не бяха някои мисли, които не му даваха покой. Какво ставаше в Сивиш? Дали щеше да завари космическия кораб завършен, или вече бе разрушен? Каква бе съдбата на лукавия и опасен Айла Гмуреца, какви планове крояха дирдирите в техния град отвъд залива? И какви бяха тези две старици, за които Зап-210 подозираше, че са гжиндра? След онзи случай с въздушния двубой те не излязоха повече на палубата, освен една късна вечер, когато се разходиха за кратко. Докато ги наблюдаваше, Рейт почувства, че целият настръхва. Нямаше никакъв начин да разбере със сигурност дали са гжиндра или не, но предпочиташе да очаква най-лошото — а последствията от това в конкретния случай бяха непредсказуеми.

Една бледа утрин в далечината се появиха Сасчанските острови — три древни вулканични кратера, заобиколени от каменист бряг, обрасъл с горички от псили, киантус, лакови и хлебни дървета. В кратера на всеки от островите имаше по един град, чиито наподобяващи на клетките на пчелна пита къщички бяха полепнали нагоре по стръмните склонове. Тъмните им прозорци бяха извърнати към морето, над покривите се виеше дим.

„Ниахар“ навлезе във вътрешния залив, изви рязко, за да се размине с носещия се в обратна посока ферибот, и доближи южния остров. На кея ги очакваха дългокраки сасчански носачи с черни бричове и високи до глезените ботуши. Те уловиха хвърлените въжета и изтеглиха кораба навътре. Веднага щом бе спуснат трапът, носачите плъзнаха като насекоми на борда, повдигнаха люковете на трюма, наравиха складираните вътре стоки и ги понесоха към града.

Рейт и Зап-210 слязоха на брега. Капитанът се провикна намусено след тях:

— Отплаваме по обяд, гледайте да не закъснявате. Не чакам никого.

Двамата се разходиха по крайбрежната улица, любувайки се на обраслия с къщи и дворове кратер. Зап-210 погледна през рамо.

— Следят ни.

— Гжиндра?

— Да.

Рейт изсумтя недоволно.

— Няма съмнение. Имат заповеди да не ни изпускат от погледа си.

— Което значи, че сме обречени — въздъхна обезсърчено Зап-210. — В Казаин ще докладват на пнумите и след това нищо не може да ни помогне — ще ни откарат обратно в страната на мрака.

Рейт не знаеше какво да каже. Стигнаха до малък залив, защитен с два вълнолома от откритото море, в който имаше терминал. Двамата спряха да погледат пристигащия от съседния остров ферибот — широк и плосък сал с кабинка в единия край, натоварен с двеста сасчанци от най-различна възраст и пол. Фериботът се долепи до кея и пътниците започнаха да слизат. В същото време други, които очакваха пристигането му, минаваха покрай дървената будка, където плащаха за превоза на охранен сънлив служител, след което бързаха да се качат. Фериботът отплава почти без да се забави. Рейт го изпрати със замислен поглед, сетне отведе Зап-210 в откритата чакалня, където я настани на една пейка. Поръча сладко вино и бисквити на един сервитьор и отиде да разговаря с продавача на билети. Зап-210 се оглеждаше нервно и изплашено. Стори й се, че зърна две тъмни сенки зад близкия навес. „Сигурно се питат какво правим тук“ — помисли си тя. Рейт се върна.

— Следващият ферибот е след час — малко преди пладне. Платих за два билета.

Зап-210 го погледна смаяно.

— Но нали по това време трябва да сме на борда на „Ниахар“!

— Така е. Гжиндра наблизо ли са?

— Току-що седнаха на последната маса.

Рейт се засмя мрачно.

— Ще им дадем малко храна за размисъл.

— Какво толкова ще си мислят? Че ще се качим на ферибота?

— Нещо подобно.

— Но защо смяташ, че ще ни повярват?

— Защото навярно от другите острови също потеглят презокеански кораби.

— Сигурен ли си?

— Ни най-малко.

— Но ако се качим на ферибота и гжиндра ни последват, „Ниахар“ ще потегли без нас!

— Най-вероятно. Капитанът ми се стори безскрупулен тип.

Минутите се нижеха една след друга. Зап-210 започна да губи търпение.

— Наближава пладне — отбеляза тя, втренчила поглед в Рейт. Опитваше се безуспешно да разгадае намеренията му, ала Рейт не беше като никой друг на Тчай. Сякаш беше замесен от различно тесто.

— Ето го и ферибота — посочи той. — Да вървим на кея. Искам да сме първи на опашката.

Зап-210 се надигна. Никога нямаше да прозре мислите на този човек! Тя го последва надолу към брега. И други се присъединиха към тях и скоро се образува малка блъсканица и настъпи суматоха. Рейт я попита тихо:

— Какво правят гжиндра?

Зап-210 погледна през рамо.

— Застанали са отзад на опашката.

Фериботът навлезе в пристанището, вдигнаха бариерите и пътниците нахлуха на кея.

Рейт се наведе и зашепна в ухото на спътницата си:

— Гледай да си от страната на будката за билети. Веднага щом я подминем, се шумгни вътре.

— Ох.

Тълпата вече ги влачеше надолу. Зап-210 подтичваше зад Рейт. Когато се изравниха с будката, той се наведе и се промъкна вътре, Зап-210 го последва. Пътниците се блъскаха съвсем близо до тях, протягаха пари на билетопродавача и отминаваха. В края на тълпата бяха двете гжиндра, които надигаха глави да погледнат над останалите. Те последваха пътниците на кея и се качиха на ферибота.

Бариерите се спуснаха и фериботът отплава. Рейт и Зап-210 излязоха от будката.

— Наближава обяд — каза Рейт. — Време е да се връщаме на „Ниахар“.

10.

Ураганни ветрове носеха „Ниахар“ право на югоизток, към Кислован. Морето беше почти черно. Огромни вълни подмятаха кораба като черупка и го заливаха с белезникава пяна.

Едно слънчево утро Зап-210 се присъедини към Рейт на носа. Известно време двамата гледаха напред, над разбунтуваното море, където лъчите на Карина 4269 се разпадаха на искри от златиста светлина.

— Какво ни чака там? — попита Зап-210.

— Нямам понятие — поклати глава Рейт. — Да можех да зная.

— Имаш разтревожен вид. Безпокои ли те нещо?

— Не нещо, а някой — един човек на име Айла Гмуреца. Не зная дали е жив или мъртъв.

— Кой е този Айла Гмуреца и защо се страхуваш от него?

— Той е от Сивиш, опасен тип... надявам се да не е вече между живите. Отвлякоха ме, докато спях. Тъкмо сънувах, че му разцепват главата.

— Защо тогава се тревожиш?

Рано или късно, рече си той, ще трябва да й разкажа всичко. Може би подходящият момент бе настъпил.

— Спомняш ли си една нощ, когато ти разказвах за другите светове в небето?

— Да, помня.

— Един от тях е Земята. В Сивиш построих комически кораб с помощта на Айла. Искях да се върна на Земята.

Зап-210 продължаваше да гледа към морето.

— Защо искаш да се върнеш там?

— Защото там съм се родил. Земята е моят дом.

— Ах! — тя замълча и след малко го погледна крадешком.

— Питаш се дали съм с всичкия си — засмя се Рейт.

— Много пъти съм се чудила. Много-много пъти.

— Така ли? — изненада се той, макар че предположението бе негово.

Тя отново се засмя някак тъжно.

— Припомнях си разни твои постъпки. В Убежищата. В горичката на кхорайците. Когато размени змиорките в Урманк.

— Отчаяни действия на човек, притиснат до стената.

— Ако наистина си от Земята, какво търсиш на Тчай?

— Корабът ми катастрофира в котанските степи. В Сивиш се опитах да построя друг.

— Хм... Земята наистина ли е райско местенце?

— Може би. По-важното е, че земните жители не знаят нищичко за Тчай. А трябва да научат.

— Защо?

— Има десетки причини. Най-важната е, че след като дирдирите са нападали веднъж Земята, могат да го сторят отново.

— Имаш ли приятели на Земята? — попита го тя и втренчи поглед в него.

— Разбира се.

— Там в къща ли живееше?

— Може и така да се каже.

— С жена и деца?

— Нямам нито жена, нито деца. През целия си живот съм пътешествал из космоса.

— А когато се върнеш — какво ще правиш?

— Засега не мога да мисля по-нататък от Сивиш.

— Ще ме вземеш ли с теб?

Рейт я прегърна през раменете.

— Да. Ще те взема.

Тя въздъхна с облекчение. След това вдигна ръка.

— Погледни нататък, накъдето грее слънцето. Там има остров.

Споменатият остров от черен гранит беше първият от множеството, набраздило морската повърхност. Навлизаха в район, където вилнееха огромни летящи хищници от непознат за Рейт вид. Четири трепкащи крила подкрепяха кълбо от увиснали розови пипала и централна тръба, завършваща отпред с изпъкнало око. Съществата се носеха по течението на вятъра, издигаха се нагоре, сетне пикираха с главоломна скорост, сграбчваха в движение своята жертва и отлитаха

бързо. Неколцина от тях се приближиха към „Ниахар“ и моряците се разбягаха с изплашени викове.

Капитанът, който се бе подал на предната палуба, се засмя с ехидно отвращение.

— Говорят, че това били очите и червата на удавени моряци. Намираме се в Канала на смъртта, тези скали се наричат Зъбите на мъртвеца.

— Как ще го преминем през нощта?

— Не зная — повдигна с безразличие рамене капитанът, — тъй като никога не съм опитвал. Дори денем това е рисковано начинание. Бреговете на всеки от тези острови са обсипани с избелели кости. Виждате ли онази сянка в далечината? Това е Кислован. Ако имаме късмет, утре ще хвърлим котва в Казаин.

Привечер небето се покри с издължени перести облаци и вятърът постепенно се усили. Капитанът насочи „Ниахар“ към залива на една голяма черна скала и го доближи толкова, че носът почти докосваше влажния потъмнял камък. Тук спуснаха котва и „Ниахар“ се поклащаше в относително спокойствие, докато вятърът бързо прерасна в щорм. Огромни вълни прехвърляха черните скали на входа на залива и пръските им достигаха до самите върхове. Морето кипеше и се люшкеше, при един такъв рязък порив на вятъра веригата се скъса и „Ниахар“ заплава свободно из залива.

С настъпването на нощта вятърът утихна. Още известно време морето продължаваше да се вълнува, но при изгрев-слънце то бе съвсем гладко и спокойно и Зъбите на мъртвеца стърчаха над него като древни паметници, забодени в равна стъклена повърхност. Зад тях се виждаше тъмният масив на континента.

„Ниахар“ прекоси Канала на смъртта на собствен ход, по пладне навлезе в един тесен залив и в късния следобед спря до един кей на Казаин.

На пристанището двама дирдирчовеци се приближиха да огледат „Ниахар“. Съдейки по облеклото и маниерите им, бяха безупречни, млади и суетни, с фалшиви антени, които се поклащаха наперено и блещукаха с измамна светлина. Сърцето на Рейт се сви мъчително при мисълта, че са ги пратили да го заловят и хвърлят в тъмница. Ала след като задоволиха любопитството си, дирдирхората се отправиха към вътрешността на града.

На пристанището нямаше никакви формалности. Рейт и Зап-210 си свалиха багажа на кея и без да бъдат проверявани от когото и да било, се отправиха към близката превозна станция. Осемколесна платформа тъкмо се готвеше да потегли през Кислованския провлак, Рейт запази най-люксовата кабина на борда — миниатюрна стаичка с два хамака на третия етаж, с изглед към задната палуба.

Час по-късно моторната платформа закрета към покрайнините на Казаин. Известно време пътят криволичеше по крайбрежните хълмове, осигурявайки чудесна гледка към Канала на смъртта и Зъбите на мъртвеца. На пет мили северно трасето изви към вътрешността. През останалата част от деня се тътрузеха из зеленчукови поля, гори от дървета с белоснежни ябълковидни плодове и редки запустели селца.

Рано привечер спряха в самотна странноприемница, където четирийсет и тримата пътници получиха вечеря. Половината от тях бяха сиви, останалите Рейт не беше в състояние да идентифицира. Двама вероятно бяха степни хора от Котан, а неколцина други приличаха на сасчанци. Двете жълтокожи жени с рокли от черни люспи със сигурност идваха от тресавищата край Второто море. По правило пътниците се стараеха да не обръщат внимание едни на други и веднага след като се нахраниха, се върнаха във фургона. Рейт знаеше, че безразличието им е привидно, всеки от тях бе преценил останалите с проникателност, за каквато той не можеше и да мечтае.

Фургонът потегли рано на заранта и зората ги посрещна на подстъпите към централното плато. Карина 4269 изгря величествено, за да озари огромна савана, обрасла с алувии, дървета бесилки, торбести гъби и туфи бодлива трева.

Така измина този ден, както и четирите след него — пътуване, което Рейт почти не забелязваше заради нарастващата си нервност. В Убежищата, в големия подземен канал, край бреговете на Второто море и дори на борда на „Ниахар“ той бе завладян от странно спокойствие, граничещо с безсилно отчаяние. Но сега залогът отново се покачваше. Той се надяваше, молеше се, копнееше фургонът да се придвижи по-бързо, трепереше при мисълта какво ще открие в складовете на Айла в Сивиш. Почувствала напрежението му, но

отдаваща го на други причини, Зап-210 се затвори в себе си и също не обръщаше внимание на околния пейзаж.

А фургонът продължаваше да пъпли през централното плато, спусна се по терасовидните склонове от напукан гранит и се озова в страна, обитавана от племена на враждебно настроени сиви. Все по-често забелязваха признаци за дирдирско присъствие: бетонни бункери и яркочервени кули, охраняващи входа към долината, клисури с непристъпни стени, в които най-вероятно се устройваха ловни излети. На шестия ден пред тях изникна планинска верига — намираха се от другата страна на хълмовете, спускащи се към Хей и Сивиш. Пътешествието бе към своя край. През цялата нощ фургонът боботи по прашен път, озарен от синята и розовата луни. После луните се скриха и небето на изток придоби цвета на засъхнала кръв. Зората настъпи като феерия от тъмночервени, оранжево-кафяви и бежови сияния. Отпред вече се виждаха Айзанският залив и покривите на Сивиш. Два часа по-късно фургонът спря в сивишкото депо до моста.

11.

Рейт и Зап-210 прекосиха моста, смесени с обичайната тълпа сиви, които се връщаха от работа в хейските заводи.

Сивиш се стори на Рейт болезнено познат — сцена на толкова много надежди и разочарования, та сърцето му неволно се разтуптя. Ако, по някаква невероятна прищявка на съдбата, някога се завърне на Земята, ще може ли да забрави преживяното в този град?

— Ела — подвикна той на девойката. — Ще вземем пътнически фургон.

Фургонът поскърцваше и стенеше, но скоро опушените, неприветливи квартали на Сивиш останаха зад тях и те стигнаха най-южната спирка, откъдето маршрутът продължаваше за Айзанския бряг. Зад спирката се простираха солниците и пътят описваше завой покрай складовете на Айла Гмуреца.

Всичко изглеждаше както преди — купчините от камънаци, пясък и сол, стари тухли и чакъл. От едната страна, зад складовете, се издигаше ексцентричната канцелария на Гмуреца. Не се виждаше никакво движение, нямаше хора, нито коли. Вратите на навеса бяха затворени, стените — полегнали повече от преди. Рейт ускори крачка, почти се затича по пътя и Зап-210 бе принудена да стори същото.

Рейт стигна навеса и се огледа. Пусто. Никакви звуци, нито гласове. Тишина. Навесът изглеждаше сякаш всеки миг ще падне, като че ли бе пострадал от силна експлозия. Рейт доближи страничния вход и надзърна вътре. Скелето беше празно. Космическият кораб бе изчезнал. Покривът бе полуразрушен, през зейналите отвори прозираше небето. Работилницата и шкафовете с инструменти бяха напълно опустошени.

Рейт се обърна и пое бавно към солниците. Какво ще прави сега?

Нямаше никаква представа. Умът му бе съвсем празен. Той се отдалечаваше бавно от навеса. Над главния вход някой бе написал „Онмале“. Името на емблемата, носена от Траз, когато Рейт го бе

срещнал за първи път в котанските степи. Тази дума прониза парализираното му съзнание. Къде ли бяха Траз и Анахо?

Той приближи канцеларията и надзърна през прозореца. Тук, докато спеше, го бяха упоили с газ, след което гжиндра го бяха напъхали в чувал и отнесли в тунелите. Някой друг лежеше сега на кушетката — дълбоко заспал старец. Рейт потропа на стената. Старецът се пробуди и отвори първо едното си подпухнало око, сетне и другото. Загърна се зиморничаво с парцаливото си сиво наметало и се надигна.

— Кой е там? — провикна се дрезгаво.

Рейт реши да забрави предпазливостта, към която обикновено прибегваше.

— Къде са хората, които работеха тук?

Вратата се разтвори широко, старецът спря на прага и огледа Рейт от горе до долу.

— Разпръснаха се насам и нататък. Някои ги взеха ей там — той посочи с пръст Стъкления блок.

— Кой по-точно?

Отново същият внимателен поглед.

— Кой си ти, дете не знаеш новините в Сивиш?

— Пътник — отвърна Рейт, като се опитваше да говори спокойно. — Какво се е случило тук?

— Приличаш ми на един човек на име Адам Рейт — произнесе неочаквано пазачът. — Поне така го описват. Но Адам Рейт щеше да ми каже имената на локхаря и танга, които са известни само на него.

— Локхаря трябва да е Зарфо Детуайлер, а тангът няма да е друг, освен Исам.

Пазачът се надигна и надзърна над рамото му.

— А тази коя е? — попита, сочейки Зап-210.

— Приятелка. Тя знае, че съм Адам Рейт, и може да й се има доверие.

— Инструктираха ме да не се доверявам никому, освен на Адам Рейт.

— Аз съм Адам Рейт. Казвай каквото имаш да ми казваш.

— Приблужи се. Остава да ти задам един последен въпрос — старецът се наведе и прошепна в ухото на Адам: — В Коуд Адам Рейт се запозна с един яоски благородник.

— Името му е Дордолио. А сега, какво е посланието за мен?

— Нямам послание.

— Тогава защо ми зададе всички тези въпроси? — избухна Рейт, чието търпение се бе изчерпало.

— Защото Адам Рейт има приятел, който би искал да го види. Аз трябва да отведа Адам Рейт при този приятел, без никой да разбере.

— И кой е този приятел?

Старецът размаха пръст.

— Шшшт! Не отговарям на никакви въпроси. От мен се иска да се подчинявам на дадените ми инструкции, точно затова ми плащат.

— Хубаво де, какви ха тези инструкции?

— Да заведа Адам Рейт на едно място. С това се изчерпват задълженията ми.

— Много добре. Да тръгваме.

— Веднага щом си готов.

— Готов съм.

— Да вървим — старецът се отправи към пътя и Рейт и Зап-210 го последваха.

Пазачът внезапно спря.

— Без нея. Само ти.

— Тя може да дойде.

— В такъв случай никъде няма да вървим и аз не знам нищо.

Рейт продължи да упорства и да спори, но безрезултатно.

— И колко далеч е това място? — попита накрая.

— Не е далече.

— Една миля? Две?

— Не е далече. Скоро ще се върнем. Защо се дърпаш? Жената няма да избяга. И да хукне нанякъде, друга ще си намериш. Аз така правех на твоите години.

Рейт огледа околността — пътя, порутените къщурки из солниците, полето наоколо. Не се виждаше жива душа, ала това не му вдъхваше особено спокойствие. Той погледна към Зап-210. На устните ѝ трепкаше неуверена усмивка. Някаква отдалечена част от съзнанието му отчете факта, че това бе първата искрена усмивка на иначе сериозното ѝ, навъсено лице. Рейт ѝ заговори с настойчив глас:

— Иди в канцеларията и залости вратата. На никого няма да отваряш. Ще се върна веднага щом мога.

Зап-210 влезе в канцеларията. Вратата се хлопна и Рейт чу хлъзгането на резето. Той се обърна към стареца:

— Да побързаме! Води ме при този мой приятел.

— Последвай ме.

Старецът закуцука мълчаливо по пътя и свърна направо през солниците към покрайнините на Сивиш. Рейт го следваше, изпълнен с неувереност и подозрение.

— Къде всъщност отиваме? — провикна се той.

Старецът махна неопределено с ръка.

— Кой е този човек, с когото трябва да се срещна? — продължи да упорства Рейт.

— Приятел на Адам Рейт.

— Да не е Айла Гмуреца?

— Не ми е позволено да му разкривам името. Нищо не мога да кажа.

— Дано по-скоро приключим с тази история — въздъхна Рейт.

Старецът се насочи към една от последните къщички, която стърчеше встрани от останалите. Беше доста стара, ако се съдеше по покритата с плесен, сива и напукана стена. Той доближи вратата, почука и се отдръпна встрани.

Отвътре се чу шум. Нещо помръдна зад единствения прозорец. Вратата се отвори. На прага застана Анке ди афрам Анахо. Рейт въздъхна облекчено.

— Това ли е човекът? — попита с вреслив гласец старецът.

— Да — кимна Анахо. — Това е Адам Рейт.

— Дай ми парите тогава, търпение нямам да свърша с тази работа.

Анахо влезе вътре и се върна с кесия секвини.

— Ето ти уговореното. Ела пак след месец. Ще има още за теб, ако междувременно си държиш езика зад зъбите.

Старецът взе кесията и си тръгна.

— Къде е Траз? — попита изгубил търпение Рейт. — Къде е корабът?

Анахо само поклати глава.

— Не зная.

— Какво?

— Ето какво се случи. Ти беше отвлечен от гжиндра. Айла Гмуреца бе ранен тежко, но не умря. Три дни след събитията неколцина дирдирхора дойдоха за Айла и го отведоха в Стъкления блок. Той хленчеше, дърпаше се, ругаеше и заплашваше, но нищо не помогна. По-късно узнах, че направил страхотно представление по време на лова, държал се като побъркан, тичал презглава, крещял с пълно гърло... Дирдирхората видяха кораба, когато идваха за Айла, уплашихме се, че пак ще се върнат. И тъй като машината бе готова за полет, решихме да я махнем от Сивиш. Аз останах да те чакам. Посред нощ Траз и неколцина техници вдигнаха кораба и отлетяха към едно място... Траз каза, че знаеш кое.

— Кое? — попита Рейт.

— Не ми го каза, за да не мога да го издам, в случай че ме заловят. Само написа „Онмале“ на навеса. Каза, че ще се сетиш къде трябва да идеш.

— Да вървим при склада. Оставих там един приятел.

— Знаеш ли какво означава „Онмале“? — попита Анахо.

— Мисля, че се досещам. Но не съм сигурен.

Върнаха се по същия път.

— Онзи въздухолет все още ли е на наше разположение? — попита Рейт.

— Да, дистанционното е у мен. Не виждам защо да не можем да го използваме.

— Значи положението не е чак толкова лошо... Междувременно, преживях доста интересни неща — той разказа на Анахо част от приключенията си. — Избягах от Убежищата. По някое време започнаха да ме преследват двама гжиндра. Може би бяха наети от кхорайците или пнумите са ги пратили подире ни. Видяхме други гжиндра в Урманк, които се качиха с нас на борда на „Ниахар“. Предполагам, все още са на Сасчанските острови, но не съм сигурен. Оттогава никой не ни е преследвал, но въпреки това ми се ще да напуснем Сивиш час по-скоро.

— Готов съм да тръгна веднага — увери го Анахо. — Всеки миг късметът може да ни изневери.

Най-сетне стигнаха складовете на Гмуреца. Рейт спря. Изглежда, се бе случило това, от което се бе опасявал подсъзнателно. Вратата на канцеларията зееше. Рейт хукна нататък, следван от Анахо.

Нямаше и следа от Зап-210 — нито в канцеларията, нито из складовете.

Точно пред вратата на канцеларията почвата бе съвсем мека и там се виждаха отпечатъци от боси крака.

— Гжиндра — поклати глава Анахо. — Или пнумеци. Не може да са други.

Рейт плъзна поглед над застиналите в мълчание солници. Какво да правят? Накъде да вървят, за да я търсят? Ами Траз, космическият кораб, завръщането на Земята? Рейт се отпусна уморено върху един празен сандък. Анахо го наблюдаваше с тъжно, издължено лице, като застаряващ, изгубил славата клоун. Накрая произнесе с мрачен глас:

— Най-добре да тръгваме.

Рейт разтърка чело.

— Почакай малко. Трябва да помисля.

— Какво толкова има да мислиш? Щом е в ръцете на гжиндра, значи е изчезнала безследно.

— Това ми е ясно.

— Не можеш да направиш нищо.

Рейт погледна към хълмовете.

— Сигурно ще я отведат под земята. А след това ще я хвърлят в бездната. Безсилен си да я спасиш, така че по-добре я забрави. Траз ни чака при кораба.

— Все още мога да направя нещо — възрази Рейт. — Да слеза след нея.

— Под земята? Това е безумие! Никога няма да се върнеш!

— Веднъж вече се върнах.

— Прищявка на съдбата.

Рейт се изправи. Анахо продължаваше да го убеждава отчаяно:

— Разбери, няма шанс да се върнеш. Помисли за Траз. Нима ще го оставиш да те чака до края на дните си? Дори не мога да му кажа, че си пожертвал всичко, след като не знам къде е.

— Не възнамерявам да пожертвам всичко — отвърна Рейт. — Защото ще се върна.

— Ами! — изпръхтя презрително Анахо. — Този път пнумите няма да допуснат грешка. Ще те провесят над бездната заедно с момичето.

— Не — поклати глава Рейт. — Няма да го направят. Трябвам им за Музея на Вечността.

Анахо размаха в почуда ръце.

— Така и не се научих да те разбирам! Добре, върви под земята! Забрави верните си другари! Прави каквото знаеш! Кога ще слезеш? Сега ли?

— Утре — отвърна Рейт.

— Утре. И защо е това забавяне? Защо ще лишаваш пнумите от своето сияйно присъствие чак до утре?

— Защото днес ще направя някои приготовления. Ела, трябва да идем до града.

12.

Призори Адам Рейт се отдалечи към покрайнините на солниците. Тук преди няколко месеца той и приятелите му бяха засекли сигналите, които си разменяше Айла Гмурца с гжиндра. Сега Рейт също носеше огледалце. Веднага щом Карина 4269 се издигна над хоризонта, той плъзна едно слънчево зайче из околните хълмове.

Измина близо час. Рейт продължаваше методично да святка с огледалцето, засега без никакъв резултат. Но ето че изведнъж, като че от въздуха изникнаха две тъмни фигури. Бяха щръкнали на неколкостотин крачки от него и го разглеждаха, без да помръдват. Рейт завъртя леко огледалцето. Фигурите се раздвижиха и запристъпваха като хипнотизирани към него. Рейт се запъти да ги пресрещне. Не след дълго двамата спряха на петнайсетина крачки от него.

Измина една минута. Тримата се разглеждаха. Лицата на гжиндра бяха засенчени от нахлупените шапки, те бяха мъртвешки бледи, лисичи, с дълги, тънки носове и скосени черни очи. След като почакаха малко, двамата гжиндра скъсиха разстоянието.

— Ти си Адам Рейт — произнесе единият с нисък глас.

— Да, аз съм Адам Рейт.

— Защо ни сигнализираш?

— Вчера вие отведохте моята спътница.

Гжиндра не отговори.

— Истина ли е, или не?

— Истина.

— Защо го направихте?

— Такава беше уговорката.

— Къде я отведохте?

— На мястото, където ни бе поръчано.

— Къде е това място?

— Нататък.

— Имате ли уговорка за мен?

— Да.

— Чудесно — отвърна Рейт. — Вървете напред. Аз ще ви последвам.

Гжиндра се посъветваха шепнешком.

— Не сме съгласни — възрази единият. — Не обичаме, когато вървят след нас.

— Е, този път ще трябва да се примирите — засмя се Рейт. — В края на краищата, нали ще изпълните уговорката.

— Така е, ако всичко мине добре. Но откъде да сме сигурни, че няма да ни застреляш в гръб?

— Нямам подобно намерение — увери ги Рейт. — Единственото, което искам, е да открия моята спътница и да я върна на повърхността.

Гжиндра го гледаха с равнодушно любопитство.

— Защо отказваш да вървиш пред нас?

— Защото не зная къде да отида.

— Ние ще ти кажем.

— Вие тръгнете напред! — заяви с твърд глас Рейт. — Така ще е по-лесно, отколкото да ме носите в чувал.

Гжиндра отново си зашепнаха, без да изпускат от поглед Рейт. След това се обърнаха и поеха бавно през солниците.

Рейт ги последва на петдесетина крачки. Вървяха по едва забележима пътечка, която от време на време се губеше напълно. Така изминаха около миля, сетне втора. Складовете се смалиха до правоъгълни петна, Сивиш се превърна в сивкава купчина на северния хоризонт.

Гжиндра спряха, обърнаха се и го изгледаха.

— Ела по-близо — подкани го единият. — Трябва да застанеш до нас.

Рейт ги доближи неохотно. Извади лъчемета, който бе купил вчера, и им го показа.

— Това е само предпазна мярка. За да не бъда упоен или убит. Искам да сляза жив в Убежищата.

— Не се тревожи, няма да ти сторим нищо — успокоиха го гжиндра в един глас. — Прибери пистолета, той не ти е нужен сега.

Рейт продължаваше да държи оръжието в ръка, докато ги приближаваше.

— По-близо! По-близо! — подканяха го двамата. — Застани в очертанията на черното петно.

В мига, в който Рейт стъпи на петното, то потъна в земята. Гжиндра стояха спокойно и неподвижно, толкова близо до него, че Рейт можеше да различи бръчките по лицата им. С нищо не показваха, че се страхуват от оръжието му.

Замаскираният асансьор се спусна на петнайсет стъпки, спря и гжиндра пристъпиха в издълбан в скалата тунел. Те погледнаха през рамо и го подканиха.

— Побързай — след това се затичаха, развявайки краищата на наметалата си. Тунелът бе наклонен надолу и това допълнително ускоряваше движението. Постепенно обаче се изравни и накрая свърши с ръб, отвъд който се простираше воден канал. Гжиндра посочиха на Рейт да се спусне в една лодка, в която те също се настаняха. Лодката се плъзна по повърхността, насочвана дистанционно, и пое по средата на канала.

Плаваха около половин час, Рейт непрестанно се озърташе, докато двамата гжиндра седяха мълчаливо, подобно на издялани от черен камък фигури.

Каналът се вля в по-голяма подводна река, лодката се насочи към пристана. Рейт пръв слезе на брега, гжиндра го последваха. Дадоха му знак да чака, скоро след това откъм сенките се зададе пнумек. Гжиндра произнесоха няколко думи в пространството, които пнумекът сякаш не чу, след това се върнаха в лодката и отплаваха, извърнали белите си очи към кея. Рейт остана с пнумека, който заговори:

— Адам Рейт, последвай ме. Очаквахме те.

— Къде е младата жена, която ви доведоха вчера? — попита Рейт.

— Ела.

— Къде е?

— Жужма кастчай те очакват.

Странно усещане, като от хладен повей, накара кожата на Рейт да настръхне. Зловеци предчувствия завладяха съзнанието му. Беше взел всички възможни предпазни мерки, но тепърва предстоеше да провери ефективността им.

Пнумекът го подкани с жест.

— Хайде.

Рейт го последва, едновременно ядосан и засрамен. Спуснаха се по криволичещ коридор, облицован с плочи от черен полиран кремък,

по който трепкаха сенки и отражения. Рейт усети, че му се завива свят. Коридорът се разшири в зала с черни огледала. Рейт се чувстваше все по-объркан. Пнумекът го отведе до централната колона, в която имаше плъзгаща се врата.

— Вътре ще влезеш сам, там е Музеят на Вечността.

Рейт надзърна през отвора и видя тясна клетка, тапицирана с материя, наподобяваща сребърно руно.

— Какво е това?

— Трябва да влезеш.

— Къде е младата жена, която ви доведоха вчера?

— Влез през портала.

— Настоявам да разговарям с някой пнум — заяви ядосано Рейт.
— Въпросът е много важен.

— Влизай в клетката. Когато порталът отново се отвори, върви по следата до Вечността.

Рейт втрени гневен поглед в пнумека. Бледото лице беше безразлично като муцуна на риба. Всякакви заплахи, молби и убеждения секнаха в гърлото на Рейт. Забавянето или съпротивата можеха да доведат до ужасяващи последствия, тази мисъл накара стомаха му да се свие. Той пристъпи в клетката.

Порталът се затвори. Клетката внезапно полетя надолу, спускайки се бързо, но с контролирана скорост. Измина една минута. Клетката спря. Порталът се разтвори. Рейт пристъпи в непрогледния мрак. Под краката му блесна ивица от жълти точки, която се отдалечаваше право напред. Той се огледа. Наостри слух. Нищо, нито звук, нито усещане за нечие присъствие. Завладян от странното чувство за обреченост, пое по жълтата линия.

От време на време светещите точки извиваха в една или друга посока. Рейт ги следваше неотстъпно, страхувайки се от това, което би могло да дебне в мрака от двете страни. За момент му се стори, че чува далечен приглушен тътен, като от въздушна струя, извираща от голяма дълбочина.

Мракът неусетно се разсея, прогонен от невидими светлинни източници. Тунелът свърши неочаквано и Рейт се озова в самия край на огромна подземна галерия, изпълнена с предмети, чиито контури едва се различаваха в бледожълтото и сребристо сияние. Под краката

му започваше стълбище, Рейт започна да се спуска бавно, като се озърташе.

Когато стигна дъното, спря, завладян от неописуем ужас — точно пред него стоеше пнум.

Полагайки огромни усилия да запази самообладание, Рейт си пое дъх и произнесе с най-твърдия глас, на който бе способен в този момент:

— Аз съм Адам Рейт. Дойдох тук за една млада жена, моя спътница, която бе отвлечена вчера. Доведете я незабавно.

Мрачната фигура заговори с нисък, дрезгав шепот:

— Ти ли си Адам Рейт?

— Да. Къде е жената?

— И си дошъл тук от Земята?

— Какво е станало с жената? Кажете ми!

— Защо пристигна на Стария Тчай?

Рейт усети как го завладява отчаяние.

— Какво е станало с момичето! Казвай веднага! — извика.

Тъмната фигура се отдалечи безшумно. Рейт постоя малко в нерешителност, не знаейки какво да стори.

Златистите и сребристите светещи предмети сякаш станаха по-ярки или може би Рейт бе започнал да привиква с мрака. Вече различаваше смътни очертания — рафтове, скелета, наподобяващи китайска пагода, редове от колони. Зад тях изникваха силуети със сребърни и златни контури, ала умът му все още не бе в състояние да обхване цялостната картина.

Пнумът се отдалечаваше бавно. Обхванат от гняв, Рейт се затича след него. Застигна го, сграбчи го за твърдото като гранит рамо и дръпна рязко назад. За негова изненада пнумът полетя надолу, но ръцете му се завъртяха около ставите и опряха в земята, също като на лапи на четириногото. Главата на извънземния описа кръг около оста си и клюмна към земята — застанал в тази поза, пнумът ужасно заприлича на нощно куче. Преди още Рейт да се е свързал от изненадата, пнумът отново се изправи на два крака и го изгледа отвисоко, с хладно неодобрение.

Рейт едва сега намери сили да заговори.

— Трябва незабавно да разговарям с някого от вашите управници. Това, което ще му кажа, не търпи отлагане. Засяга не само

мен, но и вас!

— Това е Музеят на Вечността — заяви с пресипнал глас пнумът.
— Думите ти тук нямат значение.

— По друг начин ще започнеш да разсъждаваш, когато ме изслушаш.

— Последвай ме, за да заемеш своето място във Вечността. Очакват те — съществото отново се отдалечи. Рейт прехапа толкова силно устни, че очите му се наляха със сълзи. Ако нещо се е случило със Зап-210, ще ги накара да платят, независимо от последствията.

Те повървяха няколко минути и преминаха през обрамчен с колони портал в ново подземно царство: място, което Рейт оприличи на добре поддържан мемориал на Земята.

По широката алея отпред, очертана от познатите златисти и сребристи линии, се разхождаха едри тромави фигури. На Рейт му беше трудно да ги разпознае. Фигурите се насочиха право към него. Когато наближиха, той видя, че са пнуми. Бяха поне двайсетина и съдейки по някои неуловими на пръв поглед признаци като вгълбеност и осанка, очевидно заемаха високо положение в тукашната йерархия. Докато разглеждаше смълчаните силуети в този мрачен и тайнствен ъгъл на Музея на Вечността, Рейт неволно се зачуди на собственото си спокойствие. Но какво друго му оставаше? При подобни обстоятелства нормалното поведение и реакция са абсолютно неприложими. По някакъв начин, черпейки от вътрешните си резерви, той трябваше да наложи волята си и да постигне замисленото, макар да бе заобиколен от чуждоземни същества, движени от неразбираеми и странни мотиви.

Той огледа притихналата група.

— Аз съм Адам Рейт — заговори с ясен глас. — Идвам от Земята. Какво искате от мен?

— Да заемеш мястото си във Вечността.

— Вече съм тук — отвърна Рейт, — но смятам да си тръгна. Надявам се, ще оцените факта, че дойдох по своя воля?

— Така или иначе щеше да дойдеш — по един или друг начин.

— Грешите. Нямахте да дойда. Но вие отвлякохте моята спътница. Слязох тук, за да я взема и да я върна на повърхността.

Пнумите, като по неуловим сигнал, пристъпиха едновременно и заплашително напред. Приличаха на призраци от кошмар.

— Как смяташ да го постигнеш? Намираш се в Музея на Вечността!

Рейт помисли малко, преди да отговори.

— Зная, че пнумите живеят от много отдавна на Тчай.

— Така е, от много-много отдавна. Ние сме душата на Тчай. Ние сме самият свят.

— Но на Тчай живеят и други раси — някои от тях са по-могъщи от вас.

— Те идват и си заминават — пъстри сенки, които ни забавляват и развличат. Прогонваме ги веднага щом сметнем за нужно.

— Не се ли боите от дирдирите?

— Те не могат да ни сторят нищо. Не познават най-съкровенията ни тайни.

— Ами ако ги знаят?

Тъмните очертания пристъпиха още крачка напред.

— Ако дирдирите знаят всички ваши тайни — провикна се Рейт, — ако познават тунелите, проходите и местата за излизане на повърхността?

— Предположението ти е абсурдно.

— Което не пречи да бъде самата истина. Аз бих могъл да им помогна — Рейт извади синята папка. — Разгледайте това.

Пнумите се наведоха неохотно над папката.

— Изчезналите карти!

— Грешите — поправи ги Рейт. — Това са техни копия.

Пнумите нададоха ниски, изплашени викове, наподобяващи скимтенето на нощните кучета — Рейт неведнъж бе чувал подобни звуци в котанските степи.

Тъжните провлечени ридания скоро утигнаха. Пнумите стояха неподвижно в полукръг. Рейт почти долавяше витаещата във въздуха заплаха, излъчвана от тези страховити и силни създания.

— Успокойте се — заговори той. — Засега нищо не ви застрашава. Картите са гаранция за моята безопасност, нищо няма да ви се случи, стига да се завърна на повърхността. В противен случай ще бъдат предадени на сините часки и дирдирите.

— Това е недопустимо. Картите трябва да бъдат прибрани на сигурно място. Няма друга алтернатива.

— Думите, които се надявах да чуя — подсмихна се Рейт и огледа полукръга. — Съгласни ли сте с моите условия?

— Още не сме ги чули.

— Искам да ми върнете жената, която отвлякохте вчера. Ако е мъртва, чака ви сурово наказание. Дълго след това ще проклинате името ми.

Пнумите стояха мълчаливо.

— Къде е тя? — попита с рязък тон Рейт.

— Тя е в „Музея“ предстои да бъде кристализирана.

— Жива ли е? Или мъртва?

— Все още е жива.

— Къде е — питам ви?

— В другия край на Полето на паметниците — очаква да започне подготовката.

— И не сте й сторили нищо?

— Тя ще живее.

— В такъв случай извадихте късмет.

Пнумите продължаваха да го гледат, сякаш не разбираха какво им казва.

— Доведете я тук или ме отведете при нея — което от двете ще стане по-бързо.

— Ела.

Те поеха напърно през Полето на паметниците — равна площ, покрита със статуи или фигури, олицетворяващи същества от стотици различни раси.

— Какви са тези същества?

— Те представляват епизоди от живота на Тчай, с други думи, от нашия живот. Ето там типичен *шиван*, пристигнал на планетата преди седем милиона години. Това е ранен кристал, тоест от най-старите — спомен от далечно време. Зад него виждаш *гией* — народът им е основал осем империи, преди да бъде прогонен от *фисеите*, които на свой ред побягнаха от светлината на червеното джудже Хси. Още по-нататък има и други, отдавна потънали в забрава.

Групата продължи да крачи по широките алеи. Паметниците бяха черни, със златисти и сребристи контури — тук имаше четириноги, триноги и двуноги създания, с глави или външни церебрални сакове, с очи, оптични израстъци, гъвкави сензори, призми. Рейт спря пред една

висока и масивна фигура с огромен череп, вдигнала триметров меч. Това беше прародителят на добре познатия му зелен часк. Малко по-нататък син часк наблюдаваше група приведени стари часки, заобиколени с антураж часкоиди. Сетне идваше ред на дирдирите и дирдирхората, при които бяха поставили и двама мъже и две жени от непозната за Рейт раса. Встрани самотен уонк, мрачен и навъсен, надзираваше отряд поробени човеци. Зад тях се издигаха още подобни скулптурни групи, както и един последен, празен пиедестал, след което алеята се спускаше надолу, покрай черен хълм, към бавно течаща тъмна река, чиято повърхност бе изпъстрена със сребристи водовъртежи. На брега на реката имаше клетка със сребърни решетки — в клетката се свиваше изплашено Зап-210. Когато съгледа Рейт, на лицето ѝ се отрази цяла палитра от противоречиви чувства — мъка и радост, облекчение и изненада. Бяха ѝ свалили горните дрехи и сега бе само по риза.

Не без усилие Рейт овладя гласа си и попита:

— Какво сте направили с нея?

— Току-що премина първата течна обработка. Тя подготвя кожата и отваря порите за втората течна.

— Доведете я тук.

Зап-210 излезе от клетката. Рейт я хвана за ръка и я погали по главата.

— Вече си в безопасност. Връщаме се на повърхността — той почака няколко минути, докато девойката се съвземе от уплахата и осъзнае, че е спасена.

Пнумите се приближиха.

— Очакваме да ни бъдат върнати картите — заяви един от тях.

Смехът на Рейт бе малко пресилен.

— Още не. Имам и други условия — но няма да ги обсъждам тук. Нека напуснем това място. Музеят на Вечността ми действа потискащо.

В зала от полиран сив мрамор Рейт бе посрещнат от старейшините на пнумите.

— Аз съм човек — заговори без предисловие той. — Обезпокоен и отвратен съм от неестествения начин на живот на моите

сънародници — пнумеците. Трябва да преустановите експериментите с човешки деца и да преместите всички деца на пнумечи на повърхността, където да останат под ваша опека, докато бъдат в състояние да се грижат за себе си.

— Но това би означавало край за пнумеците!

— Така е, но защо не? Вашата раса е на повече от седем милиона години. Пнумеците ви служат от около трийсет хиляди години. Едва ли ще изпитате непреодолими затруднения, след като се разделите с тях.

— Добре, съгласни сме. Но какво ще стане с картите?

— Ще унищожа всички, освен няколко копия. Нито едно от тях няма да попадне в ръцете на вашите врагове.

— Не е достатъчно! Пак ще живеем в постоянна заплаха.

— Не е моя грижа. Това е предпазна мярка, която ще гарантира изпълнението на моите изисквания. С течение на времето ще си получите картите.

Пнумите обсъдиха ситуацията с тревожен шепот. Накрая един от тях заяви:

— Съгласни сме с твоите условия.

— В такъв случай бих искал да ни извадите на повърхността, край сивишките слънници.

По залез-слънце в солниците цареше обичайната тишина. Карина 4269 бе увиснала в мъждивата омара над хълмовете, отразявайки се в дирдирските кули. Рейт и Зап-210 приближиха складовете. Откъм канцеларията излезе да ги посрещне зарадваният Анахо.

— Докарах въздухолета — докладва той. — Нищо повече не ни задържа тук.

— Да побързаме тогава. Не мога да повярвам, че сме свободни.

Въздухолетът се издигна над солниците и полетя на север.

— Къде отиваме? — попита Анахо.

— В котанските степи, южно от мястото, където се срещнахме за първи път.

Летяха през цялата нощ над голата вътрешност на Кислован, сетне над Първото море и котанските тресавища.

Призори се озоваха в покрайнините на степта и Рейт забави ход, за да огледа местността. Прелетяха над една гора и той посочи

полянката в средата.

— Ето го — това е мястото, където се спуснах на Тчай. Лагерът на хората емблеми е на изток. Там, край оня перест храсталак, погребяхме Онмале. Да се спуснем долу.

Въздухолетът се приземи. Рейт скочи на земята и се отправи бавно към храстите. Зад тях лъщеше метален корпус. Отнякъде се появи Траз и махна с ръка.

— Знаех си, че ще дойдеш.

Траз изглеждаше променен. Беше възмъжал... и нещо повече. На едното си рамо носеше медальон от желязо, камък и дърво.

— Виждам, че си изровил емблемата.

— Да. Тя ме зовеше. Всеки път, когато се озовавах в степта, чувах гласове — вождовете на Онмале ме викаха от страната на мрака. Изрових емблемата и те млъкнаха.

— А корабът?

— Готов е. Четирима от техниците са тук. Един остана в Сивиш, двама се изплашиха и тръгнаха през степта за Хедайха.

— Колкото по-скоро отлетим, толкова по-добре. Ще повярвам, че сме избягали едва когато излезем в космоса.

— Всичко е готово.

Анахо, Траз и Зап-210 влязоха в кораба. Рейт хвърли прощален поглед към небето. Наведе се, взе шепа от земята на Тчай, стисна я и я прибра в джоба си. След това се пхна през люка и го затвори. Двигателите изреваха. Корабът се издигна в небето. Повърхността на Тчай се отдалечаваше бързо, скоро планетата се превърна в сияещ овал, смали се до сиво-кафява топка и накрая изчезна.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.